

BIBLICKÉ DEJINY

(Nový zákon)

UČEBNICA KATOLÍCKEHO NÁBOŽENSTVA
PRE III. TRIEDU STREDNÝCH ŠKÔL.

Z POVERENIA SPOLKU KATECHÉTOV A PROFESOROV
NÁBOŽENSTVA

SOSTAVIL:

ŠTEFAN CHMELA.

VYDAL SPOLOK SVÄTEHO VOJTECHA V TRNAVE.

NIHIL OBSTAT.

Paulus Dubík,
censor.

Nr. 1743/1943.

IMPRIMATUR.

Nitriae, die 21. augusti 1943.

Dr. Eduardus Nécsey,
episcopus tit., vicarius generalis.

S jazykovej a štátovýchovnej stránky schválilo Ministerstvo školstva a národnej osvety výnosom zo 6. augusta 1943, č. 7059/43-II/3 ako učebnicu rím.-kat. náboženstva pre stredné školy s vyučovacím jazykom slovenským.

Tlačou kníhtlačiarne Spolku sv. Vojtecha v Trnave.

ÚVODOM.

Ježiš Kristus, Bohočlovek, je najväčšia osobnosť v dejinách sveta. Ako Vykupiteľ je najväčším dobrodincom ľudstva, lebo sa obetoval za nás na smrť kríža. Preto každý kresťan katolík je povinný poznať čo najlepšie život a náuku Syna Božieho, Ježiša Krista. V minulom roku ste sa učili, ako Pán Boh cez dlhé tisícročia pripravoval ľudstvo na príchod Spasiteľa. Už v raji Ho prisľúbil ľuďom a svoj prisľub častejšie obnovil skrze patriarchov, Mojžiša a prorokov. Preto v celom Starom zákone stretali ste sa so vzácnymi **mesiášskymi proroctvami**. — Toho roku soznámite sa bližšie so životom, činnosťou a náukou **Pána Ježiša** a jeho **apoštolov**, ako o nich píše Písmo sväté Nového zákona. Ozaj niet krajšieho predmetu, ako je **život a náuka Syna Božieho**.

Berte s radosťou do rúk svoje učebnice, ktoré vám podávajú najhlavnejšie nauky spasenia. Využite vzácny čas náboženského vyučovania, aby ste sa stali dobrými kresťanmi katolíkmi a zamilovali si svojho Vykupiteľa, Boha — Ježiša Krista. Tak si zaistíte spasenie.

Napokon si všimnite týchto pokynov!

a) Každý žiak má okrem knihy aj poznámkový sošit, do ktorého si zaznačuje dôležité výroky a kreslí udalosti zo života Pána a apoštolov.

b) Na mapkách si žiaci doplnia (farebnou ceruzou): cestu sv. rodiny, cesty Pána, cesty sv. Pavla atď.

Knihy Nového zákona a ich spisovatelia.

Zjavenie Božie v Novom zákone. — Písmo sväté Nového zákona obsahuje zjavenie Božie, ktoré ľudia dostali skrze Ježiša Krista a apoštolov. Knihy Nového zákona opisujú život a učenie, utrpenie, smrť a oslávenie Vykupiteľa a život apoštolov. Nový zákon má 27 kníh. Z nich sú:

dejepisné: štyri evanjeliá a Skutky apoštolské,

náučné: dvadsaťjeden listov apoštolov a

prorocká je kniha: Zjavenie sv. Jána čiže Apokalypsis. Všetky sú písané z vnuknutia Ducha Svätého, čiže Duch Svätý osvietil spisovateľov týchto kníh a chránil ich od omylu, aby napísali neporušené **zjavenie Božie**, ktoré ľuďom priniesol Syn Boží, Ježiš Kristus.

Sv. evanjelisti. Najvzácnejšie knihy Písma svätého sú **štyri evanjeliá**. Obsahujú život a učenie Ježiša Krista. Ich spisovateľov menujeme **evanjelistami**. Boli to:

sv. Matúš, Marek, Lukáš a Ján.

Sv. Matúš, ináč **Levi**, bol mýtnikom v Kafarnau. Keď ho Pán Ježiš povolal za učeníka, opustil všetko a stal sa **apoštolom**. Počúval reči Pánove, videl jeho zázraky a bol svedkom aj vzkriesenia Ježišovho. Najprv účinkoval v Palestíne. Okolo roku 42 napísal **evanjelium**; aby presvedčil Židov, že Pán Ježiš je **prisľúbený Mesiáš**, lebo na ňom sa splnily predpovede prorokov. Je to jediná kniha Nového zákona napísaná v reči hebrejskej, vlastne aramejskej, ktorou sa vtedy hovorilo v Palestíne. O krátky čas bola preložená do gréčtiny. O ďalšej činnosti sv. Matúša Písmo sväté nehovorí. Z tradície vieme, že kázal v Etiopii (Abesínia), kde našli jeho telesné ostatky. Zomrel ako mučeník, bol upálený alebo ukameňovaný. Vyobrazuje sa s **podobou človeka**, lebo na začiatku evanjelia píše o ľudskom pôvode Pána Ježiša z rodu kráľa Dávida.

Sv. Marek, žiak sv. Petra, pochádzal z Jeruzalema. Jeho matka mala tam dom, v ktorom sa schádzali prví kresťania na bohoslužby. So sv. Petrom odišiel do Ríma, kde okolo roku 55 napísal **evanjelium**. Chcel dokázať obráteným pohanom, že Ježiš Kristus je **Syn Boží**. Potom odišiel do Alexandrie, kde ako biskup spravoval cirkevnú obec. Tradícia tvrdí, že pohani ho umučili: vláčili ho po kamenistej pôde tak dlho, až zomrel. Vyobrazuje sa s **levom**, znakom púšte, lebo na začiatku evanjelia píše o činnosti sv. Jána Krstiteľa na púšti, ktorý sa sám nazval „hlasom volajúceho na púšti“.

Sv. Lukáš, žiak sv. Pavla, pochádzal z Antiochie, kde bol pohanským lekárom. Po svojom obrátení sprevádzal sv. Pavla na jeho cestách a šiel s ním aj do väzenia v Ríme. Tam v rokoch 62—63 napísal **evanjelium**, aby upevnil kresťanov vo viere, že Ježiš Kristus je Vykupiteľ sveta. Podľa tradície po smrti sv. Pavla účinkoval v Achaji (Grécko), kde ho pohani umučili. Vyobrazuje sa s **obetným zvieraťom**, lebo jeho evanjelium sa začína Zachariášovou obetou.

Sv. Ján, mladší brat sv. Jakuba, pochádzal z Betsaidy pri Genezaretskom jazere. Bol synom rybára Zebedeja a Salomy. So sv. Ondrejom prvý sa pripojil k Pánu Ježišovi. Ostal najvernejším apoštolom Pána: videl všetky zázraky, počul všetky reči Pánove, a jediný z apoštolov stál pod krížom zomierajúceho Spasiteľa. Pán Ježiš mu sveril do ochrany svoju matku. Až do smrti Panny Márie žil v Jeruzaleme. Po roku 67 odišiel do Malej Ázie a ako biskup v Efeze vykonával hlavný dozor nad cirkevnými obcami v Malej Ázii. Cisár Domicián ho dal hodiť do kotla s horúcim olejom a keď ho Pán Boh zázračne zachránil, cisár ho poslal do vyhnanstva na skalnatý ostrov **Pathmos**.

Tam mu Pán Boh zjavil budúce osudy Cirkvi. Sv. Ján ich spísal v knihe: **Zjavenie** čiže **Apokalypsis**. Po smrti cisárovej vrátil sa do Efezu. Vtedy niektorí bludári popierali božstvo Pána Ježiša. Sv. Ján v rokoch 90—95 napísal **evanjelium**, aby dokázal, že Pán Ježiš je **pravý Boh**. Vyobrazuje sa s **orlom**, lebo na začiatku evanjelia krásne píše o večnom živote Syna Božieho, vznášajúc sa v myšlienkach až k nebesiam.

I. ČASŤ.

ŽIVOT A UČENIE JEŽIŠA KRISTA

A) PRÍPRAVA NA PRÍCHOD VYKUPITEĽA.

Svet v čase príchodu Vykupiteľa.

Rímska ríša. — V poslednom storočí pred narodením Vykupiteľa svetovú vládu prevzali po Grékoch **Rimania**. Rímska ríša rozprestierala sa od Atlantického oceána až ďaleko do Indie a od Saharskej púšte až vysoko do Británie, po Rýn, Dunaj, až po naše kraje. Rimania si osvojili bohatú grécku kultúru, preto svetovou rečou stala sa **gréčtina**. Svetovládny Rím nestrpel na svojich hraniciach samostatné štáty, preto sa usiloval podmaniť si ich a ako provincie pripojiť k rozľahlej ríši. V provinciách popri domácej modloslužbe postupne sa zavádzala aj úcta rímskych božstiev, najmä Jupitera, lebo v každej provincii sídlily rímske légie. Výborné cesty, vybudované po celej ríši, a štátna pošta umožňovali styk obyvateľstva.

Ostatný svet. — Rimania pokladali ostatné národy, žijúce mimo hraníc Rímskej ríše, za barbarov bez kultúry. Aj Slovania sídlili ešte v pravlasti, severovýchodne od Karpát. Boli pohani a žili jednoduchým pastierskym životom. Ďaleko na východe kvitla svojrázna čínska kultúra. Ale Číňania sa prísno oddeľovali od ostatného sveta a tak nemali nijaké styky so západom. Podľa svedectva vedy v tom čase žily aj v Amerike kultúrne národy (Inkovia, Aztékovia), ale o nich Európa nevedela. V južnej Afrike, v Austrálii a na ostrovoch žili obyvatelia na nízkom stupni vzdelanosti. Všetky spomínané národy byly pohanské, nepoznaly praveho Boha a klaňaly sa modlám.

Palestína. — Roku 63 pred Kristom Pánom Rimania pripojili ku svojej ríši aj **Palestínu**, pravlasť Bohom vyvoleného národa. (Meno pochádza zo slova „Philistea“, krajina kedysi mocných Filištíncov na pobreží Stredozemného mora.) Palestína sa kedysi volala **Kanaán**, alebo **Prisľúbená zem**. Kresťania ju pomenovali **Svätá zem**, lebo ju Spasiteľ posvätil svojím životom a smrťou.

V tom čase Palestína mala asi 30.000 km² a 2¹/₂ milióna obyvateľov. Krajina bola rozdelená na štyri územia: **Judeu**, **Samariu**, **Galileu** pred Jordánom a **Pereu** za Jordánom. Hlavné mesto celej krajiny **Jeruzalem** ležalo v Judei. Tam stál Zorobábelov chrám a mesto bolo strediskom náboženského, kultúrneho a politického života.

Obyvatelia Judey prísne zachovávaly Mojžišov zákon. Pohrdali ostatnými Židmi a nestýkali sa s nimi. V Samarii bývali miešanci Židov a pohanov, tzv. Samaritáni. Veľká časť obyvateľstva Galiley a Perey bola pohanská. Palestína bola jediná krajina, kde sa udržala viera v jedného Boha a neporušené zjavenie Božie až do príchodu Vykupiteľa.

Očakávanie Vykupiteľa.

Pomery v Rímskej ríši. — V čase, keď sa mal narodiť Ježiš Kristus, v Rímskej ríši vládli cisári (lat. caesar), Julius Cézar a po ňom Oktavián Augustus. Za Oktaviána ríša požívala pokoj a rozmáhal sa blahobyt, ale mravne ľud hlboko upadol. Kým primitívne národy žily patriarchálnym životom v Rímskej ríši, kultúrne vysoko vyspelej, vládly najhoršie pomery. Takmer všetka pôda dostala sa do rúk niekoľkých tisícov bohatých šľachticov (patriciov), ktorí žili v rozprávkovej nádhere, oddávali sa rozkošiam a zábavám a vyhýbali každej práci. Ostatní slobodní občania živorili v biede a v špine a žili z milosti boháčov. Aj slobodní občania zaháľali a záhaľka je peľou hriechu.

Všetku prácu konali otroci, ktorých stav bol žalostný. Nemali nijakých práv a boli vydaní na milosť a nemilosť svojich pánov. Tisíce otrokov zomieralo pri gladiátorských a iných hrách v cirkusoch alebo vysilení prácou a neľudským zachádzaním. Pohan-ské náboženstvo nevedelo odstrániť smutné pomery, ba ešte ich nepriamo podporovalo. Provincie nasledovali príklad Rimanov.

Vážni myslitelia s bôľom pozorovali hlboký mravný úpadok ľudstva. Túžili po Vykupiteľovi, o ktorom sa dozvedeli z pohanského podania, ale najmä zo zjavenia, daného vyvolenému národu.

Pomery v Palestíne. — Obyvatelia Palestíny prisno sa pridžali Mojžišovho zákona a tradícií predkov. Verili, že jediný Boh je Jahve, preto nestrpeli v krajine modloslužbu a nedovolili Rimanom postaviť do jeruzalemského chrámu sochu Jupitera. Ešte väčšmi nenávideli Rimanov, keď roku 40 pred Kristom Pánom dosadili na trón **Herodesa**, cudzinca z Idumey. Herodes sa usiloval získať národ. Dal zväčšiť a nádherne vyzdobiť Zorobábelov chrám. (Strecha svätyne bola pozlátená a nádvorcia boli dláždené farbistým mramorom.) Ale kráľ staval chrámy aj pohanským modlám, preto ho Židia nenávideli.

V čase poroby národ ešte väčšmi túžil po Vykupiteľovi. Ale farizeji bojovali viac za **slobodu národnú** a tak sa stalo, že **Mesiáša** čakali viac ako osloboditeľa zpod moci Rimanov, a nie ako Vykupiteľa sveta. Len tak sa mohlo stať, že farizeji neprijali Vykupiteľa, keď prišiel na svet.

Rozprava. — *Advent* (príchod), príprava na Vianoce, pripomína dobu prípravy na príchod Vykupiteľa. Koľko nediel má advent? Čo začína adventom? Čo sú roráty? Prečo sa konajú pred svitaním? Aká je farba bohoslužobného rúcha v adventné nedele a aká na roráty? V advente sú zakázané hučné zábavy a veselia.

Poučenie. — Spravodliví Starého zákona chystali sa čnostným životom na príchod Spasiteľa, ty *nasleduj* nábožným životom!

Tajomstvo vtelenia Božieho Syna.

Syn Boží. — Pán Boh v troch osobách jestvuje od večnosti. Otec je sám od seba od večnosti, Syn Boží je zrodený od večnosti od Otca a Duch Svätý pochádza od Otca a Syna. Druhá Božská osoba je **Syn Boží**, ktorého menuje Písmo sväté „**Slovom**“, (grécky: Logos). Jeho večný život krásne opisuje sv. Ján evanjelista takto: „Na počiatku — keď vznikol svet, už — bolo Slovo a Slovo bolo u Boha a Boh bol Slovo. To bolo na počiatku u Boha. Všetko skrze Neho sa stalo a bez Neho nič sa nestalo, čo sa stalo. V Ňom bol život a život bol svetlo ľuďom. A svetlo vo tmách svieta a tmy ho nepochopily.“ (Jn 1, 1—5.)

Večné Slovo, zosobnená Múdrost Božia, spolu s Otcom a s Duchom Svätým stvorilo svet, usporiadalo ho a vzbudilo na ňom život. Syn Boží je teda najmúdrejší, vševediaci, všemohúci, najsvätejší, nekonečne dokonalý Boh, Pán celého sveta.

Syn človeka. — Pán Boh chcel, aby aj iné bytosti boli účastné na jeho nekonečnej blaženosti. Od večnosti sa rozhodol stvoriť anjelov a ľudí. Predvidel však, že človek nezachová prikázanie, dané v raji. V nekonečnej láske sa rozhodol zachrániť ľudí, aby im ukázal nielen svoju všemohúcnosť, ale aj nekonečné milosrdenstvo. Syn Boží vzal na seba úlohu záchrany, lebo nijaké stvorenie nebolo vstave odčiniť urážku, spôsobenú hriechom Pánu Bohu. Kto chcel odčiniť takú urážku, musel sa vyrovnáť dôstojnosťou Pánu Bohu, a to mohol byť len Syn Boží. Ale za ľudí mohol zadosťučiniť len človek, preto Vykupiteľ sveta musel sa stať človekom. Nepochopiteľné spojenie Syna Božieho s ľudským telom a ľudskou dušou v jednej osobe menujeme **tajomstvom vtelenia Syna Božieho**. Vykupiteľ sveta často sa menoval „Synom človeka.“ Sv. Ján píše o vtelení: „**A Slovo telom sa stalo a prebývalo medzi nami** a videli sme jeho slávu, ako slávu Jednorodného od Otca, plného milosti a pravdy.“ (Jn 1, 14.)

Matka Božia. — Nebeský Otec vyvolil za matku svojho Syna svätú Pannu **Máriu**. Panna Mária pochádzala z rodu kráľa Dávida, ale ako veľa iných jej príbuzných bola chudobná. Po babylonskom zajatí veľa kmeňových rodín žilo v chudobe, lebo Dávidov rod sa nedostal na kráľovský trón. Svätá Panna však oplývala bohatstvom a krásou duše. Z vôle Božej vyňatá bola z dedičného hriechu, jej duša, plná milosti, prevyšovala svätosťou všetkých svätých aj anjelov. O jej detstve evanjelium nehovorí nič, neuvádza ani mená rodičov. Len tradícia spomína, že rodičmi panny Márie boli **sv. Joachim** a **sv. Anna**. Svätá panna žila v tichom mestečku **Nazarete** v Galilejských horách. Po skorej smrti rodičov vychovávali ju príbuzní. Keď dospela (po 14. roku), zasnúbili ju s jej príbuzným **Jozefom**, pochádzajúcim tiež z rodu kráľa Dávida.

Príbuzní Pána Ježiša. — Evanjeliá viac rás spomínajú „bratov Pána“. Zdalo by sa teda, že Pán Ježiš mal bratov. Lenže Písmo sväté používa často slovo brat v širšom slova smysle a označuje ním bratancia, strýca alebo aj ďalšieho príbuzného. — Pán Ježiš mal viac **bratancov**, z ktorých **Jakub ml.** a **Júda** stali sa apoštolmi

a **Šimon** bol biskupom v Jeruzaleme. Dve okolnosti dokazujú, že Jakub a jeho bratia neboli bratmi Pána Ježiša: 1. Evanjeliá výslovne spomínajú, že matkou Jakuba a jeho bratov bola Mária, „sestra“, skôr sesternica matky Ježišovej, manželka Kleofáša a či Alfeja. 2. Zomierajúci Spasiteľ sveril svoju matku do ochrany sv. Jánovi, čo by nebol spravil, keby bol mal vlastného brata. — Ježiš Kristus bol jednorodený syn Panny Márie.

Rozprava. — Vtelenie Syna Božieho je najväčším tajomstvom našej viery. Cirkev sv. ho pripomína: vo „Verím“ (Credo), pri poslednom evanjeliu sv. omše a v modlitbe Anjel Pána. Pri slovách „Slovo telom sa stalo . . .“ vždy sa *pokloníme* alebo sa aspoň *bijeme v prsia* na znak veľkej úcty k tomuto tajomstvu nášho vykúpenia.

Poučenie. — Ak žiješ v milosti, si dieťaťom Božím a tak *bratom* — *sestrou* Ježiša Krista.

Posolstvo s neba.

Zvesť o narodení sv. Jána Krstiteľa. — Prv než sa stal Syn Boží človekom, Pán Boh oznámil, že sa narodí muž, ktorý pripraví ľud na Jeho príchod. Úloha bola sverená sv. Jánovi Krstiteľovi, ktorého menujeme predchodcom Pána.

Sv. Ján bol synom nábožného kňaza **Zachariáša** a **Alžbety**. Jánovi rodičia žili za času kráľa Herodesa. Podľa ústneho podania bývali v dedinke „Sv. Ján v horách“ (dnes: Ain-karim) asi 7 km na juhozápad od Jeruzalema. Zarmucovalo ich, že už zostareli a nemali detí. Neprestávali prosiť Pána Boha, aby im požehnal dieťa.

Zachariáš chodieval do chrámu v Jeruzaleme a prinášal obety Pánovi. Keď raz vošiel do svätyne a zapálil kadidlo na oltári, zjavil sa mu anjel. Zachariáš sa naľakal, ale anjel mu povedal: „**Neboj sa, Zachariáš, lebo Boh vypočul tvoju modlitbu. Tvoja manželka Alžbeta porodí ti syna a dáš mu meno Ján.** Budeš mať z neho radosť a mnohí sa budú radowať z jeho narodenia. Bude veľký pred Bohom, víno a liehoviny nebude piť a mnohých izraelských synov obráti k Pánu Bohu.“ Zachariáš neveril, že by sa anjelove slová mohli splniť, preto povedal anjelovi: „Po čom to mám poznať?“ Vtedy mu anjel oznámil: „Ja som Gabriel, ktorý stojím pred Bohom a poslaný som hovoriť s tebou a toto ti zvesto-

vať. Pretože si neuveril mojim slovám, budeš nemý až do toho dňa, keď sa to stane.“ (Lk 1, 13 a n.)

Na nádvorí chrámu čakal ľud na Zachariáša i divil sa, že tak dlho ostal vo svätyni. Napokon Zachariáš vyšiel, ale nemohol k ľudu prehovoriť. Znakmi mu dal na vedomie, že mal videnie. Keď sa skončil čas jeho služby v chráme, ponáhlal sa domov, aby oznámil manželke radostnú udalosť.

Zvestovanie narodenia Pána. — Šesť mesiacov po Zachariášovom zjavení v galilejskom mestečku Nazarete stala sa najväčšia udalosť svetových dejín. Pán Boh poslal anjela **Gabriela** k Panne Márii. Keď anjel vstúpil k nej, pozdravil ju: „**Zdravas, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty medzi ženami!**“ Keď Mária počula slová anjelove, zarazila sa nad nimi a premýšľala, čo je to za pozdravenie. Ale anjel ju uspokojil: „**Neboj sa, Mária, lebo si našla milosť u Boha. Hľa, porodiš syna a dáš mu meno Ježiš. On bude veľký, lebo bude Synom Najvyššieho. Pán Boh mu dá prestol Dávida, jeho praotca, a bude kráľovať na veky v Jakubovom dome a jeho kráľovstvu nebude konca.**“ Mária vravela anjelovi: „Ako sa to stane, keď ja muža nepoznám?“ (Podľa mienky cirkevných otcov Panna Mária urobila sľub čistoty.) Anjel jej povedal: „**Duch Svätý sostúpi na teba a sila Najvyššieho ťa zatieni.** U Boha nie je nemožná nijaká vec.“ Mária, poznajúc Božiu vôľu, pokorne sa jej podrobila a povedala: **Hľa, dievka Pánova, nech sa mi stane podľa tvojho slova.**“ Vtedy anjel odišiel. (Lk 1, 26—38.)

* *Chrám zvestovania.* — V Nazarete na mieste zvestovania stojí prastarý chrám. Pod hlavným oltárom je kaplnka, kde odznelo anjelovo poslanstvo. Do bieleho mramora dlažby vyryté sú slová: „*Verbum hic caro factum est*“ („Tu Slovo telom sa stalo“).

* Pamiatku *anjelského zvestovania* slávime 25. marca.

Rozprava. — Čo sa stalo na slová Panny Márie: „Hľa dievka Pánova...“? Pán Ježiš má jednu osobu, ale dve prirodzenosti. Ktoré? — Vysvetlite, ako sa máme správať, keď zvoní ráno, na poludnie a večer!

Poučenie. — Keď zvoní na „Anjel Pána“, stá tisíce kresťanov spoločne oslavujú Pannu Máriu. Pripojuj sa rád k nim!

Narodenie sv. Jána Krstiteľa.

U sv. Alžbety. — Po anjelovom zvestovaní veľká radosť naplnila dušu Panny Márie. Chcela ju vyjaviť aj inému. Alžbeta, manželka Zachariášova, bola jej príbuzná. Svätá Panna ponáhľala sa k nej.

Vošla do Zachariášovho domu a pozdravila Alžbetu. Ako Alžbeta počula Máriino pozdravenie, naplnená bola Duchom Svätým a zvolala: „**Požehnaná ty medzi ženami a požehnaný plod tvojho života.** A ako ja prídem k tomu, že matka môjho Pána prichádza ku mne? Blahoslavená si, že si uverila, lebo splní sa, čo ti bolo povedané od Pána.“

Chválospev Panny Márie. — Na Alžbetine slová odpovedala Matka Božia chválospevom, v ktorom oslavovala Pána Boha:

„Zvelebuje duša moja Pána
a duch môj plesá v Bohu, Spasiteľovi mojom.
Pretože shliadol na svoju poníženú služobnicu:
hľa, odteraz volať ma budú blahoslavenou všetky pokolenia,
lebo veľké veci učinil mi Všemohúci,
ktorého meno je sväté. —
On sa zmilúva s pokolenia na pokolenie
nad tými, ktorí sa ho boja.
Dokázal silu svojím ramenom,
rozohnal pyšných v smýšľaní ich srdca.
Sosadil mocnárov s prestola (trónu)
a povýšil ponížených.
Nakrmil hladných dobrými vecami
a bohatých prepustil naprázdno.
Ujal sa Izraela, svojho služobníka,
lebo sa rozpamätal na svoje milosrdenstvo,
ktoré sľuboval našim otcom:
Abrahámovi a jeho potomkom naveky.“ (Lk 1, 46—55.)

* Podľa prvého slova chválospev volá sa latinsky: *Magnificat* a patrí k najkrajším cirkevným piesňam. Kňazi sa ho modlia denne v nešporách kňazských hodínok a spieva sa pri mariánskych slávnostiach.

Narodenie sv. Jána Krstiteľa. — Sv. Panna ostala u Alžbety asi tri mesiace. Po jej odchode narodil sa Alžbete chlapček. Príbuzní a známi sa tešili s rodičmi. Na ôsmy deň chlapček mal

dostať meno. Príbuzní chceli mu dať po otcovi meno Zachariáš. Ale matka odpovedala: „Nijako nie, ale bude sa menovať Ján.“ Príbuzní nechceli s tým súhlasiť, lebo v rodine ešte nik nemal také meno. Napokon sa opýtali otca, ako sa má dieťa volať. Zachariáš vzal tabuľku (voskovú) a napísal na ňu: „**Ján je jeho meno.**“ A hneď začal rozprávať.

Chválospev Zachariášov. — Zachariáš, naplnený Duchom Svätým, velebil Pána Boha a prorokoval o dieťati:

„Požehnaný Pán Boh Izraelov,
lebo navštívil a vykúpil svoj ľud.

A ty, dieťa, budeš sa volať prorokom Najvyššieho,
lebo pôjdeš pred tvárou Pánovou pripravovať mu cesty,
aby posvietil tým, ktorí sedia vo tme a v tóni smrti
a upravil nám nohy na cestu pokoja.“ (Lk 1, 68 a n.)

Príbuzní v bázni hovorili: „Čo len z toho chlapca bude? Veď ruka Pánova je s ním.“

* Chválospev sa menuje podľa počiatočného latinského slova *Benedictus*. Kňazi sa ho modlia v hodinkách na úsvite dňa. Chválospev sa spieva aj pri pohrebe dospelého.

Svätá Panna v Nazarete. — Keď sa svätá Panna vrátila do Nazaretu, anjel sa zjavil sv. Jozefovi a oznámil mu, že jeho nevesta, najsvätejšia Panna, z moci Ducha Svätého porodí Božieho Syna, ktorý bude Vykupiteľom sveta. Vtedy sv. Jozef uviedol Panu Máriu do svojho domu ako svoju manželku. Tak dostalo Božské dieťa na zemi ochrancu a živiteľa.

* Pamiatku navštívenia Panny Márie slávime 2. júla a sviatok narodenia sv. Jána Krstiteľa 24. júna.

Cvičenie. — Naučte sa spievať chválospev „Magnificat“!

Poučenie. — Klad si často otázku: „Čo bude zo mňa?“ Pamätaj na príslovie: „Ako seješ, tak budeš žať.“

B) SKRYTÝ ŽIVOT JEŽIŠOV.

Vianočné udalosti.

Sčítanie ľudu. — Rímsky cisár Oktavián Augustus (r. 30 pred Kristom Pánom — 14 po Kristu Pánou) vyhlásil sčítanie ľudu v celej ríši. V Palestíne prevádzalo sa v posledných rokoch pano-

Betlehem.

vania kráľa Herodesa. Každý sa musel hlásiť v meste, z ktorého pochádzali jeho predkovia, t. j. tam, kde sa nachádzaly knihy jeho rodu. Svätý Jozef a Panna Mária pochádzali z rodu kráľa Dávida, preto šli na zápis do Betlehema, Dávidovho rodiska.

Narodenie Ježišovo. — V tom čase sišlo sa do Betlehema veľa ľudí, lebo Dávidov rod bol početný. Betlehemčania nemohli prijať pod strechy všetkých pútnikov. Jozef a Mária nedostali primerané miesto ani v obecnom hostinci. Vo východných mestách býval obyčajne len jeden hostinec blízko mestskej brány. Svätí manželia vyšli teda za mesto a utiahli sa do jaskyne, ktorá v zimných mesiacoch slúžila za maštal. Vo vápencových vrškoch Palestíny bolo veľa podobných jaskýň. Chudobní často si ich upravili na obydlie. V takom „vyhnanstve“ narodil sa tej noci Vykupiteľ sveta Ježiš Kristus. Panna Mária zavinula Ho do plienok, položila do jasieľ a prvá sa klaňala Božiemu Synovi.

Pastieri pri jasliach. — Na betlehemských nivách pastieri strážili svoje stáda, ako strážil kedysi Dávid ovečky svojho otca. V tú noc zjavil sa im anjel (podľa všeobecnej mienky archanjel Gabriel) a ožiaril ich nebeský jas. Pastieri sa veľmi naľakali, ale anjel ich uspokoil: „**Nebojte sa, lebo vám zvestujem veľkú radosť,**

ktorá bude pre všetok ľud. Dnes sa vám narodil Spasiteľ, Kristus Pán, v Dávidovom meste. Toto vám bude znamením: Nájdete nemluvniatko, zavnuté do plienok a uložené v jasliach.“ Keď anjel dohovoril, zjavilo sa veľa anjelov, ktorí chválili Pána Boha a spievali: „Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle.“ (Lk 2, 14.)

Len čo pomínulo zjavenie, pastieri si hovorili: „Zájdime do Betlehema a pozrime si vec, ktorú nám Pán oznámil.“ A ponáhľali sa do Betlehema. V maštali za mestom našli Pannu Máriu, sv. Jozefa a nemluvniatko uložené v jasliach. Pastieri padli na kolena a klaňali sa svojmu Spasiteľovi. Potom plní radosti vrátili sa ku svojim stádam a rozprávali každému, čo počuli a videli.

* *Miesto narodenia Pána* je vzácné pre všetkých kresťanov. Cisár Konštantín Veľký dal nad jaskyňou postaviť chrám Panny Márie, ktorý sa zachoval dosiaľ. Pod hlavným oltárom je kaplnka narodenia Pána s nápisom vo veľkej striebornej hviezde: „*Hic de Maria Virgine Jesus Christus natus est*“ („Tu z Márie Panny narodil sa Ježiš Kristus“). — *Jasle* sú uschované v Ríme v chráme Panny Márie Sňaznej.

Pamiatku narodenia Pána slávime na Vianoce, 25. decembra.

Meno Ježiš. — Jozef a Panna Mária museli ostať v Betleheme za dlhší čas, kým sa zápis podľa rodín previedol. Príbuzní v Betleheme sotva im poskytli prístrešie, lebo pohrdali Galilejčanmi. Svätí manželia bývali cez celý čas v biednom prístavku jaskyne vedľa hostinca za mestom. Na ôsmy deň pri skromnej rodinnej slávnosti dostal chlapec meno **Ježiš**, ako Ho bol pomenoval anjel pri zvestovaní.

Sviatok *mena Ježiš* slávime v nedeľu po Novom roku.

Obetovanie Ježiša v chráme. — Podľa zákona Izraeliti každé prvorodené dieťa obetovali Bohu a dali zaň výkupnú cenu. Robili to na pamiatku vyslobodenia prvorodených synov v Egypte od smrti. Keď minulo štyridsať dní od narodenia Ježišovho, rodičia Ho zanesli do chrámu v Jeruzaleme, aby Ho obetovali Pánu Bohu. Svätý Jozef oddal dieťa kňazovi, ktorý Ho vzal na ruky a modlil sa nad Ním. Potom chudobní rodičia obetovali dve hrdličky alebo dvoch holubov ako výkupnú cenu za dieťa.

Simeon. — V tom čase žil v Jeruzaleme nábožný starec **Simeon**, ktorému Pán Boh sľúbil, že nezomrie, kým neuzrie Mesiáša. Vedený Duchom Svätým, vošiel do chrámu, vzal na ruky dieťa Ježiša, chválil Pána Boha a hovoril: „**Teraz prepust', Pane, svojho**

sluhu v pokoji, lebo moje oči videly Spasiteľa. On je svetlo na osvietenie pohanov a na slávu svojho ľudu izraelského.“ Potom požehnal rodičov a v prorockom duchu povedal matke: „Hľa, tento je ustanovený na pád a na povstanie mnohých v Izraeli, na znamenie, ktorému sa bude odporovať, a tvoju vlastnú dušu prenikne meč.“ (Lk 2, 29—35.)

Anna. — V Jeruzaleme bývala aj nábožná starena **Anna**, obdarená prorockým duchom. Aj Anna prišla do chrámu, ďakovala Pánu Bohu, že jej dožičil uzrieť Vykupiteľa, a rozprávala o Ňom nábožným krajanom.

* Pamiatku *obetovania Pána* slávime 2. februára. Deň sa menuje aj sviatkom *Očistovania Panny Márie* alebo *Hromnicami*.

Rozprava. — Vysvetlite, čo je *utiereň*, pastierska sv. omša? Aké evanjelium sa číta na deň narodenia Pána? (Začiatok zo sv. Jána.) Každý kňaz môže slúžiť tri sv. omše. — Čo je *Vigília* vianočná? Aký pôst je predpísaný? Anjelský chválospev: „Sláva Bohu na výsostiach...“ (Gloria in excelsis Deo...) modliavame sa pri sv. omši na Gloria. — Čo znamená meno *Ježiš*? Čo *Kristus*? Čo sú „*hromničky*“? (Z toho je meno sviatku.) — *Úvod* čiže „*vádzka*“ je požehnanie matky, ktorá po narodení dieťaťa ide do chrámu, aby dieťa obetovala do ochrany Božej. Pri úvode sa číta evanjelium o obetovaní malého Ježiša v chráme.

Poučenie. — Pri úvode obetovala ťa matka Bohu. *Máš Mu teda slúžiť verne až do smrti!*

Det'ský vek Ježišov.

Mudrci od východu. — Z predpovedí prorokov aj pohani sa dozvedeli o budúcom Vykupiteľovi a očakávali Jeho príchod. Ich učenci zaoberali sa pozorovaním hviezd, podľa soslupenia ktorých vešteli. V čase narodenia Pána zbadali na oblohe novú jasnú **hviezdu**, o ktorej tvrdili, že oznamuje príchod Vykupiteľa. Z Balámovho proroctva vedeli, že Spasiteľ vyjde z pokolenia Judovho. Traja učení pohlavári — čiže **mudrci** — z východnej Arábie vybrali sa do Jeruzalema a dopytovali sa na novorodeného kráľa, lebo sa mu chceli pokloniť. Kráľ Herodes sa naľakal. Svolal kňazské kniežatá a zákonníkov a pýtal sa, kde sa má narodiť Kristus. Oni mu vraveli: „V Betleheme, lebo tak napísal prorok (Micheáš).“

Vtedy Herodes potajomky zavolať k sebe mudrcov a dôkladne sa dozvedel presný čas, kedy sa im hviezda zjavila. Potom ich

poslal do Betlehema, hovoriac im: „Idte a usilovne sa dopytujte na dieťa. **Keď ho nájdete, oznámte mi to, aby som sa mu aj ja mohol ísť pokloniť.**“ Kráľ použil mudrcov za vyzvedačov svojho zlého úmyslu, lebo chcel Ježiša zabiť.

Dary mudrcov. — Mudrci odišli z mesta. Na ceste k Betlehemu ukázala sa im hviezda, ktorú boli uzreli vo svojej vlasti. Zaradovali sa, lebo hviezda ich viedla, až zastala nad miestom, kde bolo Božské dieťa. Mudrci vošli do domu a našli Ježiša a jeho matku. V hlbokkej úcte padli na kolená a klaňali sa Mu. Podľa zvyku svojho kraja obetovali Mu dary: zlato, kadidlo a myrhu. V noci anjel napomenul mudrcov, aby nešli k Herodesovi. Mudrci sa teda vrátili inou cestou do svojej vlasti.

* *Dary mudrcov* mali hlboký význam. Zlato pripomína *kráľovskú dôstojnosť* Ježišovu, kadidlo je znakom Jeho *božskej velebnosti* a myrha pripomína Jeho *Iudskú smrteľnú prírodu*.

Mená troch kráľov sú neznáme. Neskoršie kresťania ich pomenovali: *Gašpar, Melichar a Baltazár*.

Sviatok Troch kráľov čiže *Zjavenie Pána* svätíme 6. januára.

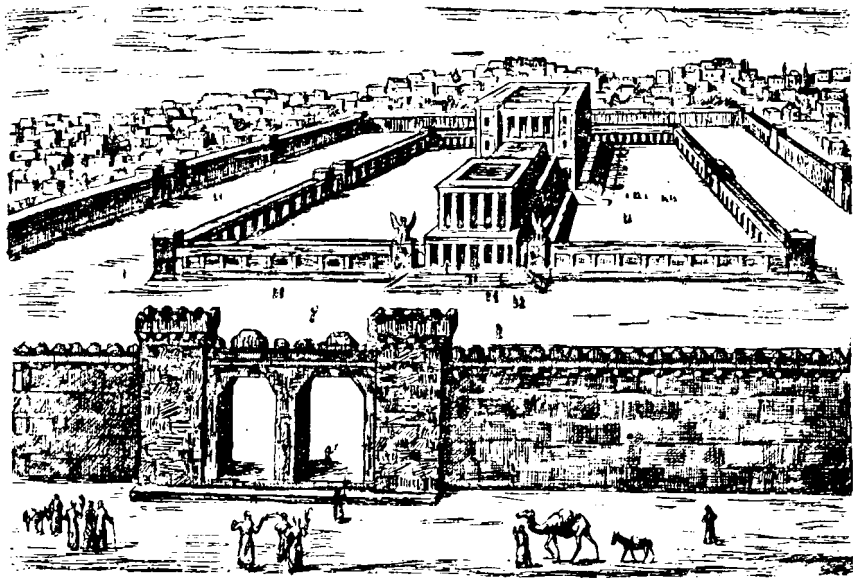
Útek do Egypta. — Keď mudrci odišli, Jozefovi sa zjavil vo sne anjel a povedal mu: „Vstaň, vezmi dieťa a jeho matku a ponáhľaj sa do Egypta! Ostaň tam, kým ti nepoviem, lebo Herodes bude hľadať dieťa, aby ho zmárnil.“ Jozef hneď vstal a ponáhľal sa s Pannou Máriou a Ježišom do Egypta.

* O ceste sv. rodiny do Egypta vzniklo veľa nábožných legend.

Vražda chlapcov. — Herodes márne čakal mudrcov. Jeho vyzvedači zistili, že mudrci našli dieťa, obetovali mu dary a tajne odišli. Kráľ chcel dohoniť, čo zameškal. Tajne poslal čatu vojska do Betlehema a kázal pozabíjať všetkých niže dvojročných chlapcov v mestečku a na jeho okolí. Všade sa ozýval nárek matiek, ako to predpovedal prorok Izaiáš. Malý Ježiš bol už v bezpečí za hranicami krajiny.

* Pamiatku povraždených betlehenských detí čiže „*Mláďatôk*“ slávime 28. decembra. Ctíme ich ako svätých mučeníkov. Boly pokrstené krstom krvi.

Návrat z Egypta. — O krátky čas Pán Boh dokončil ukrutné vladárenie Herodesovo. Kráľ zomrel na veľmi bolestnú chorobu. Po jeho smrti vznikly krvavé spory o trón. Pre veľký nepokoj v Palestíne cisár Augustus rozdelil celú krajinu medzi troch

Jeruzalemský chrám za časov Kristových.

Herodesových synov. **Archelaus** dostal Judsko a Samariu, **Herodes Antipas** Galileu a južnú časť Pery a **Filip** severnú Pery za Jordánom.

V tom čase zjavil sa anjel vo sne Jozefovi a povedal mu: „Vstaň, vezmi dieťa a jeho matku a id' do krajiny Izraelovej, lebo zomreli, ktorí číhali na život dieťaťa.“ Jozef chcel sa osadiť v Betleheme, lebo dúfal, že v blízkom hlavnom meste nájde zárobok. Ale na ceste sa dozvedel, že v Judei vládne ukrutný Archelaus, preto sa vrátil do Nazareta. Jeho neskorý návrat nevzbudil osobitnú pozornosť medzi ľuďmi, lebo obyvatelia Palestíny ľahko menili miesto pobytu podľa toho, kde našli lepší zárobok. Búrlivé pomery v Palestíne zavinily, že na betlehemskej udalosti sa čochvíľa zabudlo. Spasiteľ Ježiš rástol nepoznaný vlastnými krajanmi. Všetci ho pokladali za syna tesára Jozefa. Život Ježišov v Nazarete menujeme preto **skrytým životom Spasiteľovým**.

Dvanásťročný Ježiš v chráme. — Malý Ježiš vyrástol na chlapca. Bol si vedomý, že je Syn Boží, a poznal i svoje poslanie

na svete. Už ako chlapec bol vševediaci, všemohúci a nekonečne svätý. Svoje božstvo skrýval pred ľuďmi, iba jeho život prezrádzal, že je veľmi svätý.

Podľa Mojžišovho zákona všetci dospelí Židia mali putovať každý rok do Jeruzalema na výročné sviatky. Jozef a Mária každý rok konali svoju púť na veľkonočné slávnosti. Keď Ježiš doplnil dvanásť rok života, stal sa „synom zákona“ a putoval aj On s nimi. Keď vkročil do chrámu, bol hlboko dojatý. Všetky obrady, obety a najmä zabíjanie veľkonočného baránka pripomínaly Mu Jeho obetu kríža. Po skončených slávnostiach matka a svätý pestún vrátili sa domov s väčšou skupinou pútnikov. Ale Ježiš zatúžil byť v dome Otcovom a ostal v chráme. Rodičia to nezbadali, lebo mysleli, že ide v sprievode so známymi. Keď prešli deň cesty, hľadali Ho medzi pútnikmi, ale nadarmo. Ponáhľali sa späť do mesta a na tretí deň našli Ho v chráme medzi učiteľmi zákona, ako sa ich vypytoval a tak múdro im odpovedal, že sa všetci divili. Matka pristúpila k Nemu a povedala Mu: „Synu, prečo si nám to urobil? Hľa, tvoj otec a ja s bolesťou sme ťa hľadali.“ Ale Ježiš odpovedal matke: „**Prečo ste ma hľadali? Či ste nevedeli, že musím byť v tom, čo je môjho Otca?**“ Ale oni nerozumeli Jeho slovám.

Potom sa Ježiš vrátil s nimi do Nazareta a bol im poddaný ako syn rodičom. Svätému Jozefovi pomáhal pri remesle, čím posvätil prácu rúk. Jeho ľudská príroda vzdorovala sa na tele i na duchu a získala si vždy väčšiu slávu u Boha. V Nazarete žil Ježiš do 30. roku života. Židia Ho preto menovali Ježiš Nazaretský. Svätý Jozef zomrel pred Jeho verejným vystúpením.

* Ježiš žil v nazaretskej rodine, aby dal príklad rodinám a deťom. *Sviatok sv. rodiny* slávime v nedeľu po Troch kráľoch. *Sv. Jozefa* si ctíme ako ochrancu veľkej rodiny — svätej Cirkvi a ako patróna šťastlivej smrti. Jeho sviatok je 19. marca.

Rozprava. — Čo je *koleda*? Kedy sa ešte žehnajú príbytky? (novostavby). — Vysvetlite tajomstvá *radostného ruženca!*

Poučenie. — Aj ty máš byť často v „dome Otca nebeského.“ Chrám má byť tvojím druhým domovom.

C) VEREJNÁ ČINNOSŤ JEŽIŠOVA.

I. PRÍPRAVA NA VEREJNÉ VYSTÚPENIE.

Hlas volajúceho na púšti.

Svätý Ján krstí. — V tom čase, keď Pán Ježiš žil v Nazarete, medzi pustými skalami púšte neďaleko Mŕtveho mora žil **svätý Ján**. Prísny pokáním a modlitbou pripravoval sa na svoj úrad. Nosil drsné rúcho z ťavej srsti, prepásané koženým opaskom. Živil sa sušenými kobyškami a lesným medom, čiže stravou najchudobnejších obyvateľov. Na pokyn od Ducha Svätého **začal kázať** na východnom brehu Jordána, kde sa križujú karavánne cesty, takže zvesť o Jánovi sa rýchlo rozniesla po celej krajine.

Vtedy v Palestíne panovaly smutné pomery. Archelaus bol poslaný do vyhnanstva (r. 6 po Kristu Pánu) a celú moc v Judei a v Samarii dostal *rímsky prokurátor*. Od roku 26 po Kristu Pánu prokurátorom bol *Pilát*, rodom z Pontu, zvaný preto Pontský. Vo väčších mestách krajiny osadily sa rímske légie, ktoré mali udržať pokoj. Pohanskí vojaci svojimi zvykmi pohoršovali Iud. Smutný stav vyvolával v národe túžbu po Mesiášovi. Keď svätý Ján vystúpil, Iud sa hrnul k nemu v nádeji, že prišiel sľúbený Mesiáš.

Svätý Ján kázal: „**Čiňte pokánie, lebo sa priblížilo kráľovstvo nebeské.**“ Ľudia oplakávali svoje hriechy a Ján ich krstil v rieke Jordáne. Jeho krst sa konal ponorením do vody. Nebol sviatosťou, len prípravou na krst Spasiteľov.

Aj farizeji a saduceji prišli k Jánovi a dali sa pokrstiť. Ján ich karhal: „Hadie plemä, kto vám ukázal ujst' pred budúcim hnevom? **Prinášajte hojné ovocie pokánia, lebo sekera je už priložená na koreň stromu. Každý strom, ktorý nerodí dobré ovocie, bude vyfatý a hodený na oheň.**“ (Lk 3, 7—9.)

I mýtnici, vojaci a verejní hriešnici (publikáni) prosili Jána, aby ich pokrstil. Sv. Ján napomínal všetkých: bohatých, aby dávali almužny, mýtnikov, aby nevyberali nespravodlivé poplatky, vojakov, aby nedrancovali krajiny a všetkých, aby nábožne žili.

Vyznanie Jánovo. — Keď sa celý národ schádzal k Jánovi, jeruzalemská veľrada poslala k nemu kňazov a levitov, aby sa ho spýtali, či je Mesiáš. Svätý Ján úprimne vyznal: „**Ja nie**

som Kristus.“ Pýtali sa ho: „Eliáš si?“ Povedal im: „Nie som.“ „Prorok si?“ Vyhlásil: „Nie.“ Prekvapení kňazi naliehali naň, aby im povedal, kto je. Ján hovoril: „**Ja som hlas volajúceho na púšti. Pripravte cestu Pánovi, urovnajte preň chodníky!**“ A dozvedali sa ďalej: „Prečo teda krstiš, keď nie si Kristus, ani Eliáš, ani prorok?“ Vtedy im riekol: „**Ja vás krstím vodou, ale po mne príde mocnejší odo mňa, ktorému nie som hoden rozviazať remienok na obuvi. On vás bude krstiť Duchom Svätým a ohňom, vyčistí svoje humno, shromaždí pšenicu do stodoly a plevy spáli v neuhasiteľnom ohni.**“ (Lk 3, 16, 17.) Tak svätý Ján zvestoval veľkosť Mesiáša a pripravoval ľud na Jeho príchod.

Rozprava. — Sv. Ján žil dlhé roky ako pustovník. Čo sú pustovníci? — Rehoľný stav. Dočasné a večné sľuby. — Ludové misie.

Poučenie. — Modli sa za kňazov a za klerikov!

Baránok Boží.

Ježišov krst. — Zvest o účinkovaní svätého Jána dostala sa aj do Nazareta. Ľud sa tešil, že prišli „dni Mesiáša“. Podľa ľudového podania v tom čase mal nastať v krajine „zlatý vek“, nikdy nevidaný blahobyť.

Pán Ježiš mal práve tridsať rokov. Nadišiel čas, aby začal verejne účinkovať. (V Palestíne pred tridsiatym rokom nik nesmel vyučovať, ani zastávať verejný úrad.) Spasiteľ zanechal remeslo, rozlúčil sa s matkou a odišiel k svätému Jánovi, aby sa dal pokrstiť. Z vnuknutia Ducha Svätého Ján Ho poznal a hovoril mu: „Ja by som sa mal Tebe dať pokrstiť a Ty prichádzaš ku mne?“ Ale Pán ho uspokojil: „**Nechaj len, lebo tak sa nám sluší splniť všetku spravodlivosť.**“ Vtedy Ježiš vstúpil do vody a Ján Ho pokrstil.

Svedectvo s neba. — Po krste Pán Ježiš vystúpil z vody a modlil sa k nebeskému Otcovi. I otvorilo sa nebo a Duch Svätý v podobe holubice sostúpil nad Ježiša. S neba sa ozval hlas: „**Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zaľúbenie.**“ (Mt 3, 17.) Otec nebeský dosvedčil, že Ježiš je Syn Boží, čiže pravý Boh.

Pán Ježiš sa dal pokrstiť, lebo vzal na seba naše hriechy a preto chcel byť podobný ľuďom aj v pokání.

Ježiš na púšti. — Od Jordána Spasiteľ odišiel na púšť, kde strávil štyridsať dní a štyridsať nocí v prísnom pôste a v modlitbe. Od hladu veľmi zoslabol. Vtedy prišiel k Nemu diabol a pokúšal Ho: „Keď si Syn Boží, povedz, aby sa tieto kamene staly chlebom.“ Diabol chcel v ňom vzbudiť nezriadenú túžbu po pokrme a naviesť Ho tak na hriech. Ale Ježiš mu povedal: „**Človek žije nielen z chleba, ale z každého slova, ktoré pochádza z Božích úst.**“ Diabol Ho potom vzal do svätého mesta, postavil Ho na vrchol chrámu a vyzval Ho: „Keď si Syn Boží, hod' sa dolu, veď je napísané: Anjelom svojim prikázal o Tebe a na rukách Ťa ponosú, aby si azda neurazil svoju nohu o kameň.“ Ježiš ho zasa odbil slovami: „**Písané je: »Nebudeš pokúšať Pána Boha svojho.«**“ (Skočiť do priepasti s chrámového múru bolo by pokúšaním Pána Boha.) Napokon diabol pojal Pána Ježiša na vysokú horu. Podľa podania vzal Ho na skalnatú horu západne od Jericha. Ztade mu ukázal všetky kráľovstvá sveta (okolné krajiny) a sľuboval Mu: „Toto všetko Ti dám, keď padneš na kolena a budeš sa mi klaňať.“ Vtedy Spasiteľ rázne odohnal satana, hovoriac: „**Id', satan, lebo je písané: »Pánu Bohu svojmu budeš sa klaňať a Jemu jedine božskú poctu vzdávať.«**“ Diabol sa ihneď vzdialil. Zjavili sa anjeli, posluhovali Ježišovi, občerstvili Ho a pomohli Mu vrátiť sa z pustého kraja. (Mt 4, 1—11.)

* Spasiteľ dal sa pokúšať, aby nám zaistil víťazstvo v pokušení a aby nám dal príklad, ako sa máme správať v pokušení. Na pamiatku Ježišovho pôstu zaviedla svätá Cirkev štyridsaťdenný pôst pred Veľkou nocou.

Prví učeníci. — Pán Ježiš odišiel zasa k Jordánu ku svätému Jánovi. Keď Ho Ján uzrel prichádzať, upozornil svojich učeníkov: „**Hľa, Baránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta.**“ (Jn 1, 29.) Medzi Jánovými učeníkmi boli aj rybári od Genezaretského jazera. Dvaja z nich, **Ondrej** a **Ján** šli za Ježišom, keď odchádzal od Jordána, a stali sa Jeho učeníkmi. Na druhý deň Ondrej zavolať svojho brata **Šimona** a povedal mu: „Našli sme Mesiáša.“ Keď priviedol Šimona k Ježišovi, Ježiš pozrel naň a povedal mu: „**Ty si Šimon, Jonášov syn. Odteraz sa budeš volať Peter, čiže Skala.**“ (Jn 1, 42.)

V nasledujúci deň odišli všetci do Galiley. Na ceste stretli **Filipa**, Petrovho krájanu. Pán Ježiš ho oslovil: „**Pod' za mnou!**“ Filip hneď šiel s nimi a zavolať aj svojho priateľa **Natanaela** (ináč **Bartolomej**), ktorý pochádzal z Kány v Galilei. Aj Natanael sa

pripojil k Pánu Ježišovi. To boli **prv**í **Ježišovi učeníci**, ktorí sa stali aj Jeho apoštolmi.

Rozprava. — Slová: „Hľa, Baránok Boží . . .“ lat. *Ecce Agnus Dei* . . . hovorí kňaz, keď pred sv. prijímaním drží v ruke sv. hostiu a ukazuje ju ľudu. — Čo je sv. krst? Krst vodou, túžby a krvou. — Veľký pôst. Pôstny predpis. — Čo je pokušenie a čo hriech?

Poučenie. — Modli sa za kňazské a rehoľné povolania!

II. ZÁKONODARCA NA GALILEJSKÝCH NIVÁCH.

Ježiš sa predstavuje ľudu.

Prvý zázrak v Káne. — Od sv. Jána odišiel Spasiteľ s prvými učeníkmi do svojho kraja. Na ceste zastavil sa v **Káne**, bydlisku Natanaelovom. Ktorýsi príbuzný Pánov práve mal svadbu a pozval Ježiša a Jeho spoločníkov na veselie. Bola tam aj Pánova matka. Svojho syna, ktorý ju pred niekoľkými týždňami opustil, po prvý raz stretla ako učiteľa, obklopeného učeníkmi. Prišli nečakaní hostia a tak sa minuly zásoby vína, ktoré ženích prichystal. Ježišova matka zbadala nedostatok. Verila, že jej Syn môže príbuzným pomôcť, a podotkla Mu: „**Nemajú vína.**“ Ale Ježiš jej vravel: „**Čo mňa a Teba do toho, žena? Ešte neprišla moja hodina.**“ (Na východe „žena“ je čestné oslovenie.) Ježiš tak upozornil svoju matku, že sa vo všetkom musia podrobiť vóli nebeského Otca. Mária dúfala v zázračnú pomoc Synovu a upozornila sluhov: „Urobte všetko, čo vám povie!“

V predsieni stálo šesť kamenných nádob na vodu, ktorá sa používala na obradné umývanie rúk. Keď sa nedostatok vína javil už veľmi citeľne, Ježiš vyzval sluhov: „**Naplníte nádoby vodou!**“ A sluhovia naplnili ich až po samý vrch. Potom Kristus Pán kázal: „Teraz načrite a zaneste starostovi svadby!“ Sluhovia zanesli. Starejší okúsil nápoj a uznal ho za veľmi dobré víno. Zavolať mladoženicha a upozornil ho: „Každý človek predkladá najprv dobré víno a keď sa hostia podnapijú, predloží planšie, ale ty si zachoval dobré víno až dosiaľ.“ Až od sluhov sa starosta dozvedel, zkaďe pochádza dobré víno. (Jn 2, 1—11.)

Na prosbu svojej matky Ježiš učinil prvý zázrak, aby dokázal svojim učeníkom, že je Syn Boží. Zvesť o zázraku roz-

niesla sa medzi ľudom a pôsobila veľký rozruch. Všade sa začalo hovoriť o Mesiášovi.

Prvé uzdravenie chorého. — Podnebie Palestíny je veľmi premenlivé. Denné horúčosti striedajú sa s chladnými nocami. Zimné dažde odrazu ustúpia letným horúčavám. Náhle zmeny počasia zapríčiňujú časté choroby. Najčastejšie nákazlivé choroby sú úplavica, prašina a rôzne očné choroby.

V evanjeliu čítame o mnohých zázračných uzdraveniach. Pán Ježiš v Káne po prvý raz ukázal svoju všemohúcu moc nad prírodou. V tomto mestečku predstavuje nám Ho evanjelium aj ako „zázračného lekára“ ľudí.

Akýsi **kráľovský úradník** z Kafarnauma prosil Pána Ježiša, aby mu išiel uzdraviť syna, ktorý už zomieral. Ježiš skúšal jeho vieru a povedal: „Ak nevidíte zázraky, neveríte.“ Ale úradník prosil: „Pane, poď skôr, než mi syn zomrie.“ Ježiš ho uspokojil: „**Id', tvoj syn žije!**“ Úradník uveril Spasiteľovi a ponáhľal sa domov. Už pred domom sluhovia mu oznámili, že jeho syn žije. Otec sa dozvedal, v ktorú hodinu sa lepšie cítil, a sluhovia mu povedali: „Včera o siedmej hodine (u nás trinásť) prestala mu zimnica.“ Otec poznal, že to bol čas, kedy mu Ježiš povedal: „**Id', tvoj syn žije.**“ Vďačný otec a všetci domáci uverili v Pána Ježiša. — (Jn 4, 46—53.)

Ježiš v Nazarete. — Už sa hovorilo v celej krajine o Pánu Ježišovi ako o zázračnom učiteľovi. Všade Ho očakávali. Ale Ježiš chcel poučiť o Božom kráľovstve najprv svojich krajanov, preto po druhom zázraku v Káne navštívil svoju domovskú obec — **Nazaret**. V sobotu vošiel do synagogy, kde sa shromažďovali Židia k modlitbe a počúvali výklad Písma svätého. Podľa obyčaje Ježiš vstal, vypýtal si Písmo sväté, lebo chcel čítať. Podali Mu knihu proroka Izaiáša. Ježiš rozvinul svitok a čítal: „**Duch Pánov je nado mnou, preto ma pomazal. Poslal ma zvestovať evanjelium chudobným, uzdravovať skrúsených srdcom, ohlasovať slepým videnie a prepúšťať utlačených na slobodu.**“ (Iz 61, 1.)

Keď prečítal odsek, sadol si. Oči všetkých boly naňho upreté. Ježiš začal poučovať prítomných, že predpoveď Písma svätého sa splnila, lebo prorok slová napísal o Ňom. Nazareťania Mu prisviedčali a divili sa jeho vznešenej náuke. Medzi sebou však hovorili: „Zkade má takú múdrosť? Či to nie je syn tesára Jozeфа?“ Ježiš, vidiac ich pochybovačnosť, povedal im: „**Veru, hovorím**

vám, že ani jeden prorok nie je vzácny vo svojej vlasti.“ (Lk 4, 24.) Keď ich potom karhal pre neveru, povstali proti Nemu, vyhodili Ho zo synagogy a viedli Ho na okraj vrchu, na ktorom stálo ich mesto, a chceli ho shodiť do priepasti. Ale Ježiš spôsobil, že všetci ostali nehybne stáť, a On spokojne prešiel uprostred zástupu a odišiel z mesta.

V Kafarnau. — Spasiteľ opustil nevďačných krajanov a sošúpil s galilejských vysočín ku Genezaretskému jazeru. Osadil sa v **Kafarnau** v dome Šimona Petra, ktorý tam býval ako rybár. Kafarnaum bolo obchodné stredisko Galiley na malebnom pobreží Genezaretského jazera. Ježiš ho pomenoval „svojím mestom“. Na okolí jazera Pán Ježiš veľmi často vyučoval, učinil tam mnoho zázrakov a ztade vychádzal do celej krajiny hlásať evanjelium.

* *Zázrak je neobyčajný, ale viditeľný Boží skutok, ktorý nemôže vykonať nijaká prirodzená sila. Pri zázraku pozorujeme účinok, ale príčina — všemohúci Boh — je neviditeľná. Zázrakom sa nerušia zákony sveta. Boh, ktorý dal svetu zákony a je na nich nezávislý, môže do nich slobodne zasiahnuť bez toho, že by ich rušil. Keď teda robí zázrak, vyníma určitý prípad zpod všeobecného pravidla. (Voda sa premenila na víno, čo sa v prírode nestáva; ťažko chorý sa náhle uzdravil, kým pravidelne uzdravenie prichádza pomaly a choroba vyžaduje starostlivé liečenie.)*

Zázraky sú skvelé prejavy všemohúcnosti Božej a nepodvrtné dôkazy božstva Ježiša Krista, lebo ani človek ani sily prírody nie sú schopné ich vykonať. (Ani človek, ani príroda nemôžu dať mŕtvemu život.) Preto nepriatelia Cirkvi a kresťanstva popierajú pravdivosť zázrakov, ale nemôžu uviesť nijaké presvedčivé dôkazy proti zázrakom, ba utiekajú sa často k hanobnému klamstvu. Kto by chcel poprieť zázraky, musí zavrhnúť evanjelium a tým zavrhuje Ježiša Krista.

Rozprava. — Vid', aká mocná je prímluva Panny Márie! Aj dnes sa stávajú zázraky na jej prímluvu. Lourdes. Naše pútnické miesta. — Vymenujte známejšie modlitby k Panne Márii! — Bratstvá Panny Márie. — Mariánske kongregácie.

Kto chce, aby mu Pán Boh pomohol v ťažkosti, musí silno veriť. Hriech vyháňa Ježiša z duše.

Poučenie. — Medzi mariánskymi ctiteľmi sú aj veľkí učenci, štátnici a vojvodcovia. *Staň si hrdo do ich radov!*

Ježiš sa predstavuje vodcom národa.

Ježiš vyháňa predavačov z chrámu. — Po verejnom vystúpení v Galilei šiel Pán Ježiš do hlavného mesta **Jeruzalema** na veľkonočné sviatky. Tam sídlila židovská veľrada a najvyšší predstavení národa. Ježiš aj pred nimi vystúpil ako Mesiáš. Vošiel do chrámu a na nádvorí našiel obchodníkov, predávajúcich voly, ovce a holuby na obety. Sedeli tam aj peňazomenci a zamieňali rímske peniaze za židovské, lebo len takými sa platilo v chráme. Ohlušujúci krik sa rozliehal nádvorím, prenikal až do chrámu a rušil pobožnosti. Obchodníci a peňazomenci dopúšťali sa tam klamstva a úžery. Spasiteľ, naplnený svätým pohoršením, uplietol si z povrazov korbáč a vyhnal všetkých z chrámu. Peňazníkom poprevracal stoly a rozsypal peniaze. Predavačom holubov, ktoré kupovali len chudobní a pri predaji ktorých nedalo sa veľa klamať, povedal: „**Odneste to odtiaľto a nerobte z domu môjho Otca kupecký dom.**“ Dôstojné a rázne vystúpenie Pána naplnilo všetkých bážňou a neodvážili sa odporovať Mu.

O chvíľu prišli k Ježišovi zástupcovia veľrady, farizeji a kňazi a pýtali sa Ho: „Aký znak nám ukážeš, že toto robíš?“ Spasiteľ ich vyzval: „**Zrúcajte tento chrám a za tri dni ho vystavím.**“ (Jn 2, 19.) Farizeji sa Mu vysmievali: „Štyridsaťšesť rokov stavali náš chrám, a Ty ho postavíš za tri dni?“ Ale Ježiš myslel na svoje telo, ktoré po smrti na tretí deň oslávené vstane. Učeníci porozumeli Ježišovej reči až po Jeho vzkriesení. Tak sa Ježiš hneď pri prvom vystúpení v chráme rozišiel s vedúcimi národa.

Rozhovor s Nikodémom. — Cez sviatky Pán Ježiš vykonal v Jeruzaleme veľa zázrakov a mnohí uverili v Neho. Aj popredný farizej **Nikodém**, člen veľrady, uveril v Ježiša. Z obavy pred ostatnými členmi rady prišiel v noci k Ježišovi a povedal Mu: „Pane, viem, že si vyšiel od Boha ako učiteľ, lebo nik nemôže robiť zázraky, ktoré ty robíš, iba ak je Boh s ním.“

Pán Ježiš ho poučil, ako možno dosiahnuť spasenie: „**Veru, veru, kto sa nenarodí znovu z vody a z Ducha Svätého, nemôže vojsť do kráľovstva Božieho.**“ Narodiť sa znovu z vody a z Ducha Svätého znamená dať sa pokrstiť a tak očistiť si dušu posväcujúcou milosťou. Potom mu Spasiteľ rozprával o svojej smrti: „**Ako Mojžiš povýšil hada na púšti, tak musí byť povýšený Syn človeka, lebo Boh tak miloval svet, že svojho jednorodeného Syna dal, aby**

nezahynul nikto, kto v Neho verí, ale mal život večný.“ (Jn 3, 14—16.)

Pán Ježiš sa predstaví Samaritánom. — Po sviatkoch Ježiš začal kázať na vidieku v Judei. Ale farizeji sa pohoršovali nad tým. Aby vyhol ich nástrahám, Ježiš odišiel **cez Samariu** zasa do Galiley. Na ceste sa zastavil pri Jakubovej studni vedľa mestčka Sichar. Apoštoli odišli nakúpiť potravín a Pán odpočíval pri studni. Akási Samaritánka prišla načrieť vody zo studne. Pán Ježiš ju prosil: „Daj sa mi napiť.“ Ale žena sa divila Jeho žiadosti: „Akože, Ty žiadaš vodu odo mňa, Samaritánky?“ Podľa šiat pokladala Pána Ježiša za príslušníka židovského národa a Židia sa nestýkali so Samaritánmi. Ježiš jej vravel: „Keby si vedela, kto hovorí s tebou, pýtala by si a ja by ti dal **živej vody.**“ Podľa východného chápania pod „živou vodou“ sa myslí voda z prameňa. Žena pochybovala: „Pane, nemáš čím načrieť. Teda odkiaľ máš živú vodu? Či si ty väčší ako náš praotec Jakub?“ Pán jej povedal: „**Kto bude piť z vody, ktorú mu ja dám, nebude smädný naveky.**“ Pán Ježiš myslel na „milosť“. Žena prosila: „Pane, daj mi tej vody, aby som nemusela chodiť sem načierať.“ Vtedy Ježiš vyčítal žene, aké hriechy spáchala. Ona zvolala: „Pane, vidím, že si prorok“, a prosila Pána, aby ju poučil, ako treba uctievať Pána Boha. Ježiš jej riekol: „**Boh je duch, a tí, ktorí sa Mu klaňajú, musia sa Mu klaňať v duchu a v pravde.**“ (Jn 4, 24.) Žena sa ospravedlňovala: „Viem, že príde Mesiáš a oznámi nám všetko.“ Ježiš jej povedal: „**Ja som to, ktorý hovorím s tebou.**“

Žena odbehla a porozprávala v meste, čo sa jej prihodilo. Ľudia sa ponáhľali k Ježišovi a On ostal u nich za dva dni. Mnohí uverili v Neho. Tak sa Spasiteľ ukázal aj Samaritánom, ktorými ostatní Židia opovrhovali.

Rozprava. — Neslušné držanie v kostole uráža Boha. Cirkevný predpis o šatách žien. — Čo je modlitba? Rozjímavie, exercície.

Poučenie. — Zaštep si hlboko do pamäti slová: „Boh tak miloval svet, že svojho jednorodeného Syna dal.“ Ako prejavíš svoju vďaku Bohu?

Ježiš — učiteľ a sbor jeho apoštolov.

Kristovo učenie. — Po návrate do Galiley Pán Ježiš začal vyučovať v synagogách. Všetci obdivovali Jeho múdrosť a vznesenú náuku. Vtedy učiteľmi ľudu boli **zákonníci**, čiže učelia zákona, ktorí vykladali predpisy Mojžišovho zákona. Boli prívržencomi farizejov a prísno dbali len na vonkajšie plnenie predpisov, ale o vnútornú čistotu nedbali. Spasiteľ nevysvetľoval Starý Zákon, **jeho náuka bola celkom nová, vlastná**. Svätý život Kristov a mnohé zázraky dodávaly jej vážnosti, preto Jeho náuka zaujala mysle ľudu. Čochvíľa synagogy nestačily pojať Jeho poslucháčov, preto Pán Ježiš začal vyučovať na priestranných dvoroch, na verejných miestach, alebo vo voľnej prírode, na horách, na brehu jazera atď.

Príprava apoštolov na povolanie. — Spasiteľ chcel, aby sa Jeho učenie podávalo ľuďom až do konca sveta. Preto hneď po verejnom vystúpení povolával k sebe nábožných a úprimných mužov a chystal sa vybrať si z nich apoštolov. Aby si získal ich dôveru, vykonal v ich prítomnosti veľké zázraky.

Ježiš vyháňa diabolstvo. — Pán Ježiš v sobotu učil v kafaarnaumskej synagoge. Medzi poslucháčmi bol aj človek, **posadlý zlým duchom**. Nešťastník zrazu vykrikol: „Čo Ťa je do nás, Ježiš Nazaretský? Prišiel si nás zahubiť? Poznám Ťa, že si Svätý Boží!“ Všetci sa zhrozili nad slovami, len Pán Ježiš ostal spokojný. Zahriakol zlého ducha a prikázal mu: „**Umĺkni a vyjdi z človeka!**“ Diabol vyšiel z neho. Hodil síce posadlého do prostriedku synagogy, ale mu neublížil. Prítomných pojala bázeň a hovorili: „Aké je to slovo, že svojou silou rozkazuje nečistým duchom, a vychádzajú?“ (Lk 4, 33—36.)

Ježiš uzdraví Šimonovu svokru. — Zo synagogy odišiel Pán Ježiš do domu Šimona Petra, aby si odpočinul. Petrova svokra mala ťažkú zimnicu. Domáci prosili Spasiteľa, aby ju uzdravil. Pán vyhovel ich prosbe. Na Jeho pokyn svokra sa hneď uzdravila, vstala a posluhovala Pánovi a jeho učeníkom.

Zvesť o zázraku rozniesla sa po meste. Po západe slnka ľudia prinášali chorých k Pánu Ježišovi. Pán kládol na nich ruky, uzdravoval ich a vyháňal diabolstvá. Učeníci sa presvedčili o Pánovej zázračnej moci.

Na druhý deň za svitania Pán Ježiš opustil Petrov dom, odišiel na osamelé miesto a modlil sa. Ale ľud prichádzal so všetkých

strán a dopytoval sa naň. Peter a Ján šli Ho hľadať. Keď Ho našli, povedali Mu: „Všetci Ťa hľadajú.“ Ale Pán im riekol: „**Aj iným mestám musím zvestovať kráľovstvo Božie.**“

Zázračný lov rýb. — O krátky čas vyšiel Pán Ježiš na breh **Genezaretského** jazera. Sišlo sa tam veľa ľudí a všetci chceli počuť Jeho učenie. Pri brehu kotvily dve rybárske loďky. Jedna bola Petrova a druhá patrila bratom Jakubovi a Jánovi. Pán Ježiš vstúpil do Petrovej loďky a z nej učil zástupy, ktoré si posadaly na breh jazera. Keď dokončil reč, povedal Petrovi: „Odplávaj na hĺbinu a rozostrite si siete na lovenie!“ Šimon Peter vravel: „**Učiteľ, cez celú noc sme pracovali a nič sme nechytily, ale na Tvoje slovo rozostriem sieť.**“ (Lk 5, 5.) Len čo ju rozostreli, chytili také množstvo rýb, až sa im sieť trhala. Zakývali na rybárov v druhej loďke, aby im šli pomáhať. A naplnili obe loďky rybami, takže sa skoro ponorily.

Rybári až střípli nad zázračným lovom. Peter padol k Ježišovým nohám a skrúšene vyznal: „Odíd' odo mňa, Pane, lebo som hriešny človek.“ Ale Pán ho povzbudil: „**Neboj sa, odteraz budeš loviť ľudí.**“ (Lk 5, 10.) Potom učeníci priveslovali k brehu, zanechali všetko a nasledovali Pána Ježiša.

Povolanie Matúša. — O niekoľko dní šiel Spasiteľ so svojimi učeníkmi do **Kafarnauma**. Pri mýte uzrel mýtnika **Leviho (Matúša)** a vyzval ho: „Pod' za mnou!“ Levi s radosťou poslúchol Spasiteľa.

Z vďačnosti, že ho Pán povolal medzi svojich učeníkov, usporiadal hostinu. Farizeji a zákonníci sa pohoršovali, že Pán Ježiš vošiel do domu hriešnika, a hovorili to apoštolom. Pán sa ospravedlnil slovami: „Zdraví nepotrebujú lekára, ale tí, čo sa majú zle. **Neprišiel som povolávať spravodlivých, ale hriešnikov k pokániu.**“ (Lk 5, 31, 32.) Od toho dňa aj Matúš zanechal všetko, čo mal, a nasledoval Pána Ježiša.

Sbor apoštolov. — Počet Ježišových poslucháčov so dňa na deň rástol. Ľud sa hrnul k Nemu, aby počul Jeho božské nauky. Spasiteľ ľutoval zástupy, lebo boli ako ovce bez pastiera. Raz upozornil apoštolov: „**Žatva je síce veľká, ale robotníkov málo. Proste Pána žatvy, aby poslal robotníkov do svojej žatvy.**“ Potom vystúpil na blízku horu a cez celú noc sa modlil. Tak sa chystal na voľbu apoštolov.

Ráno zavolať svojich učeníkov a **vyvolil z nich dvanástich,**

ktorých nazval **apoštolmi**. (Apoštol je z gréckeho slova = posol). Za apoštolov boli vyvolení: **Šimon-Peter** a jeho brat **Ondrej**, **Jakub** a jeho brat **Ján** (synovia Zebedejovi), **Jakub ml.** a jeho brat **Júda** (synovia Alfejovi, bratrance Ježišovi), **Filip** a **Bartolomej**, **Matúš** a **Tomáš**, **Šimon**, ktorý sa volá Horlivec, a **Judáš** Iškariotský, ktorý sa stal zradcom. — Apoštoli zprvu chodili s Pánom Ježišom a počúvali jeho nauky. Neskôr ich Pán posielal samých vyučovať a dal im aj moc robiť zázraky. V soznamoch apoštolov (u Mt 10, 2—4. a Lk 6, 14—16.) sv. Peter je vždy na prvom mieste, lebo bol predurčený za hlavu Cirkvi.

Sbor učeníkov. — Neskôr si vybral Spasiteľ ešte 72 učeníkov, ktorí pomáhali apoštolom kázať.

Rozprava. — *Biskupi a kňazi sú nástupcami apoštolov. Aká je ich moc? Povolanie k duchovnému stavu je veľká milosť.*

Poučenie. — *Boh sám volá ľudí k duchovnému stavu. Ak ťa Pán volá, poslušni jeho hlas!*

Ústava Božieho kráľovstva.

(Tento článok treba rozdeliť na viac hodín a dôkladne prebrať. Najdôležitejšie nauky treba sa naučiť nazpamäť. Reč na hore sústavne uvádza sv. Matúš v hl. 5—7.)

a) **Blahoslavenstvá.**

Pán Ježiš aj preto prišiel na zem, aby založil nové **kráľovstvo Božie** — **Cirkev**, ktorá by ľudí viedla k spásu. Najprv vyhlásil **ústavu**, čiže základné zákony svojho kráľovstva, tak, ako v Starom zákone vyhlásil Pán Boh na hore Sinaj ústavu teokracie (Božej vlády nad vyvoleným národom).

Reč na hore. — Po voľbe apoštolov veľké zástupy ľudí sišli sa k Pánu Ježišovi. Boli medzi nimi aj farizeji a zákonníci, ale aj veľa pohanov z okolitých krajín. Všetci túžili počuť Jeho slová. Spasiteľ sadol si na vyvýšenom mieste na hore, apoštoli stáli pri ňom a ľud sa rozložil na úbočí. Pán Ježiš ich učil. Najprv slávnostne vyhlásil základné zákony: **blahoslavenstvá**.

„**Blahoslavení chudobní duchom, lebo ich je nebeské kráľovstvo.**

Blahoslavení tichí, lebo oni budú vládnuť zemou.

Blahoslavení, ktorí trúchlia, lebo budú potešení.

Blahoslavení, ktorí lačnejú a smädia po spravodlivosti, lebo budú nasýtení.

Blahoslavení milosrdní, lebo dôjdu milosrdenstva.

Blahoslavení čistého srdca, lebo uvidia Boha.

Blahoslavení pokojamilovní, lebo sa budú volať Božími dietkami.

Blahoslavení, ktorí trpia prenasledovanie pre spravodlivosť, lebo ich je nebeské kráľovstvo.

Blahoslavení ste, keď vám budú zlorečiť, keď vás budú prenasledovať a falošne budú na vás hovoriť všetko zlé pre mňa. Radujte sa a plesajte, lebo vaša mzda je hojná v nebesiach.“

Vysvetlivky:

Blahoslavený znamená šťastlivý, blažený.

1. *Chudobní duchom sú tí, čo netúžia hriešne po majetkoch. Aj bohatý môže byť chudobný duchom, ak používa bohatstvo na miernenie biedy bližných a neprilipne dušou k nemu.*

2. *„Blahoslavení trúchliaci...“ dopln: „nad hriechami...“*

3. *V poslednom blahoslavenstve myslí sa najmä na prenasledovanie pre vieru v Krista, ale aj na iné bezprávne sužovanie za pravdu.*

b) Kresťanská dokonalosť.

Po vyhlásení blahoslavenstiev podal Spasiteľ pravidlá **kresťanskej dokonalosti**.

Novou ústavou Spasiteľ zdokonalil zákon, daný ľuďom na hore Sinaj, a preto predstavení i veriaci nového kráľovstva musia žiť dokonalejšie ako ľudia v Starom zákone. Kristove pravidlá sú:

a) *Dávaj dobrý príklad!*

„Vy ste soľ zeme. Keď soľ vyvetrá, čím sa osolí? Na nič nie je súca, iba aby sa vyhodila a pošliapala od ľudí. — Vy ste svetlo sveta. Keď zažnú sviecu, nepoložia ju pod mericu, ale na svietnik, aby svietila všetkým, čo sú v dome. — Tak nech svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je na nebesiach.“ — Predstavení Cirkvi musia svietiť dobrým príkladom veriacim. Veriaci zasa musia dávať dobrý príklad inovercom a pohanom, lebo ináč ako zvetralá soľ sú len na prekážku Kristovmu kráľovstvu.

b) *Konaj všetko s dobrým úmyslom!*

„Dajte si pozor, aby ste nekonali svoju spravodlivosť pred ľuďmi, žeby vás videli, lebo nebudete mať odmeny u vášho Otca, ktorý je na nebesiach.“

S dobrým úmyslom máme konať:

skutky nábožnosti: „Keď sa **modlíš**, vojdí do svojej izby, zatvor dvere a **modli sa k svojmu Otcovi v skrytosti** a tvoj Otec, ktorý vidí v skrytosti, odplatí ti.“

skutky dobročinnosti: „Keď **rozdávaš almužnu**, nevytrubuj pred sebou, ako to robia pokrytci, aby boli uctení od ľudí. **Nech nevie tvoja ľavá ruka, čo čini pravá**, aby tvoja almužna bola v skrytosti, a tvoj Otec, ktorý vidí v skrytosti, odplatí ti.“

skutky sebazaprenia: „Keď sa **postíte**, nebuďte smutní ako pokrytci. Pokrytci si zohavujú tvár, aby sa zdali ľuďom vypostení. **Keď sa ty postíš, umy si tvár, aby si sa nevidel vypostený ľuďom**, ale svojmu Otcovi, ktorý je v skrytosti. A Otec, ktorý vidí v skrytosti, odplatí ti.“

c) *Vyhýbaj pokušeniu!*

„**Keď ťa pohoršuje tvoje pravé oko, vylúp ho a odhoď od seba!** Keď ťa pohoršuje tvoja pravá ruka, odtni ju a odhoď od seba, lebo lepšie ti je, aby zahynul jeden tvoj úd, ako aby celé tvoje telo bolo uvrhnuté do pekla.“

Spasiteľ nijako nechcel, aby sme sa dokaličili. Chcel nás len presvedčiť, že: hoci by nám niekto alebo niečo bolo tak vzácne, ako vlastné oko alebo ruka, ale pokúšalo by nás k hriechu, musíme to odstrániť od seba silou-mocou. Lepšie je stratiť časné výhody alebo utrpieť aj časnú škodu, ako dostať sa do pekla.

d) *Neprisahaj zbytočne!*

„Hovorím vám, aby ste vôbec neprisahali. **Vaša reč nech je áno — áno, nie — nie**, lebo čo je od toho viac, je zo zlého.“

Pravdovravnému uveria aj na slovo áno, alebo nie. Spasiteľ nezákal posvätnú prísahu pri súde, prísahu vojska, úradníkov, mučeníkov atď.

e) *Miluj bližného!*

1. Znášaj krivdy pre pokoj s ním: Spasiteľ zavrhol starodávne právo krvnej pomsty: „Počuli ste, že bolo povedané: »Okó

za oko, zub za zub.« No ja vám hovorím, aby ste sa neprotivili zlému. **Keď ťa kto udrie po tvom pravom líci, nastav mu i druhé,** a tomu, kto sa chce s tebou pravotiť a vziať ti oblek, prepustiť mu aj plášť.“ — Kresťan sa nesmie pomstiť! Aj o tomto bude platiť, čo bolo povedané pod c).

2. Nehnevaj sa naň, je tvoj brat v Kristu: „Kto sa hnevá na svojho brata (bližného), vinný bude súdu. Kto povie svojmu bratovi »ráka«, (t. j. darebák), vinný bude rady (vyšší súd), a kto mu povie »blázon«, vinný bude pekelného ohňa. Preto, keď prinášaš svoj dar na oltár a rozpomenieš sa, že tvoj brat má niečo proti tebe, **nechaj tam svoj dar a id' najprv smieriť sa s bratom.** Potom prídi a prines svoj dar.“

Spasiteľ prísno odsúdil hnev, lebo z neho povstávajú veľké zlá: zvady, sváry, ba aj vraždy.

3. Neposudzuj ho, ale súď seba: „**Nesúďte, aby ste neboli súdení,** lebo akým súdom budete súdiť, takým budete súdení, a akou mierou budete merať, takou nameria sa vám. Čože vidíš smeť v oku svojho brata, ak brvno vo svojom oku nevidíš? Ako môžeš povedať svojmu bratovi: »Počkaj, vytiahnem ti smeť z oka«, ak máš vo svojom brvno? **Pokrytec, najprv vyťahni brvno zo svojho oka a potom hľad' vytiahnuť smeť z oka svojmu bratovi!**“

4. K bližným sa chovaj podľa pravidla: „**Čo chcete, aby ľudia činili vám, aj vy činite im!**“

f) *Miluj aj nepriateľov!*

„**Milujte svojich nepriateľov, robte dobre tým, ktorí vás nenávidia, a modlite sa za tých, ktorí vás prenasledujú a osočujú,** aby ste boli dietkami vášho Otca, ktorý je na nebesiach. Ved' aj On dáva vychádzať svojmu slnku ponad dobrých i zlých a dáva dážď spravodlivým aj nespravodlivým. Keď milujete len tých, ktorí vás milujú, akú odmenu obsiahnete? Či to nerobia aj pohani a hriešnici? **Vy buďte dokonalí, ako aj váš nebeský Otec je dokonalý!**“

g) *Dôveruj v Boha!*

„Nebuďte ustarostení o svoj život, čo budete jesť, ani o svoje telo, čím sa odejete. To všetko vyhľadávajú pohani. Pozrite sa na vtáctvo, neseje, ani nežne, ani neshromažďuje do stodôl, a váš Otec nebeský kŕmi ho. Či vy nie ste oveľa viac ako ono? A o rúcho čo ste ustarostení? Pozrite si poľné lalíe, ako rastú! Nepracujú, ani

nepradá a hovorím vám, že ani Šalamún vo všetkej svojej sláve nebol tak zaodený ako jedna z nich. Keď Boh tak šatí poľnú trávu, ktorá dnes je a zajtra sa hodí do pece, čím viac vás, maloverní. Váš Otec vie, že to všetko potrebujete. **Hľadajte teda najprv Božie kráľovstvo a jeho spravodlivosť** (dokonalý život) **a ostatné všetko sa vám pridá.** — Ak sa kresťan stará najprv o svoje spasenie a o Božiu slávu, vtedy mu Boh pomáha v hmotných starostiach.

h) *Netúž po bohatstve!*

„**Neshromažďujte si poklady na zemi**, kde ich hrdza a moľ kazia, kde sa zloději podkopávajú a kradnú. **Ale shromažďujte si poklady v nebi**, kde ich ani hrdza ani moľ nekazí a kde sa zloději nepodkopávajú a nekradnú, lebo **kde je tvoj poklad, tam je aj tvoje srdce.** — **Nikto nemôže slúžiť dvom pánom.** Buď jedného bude milovať a druhého nenávidieť alebo s jedným držať a druhým pohŕdať. „**Nemôžete slúžiť Bohu aj mamone!**“ Kristus Pán zakazuje prehnatú túžbu po zbohatnutí a priveľkú starosť o majetky, lebo vtedy srdce človeka zatvrdne proti Bohu.

i) *Chci a konaj!*

„**Nie ten, kto mi hovorí: Pane, Pane, vojde do nebeského kráľovstva, ale kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach.**“ — Kresťan musí zachovávať Božie prikázania, lebo nestačí len ozdobiť sa Kristovým menom. — Kto zachováva prikázania, obsiahne večný život.

j) *Choď úzkou cestou Božích prikázaní!*

„**Vchádzajte úzkou cestou**, lebo široká je brána a priestranná cesta, vedúca do záhuby, a veľa je tých, čo vchádzajú ňou. Aká tesná je brána a úzka cesta, ktorá vedie do života, a málo je tých, ktorí ju nachádzajú!“ — Úzka alebo trnistá cesta je život plný sebazaprenia. Kristus Pán ju ustanovil ako **prostriedok dokonalosti**. Kto sa zapiera alebo trpí pre Krista, získa väčšiu slávu v nebi.

k) *Vyhýbaj falošným prorokom!*

„**Chráňte sa nepravých prorokov**, ktorí prichádzajú k vám v ovčom rúchu, ale znútra sú dravými vlkami. **Poznáte ich po ovocí, lebo každý dobrý strom rodí dobré ovocie, ale zlý strom rodí zlé ovocie.**“ — Veriaci musí dbať, aby ho bludári alebo hriešnici nezviedli na nesprávne cesty.

Zakľúčenie reči.

Dom na skale. Pán Ježiš dokončil svoju reč týmto podobenstvom. „Každý, kto počúva tieto moje slová a plní ich, podobný je múdremu mužovi, ktorý si vystavil **dom na skale**. I spustil sa dážď a prišiel príval, dudy vetry a oborily sa na dom, ale dom nespadol, preto že bol založený na skale. — Každý, kto počuje tieto moje slová a neplní ich, podobá sa pochabému mužovi, ktorý si vystavil **dom na piesku**. I spustil sa dážď, prišiel príval, dudy vetry a oborily sa na dom a dom spadol a jeho sborenisko bolo veľké.“

Pán Ježiš chcel podobenstvom upozorniť, že nestačí len počúvať slovo Božie, ale treba ho dôsledne v živote uskutočňovať.

* **Nový zákon.** — V reči na hore odsúdil Ježiš náuku farizejov, ktorí zdôrazňovali vonkajšie plnenie zákona na úkor vnútornej dokonalosti a zavrhol aj bludy mnohých pohanských mysliteľov, ktorí pokladali za čnosť vonkajšiu krásu a zdatnosť alebo rozumové vzdelanie. Za základ *dokonalosti* postavil Spasiteľ *čnosti* uvedené v ôsmich blahoslavenstvách a za základ *spoločenského života* vyhlásil *bratskú lásku*. *Nový zákon Kristov po jeho vyhlásení zaväzuje všetkých ľudí až do konca sveta.*

Rozprava. — Je možný „raj na zemi“? Ako sa máme správať v trápení? v chudobe? Máme právo aj povinnosť brániť svoju česť, najmä ak to vyžaduje verejný záujem.

Poučenie. — Kto chce byť czaj šťastlivý, musí sa riadiť slovami Pána.

Ježiš divotvorca.

Uzdravenie prašivého. — Po horskej reči Pán Ježiš sa vybral s apoštolmi do okolitých miest a osád hlásať kráľovstvo Božie. Zástupy šly za Ním. Spasiteľ chcel ich presvedčiť, že je Boh, preto konal mnohé zázraky. Keď sa blížil k istému mestečku, prišiel k Nemu **prašivý** človek, padol pred Ním na tvár a prosil Ho: „**Pane, ak chceš, môžeš ma očistiť.**“ Pán Ježiš sa ho dotkol rukou a povedal: „**Chcem, buď čistý!**“ A ten človek hneď ozdravel. Pán Ježiš ho vyzval: „**Choď, ukáž sa kňazovi a obetuj dar, ktorý predpisuje zákon!**“ Potom sa Pán Ježiš vrátil do Kafarnauma.

Prašiví boli vylúčení zo spoločnosti a žili za mestami v jaskyniach a na cintorínoch. Keď sa uzdravili, museli sa dať prezrieť kňazovi,

ktorý bol aj lekárom, a obetovať predpísanú obeť. Kňaz dosvedčil, že človek je zdravý.

Stotník v Kafarnau. — V tom čase v Kafarnau žil **pohanský stotník**, veliteľ tamojšej cisárskej posádky. Bol dobrosrdečným mužom a preukázal obyvateľom veľa dobrodenia. Vystavil im aj synagogu. — Stotníkovi ochorel verný sluha. Keď sa Pán Ježiš vrátil do mesta, sluha zomieral. Stotník počul o Spasiteľových zázrakoch a pevne veril, že Ježiš uzdraví aj jeho sluhu. Pokladal sa však za nehodného ísť k Pánu Ježišovi, preto poslal k Nemu starších z mesta (členov mestskej rady) a prosil Ho, aby prišiel uzdraviť jeho sluhu. Židia sa prihovárali za stotníka. Pán Ježiš šiel so staršími. Keď sa blížil k stotníkovmu domu, stotník mu vyšiel v ústrety a povedal: „**Pane, nie som hoden, aby si vošiel pod moju strechu, ale povedz len slovo a uzdraví sa môj sluha.** Veď i ja som človek, postavený pod mocou, a keď ako veliteľ vojakov poviem jednému: »Id'!« ide. A inému: »Pod' sem!« A príde. Poviem sluhovi: »Sprav to!« A spraví.“ (Lk 6, 6—8.) Keď Pán Ježiš počul stotníkove slová, obrátil sa k zástupu, ktorý išiel za Ním, a poznamenal: „Veru, hovorím vám, ani u Izraelitov ne-našiel som toľko viery.“ — Potom potešil stotníka slovami: „Id', nech sa ti stane, ako si veril.“ A sluha ozdravel v tú hodinu.

* Stotníkove slová „*Pane, nie som hodný . . .*“ (lat. Domine, non sum dignus . . .) opakuje svätá Cirkev pred sv. prijímaním, lebo Pána Ježiša máme prijať s takou poníženosťou a s toľkou vierou, ako Ho prijal stotník.

Uzdravenie porazeného. — Keď Pán Ježiš uzdravil sluhu, uchýlil sa do domu Šimona Petra. Ale zástupy ľudu aj tá Ho nasledovali, ba prišli aj mnohí farizeji a učitelia zákona z Galiley aj z Jeruzalema, aby Ho počúvali. Pán Ježiš si sadol a učil shromaždený ľud.

Vtedy mužovia priniesli na lôžku z rohože porazeného človeka a chceli ho položiť pred Spasiteľa, aby ho uzdravil. Ale pre veľký zástup ľudu nemohli sa dostať dnu. Obišli teda dom, vystúpili na plochú strechu, v povale urobili otvor a otvorom spustili lôžko s porazeným pred Ježiša. Vidiac ich vieru, Pán povzbudil porazeného: „**Dúfaj, synu, odpúšťajú sa ti hriechy!**“ Vtedy niektorí zákonníci si mysleli: „Rúha sa. Iba Boh môže odpúšťať hriechy.“ Ježiš čítal ich myšlienky a povedal: „Čo si to myslíte vo svojich srdciach? Čo je ľahšie povedať? Odpúšťajú sa ti hriechy, a či riečť:

»Vstaň a chod!« Ale aby ste vedeli, že Syn človeka má moc na zemi odpúšťať hriechy,“ — povedal porazenému: „**Vstaň, vezmi si lôžko a id' domov!**“ Chorý hneď vstal a s lôžkom odišiel. Ľud vebil Pána Boha. (Lk 5, 17—26.)

Vzkriesenie mládenca z Naimu. — O krátky čas Pán Ježiš zasa chodil po Galilei a kázal. Blížil sa s apoštolmi a s veľkým zástupom k mestečku **Naim**, ktoré ležalo južne od Nazareta. Pri bráne mesta stretli sa s veľkým pohrebným sprievodom. Pochovávali mládenca, jediného syna istej vdovy. Mŕtvy ležal na márach, zavnutý do plachiet. Keď Pán Ježiš uzrel plačúcu vdovu, pohnutý milosrdenstvom tešil ju: „Neplač!“ Potom pristúpil k márom a dotkol sa ich. Muži, nesúci mŕtveho, postáli. Pán Ježiš zavola na mŕtveho: „**Mládenec, hovorím ti, vstaň!**“ (Lk 7, 14.) Mládenec sa posadil a začal rozprávať. P. Ježiš ho odovzdal jeho matke.

Všetci prítomní, plní Božej bázne, vebili Pána Boha hovoriac: „**Veľký prorok povstal medzi nami a Boh navštívil svoj ľud.**“ Zvesť o zázrakoch rozniesla sa po celej krajine. Takto dokázal Pán Ježiš, že je pravý Boh, a potvrdil svoje nauky o Božom kráľovstve.

Rozprava. — Pán Ježiš používal pri zázrakoch vonkajšie úkony (dotkol sa chorého, spravil blato, vystrel ruku atď.). Cirkev používa *viditeľných znakov* pri udeľovaní *sviatostí*. Ktoré sú to? — *Pohrebom* sa vzdáva patričná úcta telu zomrelého, ktoré bolo schránkou duše. Ktoré sú najdôležitejšie pohrebné obrady? Prečo Cirkev odopiera pohreb *samovrahom, nevercom, verejným hriešnikom? Spaľovanie mŕtvol* je zakázané.

Poučenie. — Približuj sa k Sviatosti Oltárnej s takou úctou, akú mal stotník k Pánu Ježišovi. Hovor: „Pane, nie som hodný . . .“

Uväznenie a smrť sv. Jána.

Sv. Ján v žalári. — Po verejnom vystúpení Pána Ježiša Jeho predchodca sv. Ján ďalej vyučoval a krstil pri Jordáne. Aj on mal svojich učeníkov. Keď Jánovi učeníci zbadali, že ľud opustil ich učiteľa a hrnul sa za Pánom Ježišom, pohoršovali sa nad tým, ale sv. Ján im úprimne doznal: „**On musí rásť, ja však ubývať!**“ V tom čase Herodes Antipas, vládár v Galilei, dopustil sa veľkého hriechu. Vzal si za ženu Herodiadu, manželku brata Filipa, a žil s ňou. Sv. Ján ho verejne pokarhal. Herodias túžila po

pomste. Nahovorila manžela a Herodes dal sv. Jána uväzniť na hrade **Machaerus** za Jordánom. Ale kráľ sa obával usmrtiť svätého muža, ba často sa s ním radieval. Dovolil aj Jánovým učeníkom, aby ho navštevovali. Ján ich i vo väzení vyučoval.

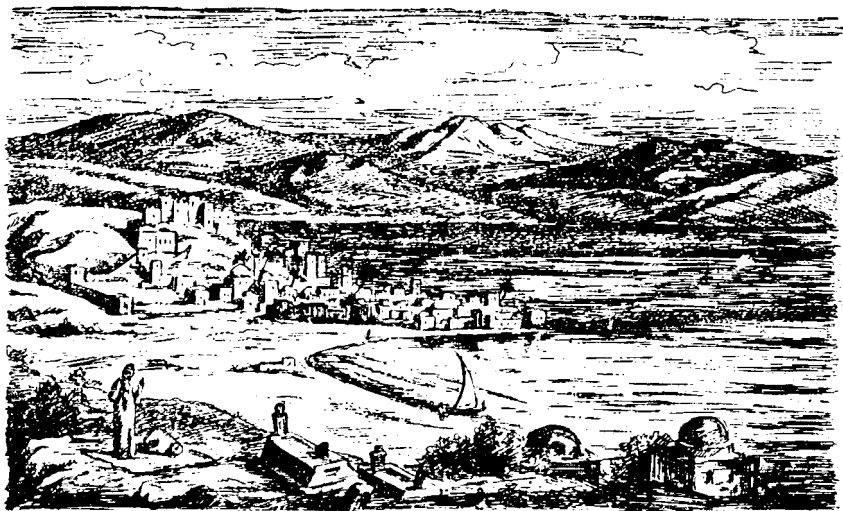
Pánovo svedectvo o Jánovi. — O krátky čas v celej krajine sa už hovorilo o Ježišových skutkoch. I Jánovi učenici rozprávali o nich svojmu majstrovi. Sv. Ján chcel ich presvedčiť, že Pán Ježiš je Spasiteľ. Poslal dvoch k Ježišovi, aby sa Ho spýtali: „**Ty si ten, čo má prísť (Spasiteľ), alebo iného očakávame?**“ Pán Ježiš v ich prítomnosti uzdravil veľa chorých. Potom ich vyzval: „**Idte a oznámte Jánovi, čo ste počuli a videli. Slepí vidia, kriví chodia, prašiví sa očisťujú, hluchí počujú, mŕtvi vstávajú, chudobným sa ohlasuje evanjelium a blahoslavený je, kto sa nepohorší nado Mnou.**“ (Lk 7, 22.) Slovami Izaiáša proroka Pán Ježiš potvrdil, že On je Mesiáš, ktorého predpovedali proroci.

Mnohí Ježišovi poslucháči chodievali prv na kázne sv. Jána za Jordánom, preto, keď Jánovi učenici odišli, Pán Ježiš hovoril ľudu o sv. Jánovi. „Čo ste chodievali na púšť vidieť? Trstinu klátenú vetrom? Alebo človeka odetého mäkkým rúchom? Takí sedia v kráľovských domoch. Alebo ste vychádzali vidieť proroka? Áno, hovorím vám, viac ako proroka, **lebo niet väčšieho proroka medzi izraelskými synmi, ako bol Ján Krstiteľ.**“

Smrť sv. Jána. — Po čase Herodes slávil svoje narodeniny na hrade Machaerus. Vystrojil veľkú hostinu kniežatám a vyšším dôstojníkom vojska. Pod hostinou vošla **Salome**, dcéra Herodiady, a tancovala. Všetkým sa zapáčila, ale najviac kráľovi, ktorý sa zaprisahal: „Pýtaj odo mňa, čo chceš, a dám ti hoc aj polovicu kráľovstva.“ Dievča vyšlo von a spýtalo sa matky, čo si má pýtať. Matka jej poradila: „**Pýtaj hlavu Jána Krstiteľa.**“ Dcéra sa vrátila a povedala: „Chcem, aby si mi dal hneď na mise hlavu Jána Krstiteľa.“

Kráľ sa zarmútil nad nečakanou žiadosťou, ale pre prísahu a pretože nechcel dievča zarmútiť pred hosťami, poslal kata do žalára a kázal priniesť na mise hlavu sv. Jána. Kat sťal sv. Jána a priniesol jeho hlavu. Pred kráľom ju odovzdal dcére, a tá ju zanesla matke.

Jánovi učenici, dozvediac sa o hroznom čine kráľa, vypýtali si telo svojho učiteľa a so žiaľom ho pochovali. Od toho času stali sa učeníkmi Pána Ježiša.

Betsaida na brehu Genezaretského jazera.

Herodesa a jeho rodinu zastihol Boží trest už tu na zemi. Herodes bol pre ukrutnosti sosadený a poslaný do vyhnanstva, kde s Herodiadou biedne zahynul. Podľa tradície Salome zahynula tak, že sa pod ňou preboril Iad a odfal jej hlavu. — Hlava sv. Jána ako vzácna relikvia je uložená v chráme sv. Silvestra v Ríme vedľa kostí sv. Tarzácia.

Rozprava. — Vysvetlite, čo je *Katolícka akcia*? Najvážnejšie odbory: tlačový, charitatívny, misijný, školský, kostolný. Ako môže pracovať žiak — žiačka v KA? — Cudzie hriechy (rada matky Salome).

Poučenie. — Neboj sa posmechu ani utrpenia, keď brániš záujmy Kristove. Pamätaj na slová Kristove: „Kto Ma vyzná pred ľuďmi, i Ja ho vyznám pred svojím Otcom, ktorý je na nebesiach.“ (Mt 10, 32.)

Vlastnosti Božieho kráľovstva.

Podobenstvá o Božom kráľovstve. — V horskej reči podal Pán Ježiš základnú náuku svojho kráľovstva, t. j. sv. Cirkvi. Vo veľkej reči na brehu Genezaretského jazera rozprával o vlastnostiach nového kráľovstva. Aby mu ľud dobre rozumel, rozprával v podobenstvách. Sústavne ich uvádza sv. Matúš v hl. 13.

Podobenstvo je skutočná alebo možná udalosť buď z ľudského života, buď z prírody, ktorou udalosťou má sa bližšie vysvetliť a objasniť nejaká vznešená náboženská pravda.

a) *Božie kráľovstvo je v našich dušiach.*

Podobenstvo o rozsieváčovi. — Vyšiel rozsieváč rozsievať semeno. Keď rozsieval, jedno padlo vedľa cesty a nebeské vtáky ho pozobaly. Iné padlo na skalú, vzišlo, ale uschlo, lebo nemalo vlhky. Iné zasa padlo medzi trnie a vzrastajúce trnie ho udusilo. Napokon jedné padlo do dobrej zeme, vzišlo a prinieslo stoná-sobnú úrodu.

Význam podobenstva. — Pán Ježiš vysvetlil učeníkom podobenstvo: Semeno je Božie slovo, ktorým sa hlása Božie kráľovstvo. Zrnu, padlému vedľa cesty, sú podobní ľudia, ktorí počúvajú Božie slovo, ale potom prichádza diabol a vyníma im slovo zo srdca, aby uveriac neboli spasení. — K zrnu, padlému na skalú, prirovnal Pán tých, ktorí počujú Božie slovo s radosťou ho prijímajú, ale nemajú koreňov, veria na čas, v pokušení však odstupujú. — Pri zrne v trní myslí sa v podobenstve na ľudí, ktorí počujú Božie slovo, ale len čo odídu, zahlušia ich starosti, bohatstvo a rozkoše života a neprinášajú úrodu. Zrnu v dobrej pôde sa podobajú ľudia, ktorí Božie slovo zachovávajú v dobrom srdci a prinášajú úrodu v trpezlivosti. — Podobenstvo nás učí prijímať Božie kráľovstvo ochotne a s úžitkom pracovať na jeho rozkvet v sebe.

b) *Diabol seje zlo aj v Božom kráľovstve.*

Podobenstvo o kúkoli. — „Podobné je nebeské kráľovstvo človekovi, ktorý si zasial na roľu dobré semeno. V noci prišiel nepriateľ, nasial kúkoľa medzi pšenicu a odišiel. Keď obilie vyrástlo, zjavil sa aj kúkoľ. Sluhovia sa pýtali hospodára: „Pane, či si nezasial na svoju roľu dobré semeno? Kde sa vzal kúkoľ?“ Hospodár im odpovedal: „Nepriateľský človek to spravil.“ A sluhovia hovorili: „Chceš, aby sme šli a posbierali ho?“ Ale pán im zabránil: „Nie, aby ste azda pri sbieraní kúkoľa nevytrhali aj pšenicu. Nechajte oboje rásť a v čase žatvy poviem žencom: »Posbierajte najprv kúkoľ a poviažte ho do snopkov, aby sa spálil, ale pšenicu posväzajte mi do stodoly.«“

Význam podobenstva. — Rozsieváč je Syn človeka — P. Ježiš. Roľa znamená svet. Dobré semeno zobrazuje synov Božieho kráľovstva, ktorí žijú v posväcujúcej milosti a sú Božími dietkami. Kúkoľ znamená hriešnikov, čiže synov sveta. Nepriateľ, čo zasial kúkoľ, je diabol. Žatva je koniec sveta a ženci

sú anjeli. Na konci sveta Syn človeka ich pošle a posbierajú všetko pohoršenie v celom Božom kráľovstve, aj tých, čo zlé robili, a hodia ich do ohnivej pece. Tam bude plač a škrípanie zubov. Ale spravodliví sa zaskvejú ako slnko vo večnom kráľovstve svojho Otca.

Podobenstvo o vlečnej sieti skrýva tú istú pravdu. Znie: „Kráľovstvo Božie sa podobá vlečnej sieti, spustenej do mora. Keď sa sieť naplnila rybami, vytiahli ju a sediac na brehu vyberali dobré ryby do nádob a zlé hádzali von.“

Význam podobenstva. — P. Boh trpí zlých vo svojom kráľovstve, lebo vo svojom veľkom milosrdenstve dáva im možnosť napraviť sa. Po smrti večne odmení dobrých a potresce zlých.

c) *Božie kráľovstvo zázračne vzrastie.*

Podobenstvo o horčičnom zrne. — Božie kráľovstvo je podobné horčičnému zrnu. Áno, je najmenšie zo semien, ale vyrastá často v strom, takže vtáci priletujú a hniezdia na jeho konároch.

Význam podobenstva. — Ako vyrastie horčičné zrno za krátky čas na ker alebo strom, tak sa rozrastie za krátky čas aj Cirkev po celom svete a všetci ľudia dobrej vôle nájdu v nej bezpečnú záchranu na ceste do večného života.

d) *Božie kráľovstvo zmení ľudskú spoločnosť.*

Podobenstvo o kvase. — Božie kráľovstvo je podobné kvasu, ktorý vzala žena a zapravila do troch meríc múky, kým všetko cesto neskyslo.“

Význam podobenstva. — Ako kvas mení vlastnosti cesta, tak aj Kristovo učenie zmenilo smýšľanie, citenie a život ľudstva.

e) *Božie kráľovstvo je najvzácnejšie.*

Podobenstvo o poklade a perle. — „Božie kráľovstvo je podobné pokladu skrytému na poli. Keď ho človek nájde, ukryje ho a od radosti predá všetko, čo má, a kúpi tú roľu.“ A zasa: „Božie kráľovstvo je podobné obchodníkovi, hľadajúcemu dobré perly. Keď obchodník našiel jednu drahocennú perlu, odišiel, predal všetko, čo mal, a kúpil ju.“

Význam podobenstva. — Viera je poklad a katolícka Cirkev je vzácna perla medzi ostatnými bludnými náukami. Za vieru a sv. Cirkev máme ochotne obetovať aj výhody a radosti sveta.

Rozprava. — Mučeníci sú vzory pevnej viery. — V akej podobe pracuje diabol na svete? (zlá tlač, kino, zlé zábavy, prepriata móda, zlá spoločnosť . . .). *Duchovné skutky milosrdenstva.* -

Poučenie. — Buduj vo svojej duši Božie kráľovstvo: cvič sa v čnostiach!

Protivníci Božieho kráľovstva.

Ľud, vidiac Spasiteľove zázračné skutky, velebil Pána Boha a s radosťou počúval Jeho nauky. Nie tak farizeji! Spasiteľ vystúpil ako učiteľ zákona a verejne karhal aj farizejov, čo sa nik do toho času neodvážil, a preto farizeji strojili vždy väčšie úklady proti Nemu. Hľadali príležitosť, ako by Ho mohli obžalovať pred veľradou národa a odsúdiť. Boli natoľko zaslepení, že neuznávali Ježišove zázraky a pokladali ich za dielo diabla.

Cesta cez siatiny. — Pán Ježiš sa vracal s apoštolmi z Jeruzalema, kde slávil veľkonočné sviatky. Farizeji a zákonníci išli za Ním a pozorovali Ho. Bola práve sobota. Spasiteľ prechádzal poľnou cestou medzi dozrievajúcim obilím. Apoštoli začali trhať klásky a jedli zrnká, aby zmiernili svoj hlad. Farizeji, predstierajúc pohoršenie, vyčítali Pánovi: „Pozri, tvoji učeníci robia, čo neslobodno v sobotu.“ Ale Ježiš sa ohradil: „Nečítali ste, čo spravil Dávid pri úteku pred Saulom? Keď bol hladný, vošiel so svojou družinou do svätého stánku a jedol posvätné chleby, hoci nebolo slobodno ich jesť. Kňaz mu dal dovoľenie, pretože Dávid bol v núdzi. Napokon vedzte, že **Syn človeka je pánom aj soboty!**“ Farizeji zahanbení odišli.

Posadlý. — O chvíľu priviedli k Spasiteľovi človeka posadlého zlým duchom, ktorý nešťastníka oslepil a urobil nemým. Pán Ježiš ho oslobodil od diabla a uzdravil, takže človek videl aj rozprával. Ľud bol svedkom zázračného uzdravenia, a preto oslavoval Ježiša ako Mesiáša. Ale farizeji zahriakli Ľud a osočovali Pána: „Veď vyháňa diablov skrze Belzebuba, knieža diablov.“ Aby sa nepodlomila viera Ľudu, Ježiš pripomenul farizejom: „**Každé v sebe rozdvojené kráľovstvo spustne a neobstojí. Ako môže satan vyháňať satana? Ako teda vyhánali diabla proroci?**“ Ježiš zasa umlčal svojich protivníkov.

Človek s chromou rukou. — Na druhú sobotu Pán Ježiš šiel do synagogy. Bol tam človek s chromou rukou. Farizeji strieh-

li, či ho Spasiteľ uzdraví v sobotu, aby Ho potom mohli obžalovať. Vediač o ich úmysloch, Spasiteľ nariadil chorému: „Vstaň a postav sa do prostriedku!“ Potom sa obrátil k farizejom s otázkou: „Pýtam sa vás, či je slobodno v sobotu dobré robiť?“ Keď farizeji mlčali, Ježiš pokračoval: „Keby niekto z vás mal jedínú ovcu, ktorá mu padne v sobotu do jamy, či ju nevytiahne z nej ešte v sobotu? A o koľko cennejší je človek ako ovca!“ Potom vyzval chromého: „Natiehni si ruku!“ Človek natiahol ruku a bola hneď zdravá. Farizeji, plní zlosti, vyšli zo synagogy a radili sa, ako by Spasiteľa usmrtili.

Najväčšie znamenie. — Niektorí z farizejov zasa prišli k Ježišovi a žiadali Ho: „Učiteľ, chceme od Teba vidieť znamenie.“ Ježiš im povedal: „Zlé pokolenie hľadá znamenie. Ale nedá sa mu, iba znamenie proroka Jonáša. **Lebo ako bol Jonáš v žalúdku ryby za tri dni a tri noci, tak bude Syn človeka v srdci zeme tri dni a tri noci.**“ Spasiteľ tak predpovedal, že po svojej smrti tri dni bude ležať v hrobe a Jeho slávne vzkriesenie bude najväčším dôkazom Jeho božstva.

Rozprava. — Pre prípadné chyby kňaza neslobodno opúšťať Krista. — Nepriatelia Cirkvi sv. *osočujú kňazov*, ako kedysi osočovali Krista. Bráň si ich!

Poučenie. — Poslúchaj svojho duchovného otca, lebo ňa vedie cestou spásy!

Ježiš — Boh — divotvorca.

Farizeji vždy viac útočili na Pána Ježiša. Pred Iudom Ho osočovali, neuznávali Ho za učiteľa a prenasledovali tých, ktorí verili v Neho. Pán Ježiš sa nebránil slovami, ale *novými zázrakmi* dokazoval, že je Boh. Vo viere utvrdzoval najmä apoštolov a učeníkov.

Búrka na mori. — Pán Ježiš učil na východnom brehu Genezaretského jazera. Večer kázal apoštolom preplaviť sa na druhý breh. Jazero je dlhé asi 21 km, široké asi 12 km v strede. Menujú ho aj Galilejské more. Cesta cez jazero mohla trvať 3—4 hodiny. Pri brehu kotvilo viac lodičiek, na ktoré vystúpili mnohí Iudia a plavili sa za Ježišom. Spasiteľ, ustatý od celodennej práce, usnul na lodke. Apoštoli za tichého večera spokojne veslovali.

Znenazdania strhol sa prudký víchor. More sa rozbúrilo, vlny hádzali lodkami sem-tam a hrozilo nebezpečenstvo, že sa loďky

potopia. Apoštoli v strachu zobudili Pána a prosili Ho: „**Pane, zachráň nás, lebo zahynieme!**“ (Mt 8, 25.) Spasiteľ vstal, pokynul vetru a moru a hneď nastalo úplné ticho. Ale učeníkom vyčítal: „**Čo ste bojzliví, maloverní?**“ Všetci ľudia sa veľmi divili: Ježišovej moci a hovorili si medzi sebou: „Ktože je to, že rozkazuje vetrom aj moru a poslúchajú ho?“

Ježiš vyháňa diabolstvo. — Keď Ježiš s učeníkmi vystúpil na breh, pribehol k Nemu muž posadlý zlým duchom. Diabol trápil človeka, hnal ho na pusté miesta, kde úbožiak býval v hroboch. Nik ho nemohol prevládať. Často ho poviažali reťazmi, ale diablom posadlý ich roztrhal a vždy ušiel. Nešťastník sa vrhol k Ježišovým nohám. Pán rozkázal diablove, aby vyšiel z neho. Ale diabol skríkol: „**Čo je Ťa do mňa, Ježiš, Syn najvyššieho Boha? Prosím Ťa, netráp ma!**“ Potom diabol prosil Pána Ježiša, aby mu nekázal ísť do pekelnej priepasti. Na blízkom pasienku páslo sa stádo ošípaných. Diabol prosil, aby mohol vojsť do nich. Ježiš mu dovolil. Ošípané sa hneď rozbehly do jazera a utopily sa. Človek oslobodený od diabla velebil Pána Boha a prosil Spasiteľa, aby mu dovolil ísť s Ním. Ale Pán Ježiš mu vravel: „Vráť sa domov a rozprávaj, aké veľké veci ti učinil Boh!“ A človek horlivo ohlasoval zázračné skutky Pána. (Lk 8, 27—39.)

Jairova dcéra. — Na galilejskej strane jazera ľud už nedočkavo vyzeral Spasiteľa. Len čo Ježiš vystúpil na breh, padol Mu k nohám vážený muž **Jairus**, predstavený synagogy, a prosil Ho, aby šiel do jeho domu a uzdravil mu dcérku. Dievča bolo asi dvanásťročné a už skonávalo. Spasiteľ šiel s ním.

Uzdravenie ženy. — Len ťažko sa predierali cez množstvo ľudu, ktoré sa sbiehalo k Pánu Ježišovi. Zrazu Spasiteľ zastal a pýtal sa: „**Kto sa ma to dotkol?**“ Ľud stál prekvapený nad otázkou a sv. Peter povedal: „Učiteľ, zástupy sa tlačia okolo Teba a Ty sa spytuješ: »Kto sa ma to dotkol?«“ Ale Pán Ježiš vážne povedal: „Ktosi sa ma dotkol, lebo som zbadal, že vyšla zo mňa moc!“

Vtedy akási žena padla k Ježišovým nohám a trasúc sa strachom priznala sa, že to bola ona. Rozpovedala, že už dvanásť rokov ju trápila ťažká choroba; celý majetok vynaložila na liečenie, ale nadarmo. Keď Pán Ježiš šiel tade, povedala si: „Dotknem sa Jeho rúcha a budem zdravá.“ Dotkla sa teda obruby Jeho šiat a cítila sa hneď zdravá. Pán Ježiš ju potešil: „**Dcéra, tvoja viera ti pomohla. Id' v pokoji!**“

Vzkriesenie Jairovej dcéry. — Vtom prišiel ktosi k Jairovi a povedal mu: „Tvoja dcéra už zomrela, neunúvaj Majstra.“ Pán Ježiš počul smutnú zprávu, preto posmelil otca, hovoriac: „Neboj sa, len ver, a pomôže sa jej.“ I prišli do Jairovho domu. Domáci nariekali nad zomrelou. Spasiteľ ich tešil: „**Neplačte, dievča nezomrelo, ale spí.**“ Domáci však Ho vysmiali. Pán Ježiš poslal všetkých von, len rodičom, Petrovi, Jakubovi a Jánovi dovolil ostať v izbe. Potom chytil dievča za ruku a vyzval ho: „**Dievča, vstaň!**“ Dievča naskutku vstalo celkom zdravé. Spasiteľ dôrazne prikázal rodičom, aby o tom nikomu nehovorili.

Rozprava. — Proti škodlivej *moci zla* chráni nás sv. Cirkev *svätinami* (žehnanie, svätenie). — Krížové dni. — Žehnanie siatín na deň sv. Marka. — Posvätné predmety (medailónky). — Talizmany nosiť je povera.

Poučenie. — Sveruj sa vo všetkom do ochrany Božej!

Ježiš nasycuje zástupy.

Pán Ježiš v ústraní. — Apoštoli sa vrátili z prvej apoštolskej cesty. Nadšene rozprávali svojmu Učiteľovi o úspechoch. Pán ich zavolať na odľahlé miesto, aby si trochu *oddýchli* po namáhavej práci. Sadli si spolu na loďku a plavili sa k *Betsaide*. Ale ľud sa o tom dozvedel. Čochvíľa šly po brehu celé zástupy ľudí za smerom lode. Keď Spasiteľ s apoštolmi vystúpil na breh, už Ho tam čakalo veľké množstvo ľudí. K zástupom sa pripojovali vždy noví *pútnici*, idúci popri jazere na veľkonočné sviatky do Jeruzalema.

Rozmnoženie chlebov. — Spasiteľovi bolo ľúto opusteného ľudu, lebo boli ako ovce bez pastiera. Začal ho vyučovať a mnohých uzdravil. Keď sa deň chýlil k večeru, učeníci upozornili Pána: „Miesto je pusté a už sa zvečerieva. Rozpusť zástupy, nech si idú nakúpiť pokrm do najbližších dedín.“ Ale Spasiteľ im povedal: „**Dajte im vy jesť!**“ Apoštol Filip namietal: „Za dvesto desiatnikov chleba im nebude stačiť, aby sa každému čo len málo ušlo.“ Ondrej, brat Petrov, poznamenal: „**Je tu chlapec, ktorý má päť jačmenných chlebov a dve ryby, ale čo je to pre toľkých?**“ Ale Pán Ježiš nariadil apoštolom: „Kážte ľuďom posadiť sa!“ I uložilo sa na trávnik okolo päťtisíc mužov, mimo toho mnoho žien a detí.

Spasiteľ vzal chleby a pohliadnuc k nebu, požehnal ich, lámal a kázal ich rozdávať ľudu. Rovnako učinil aj s rybami. Keď

sa všetci nasýtli, Pán Ježiš vyzval svojich učeníkov: „Posbierajte odrobinky, čo zostaly!“ A učeníci nasbíeraly dvanásť plných košov odrobiniek. Keď ľudia videli zázrak, hovorili si: „**Toto je akiste ten prorok, ktorý má prísť na svet.**“ Vo veľkom nadšení chystali sa vyhlásiť Ježiša za kráľa. Ale Spasiteľ prinútil apoštolov ihneď odplávať, rozpustil zástupy a utiahol sa na horu, kde sa v samote modlil.

Pán Ježiš chodí po mori. — Apoštoli len s námahou veslovali, lebo dul vietor s protivnej strany. O štvrtej nočnej stráži (na sviatani) približoval sa k nim Ježiš, idúc po vode. Apoštoli ho nepoznali a veľmi sa naľakali. Mysleli si, že vidia ducha. Ale Ježiš zavolať na nich: „Vzmužte sa, ja som to, nebojte sa!“ Vtedy Peter sa ozval: „Ak si to Ty, Pane, rozkáž mi prísť k Tebe po vode!“ A Ježiš mu povedal: „Pod!“ Peter sostúpil s loďky a kráčal po vode k Ježišovi. Ale naľakal sa rozbúrených vln a hneď sa začal topiť. V úzkosti volal: „Pane, pomôž mi!“ Ježiš ho chytil za ruku, vytiahol z vody a pokarhal ho: „**Maloverný, načo si pochyboval?**“ Len čo vstúpil Kristus s Petrom na loďku, prestal vietor. Učeníci padli na kolená, klaňali sa Pánu Ježišovi a vyznávali: „**Ozaj si Syn Boží!**“

* Podľa rímskeho počítania noc sa delila na štyri stráže: *prima vigilia*, *secunda*, *tertia*, *quarta*. Posledná sa volala aj *galli cantu* (keď kohút kikirika) a znamenala *svitanie*.

Obidva zázraky boli *prípravou na prísľub Sviatosti Oltárnej*. Pán rozmnožil chleby, aby ukázal, že má moc *meniť podstatu vecí*. Potom chodil po mori, aby ukázal, že môže robiť zázraky aj na vlastnom tele. Ako mohol rozmnožiť podstatu chleba, tak bude môcť raz nahradiť podstatu chleba *vlastným telom*.

Rozprava. — Naučte sa modlitbu pred jedlom: Požehnaj nás, Pane, aj tieto dary, ktoré z Tvojej štedrosti budeme požívať. Skrze Krista, Pána nášho. Amen. Po jedle: Ďakujeme Ti, Bože, za všetky dobrodenia, ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. Amen.

Kto verí v mátohy, bosorky, strašidlá, prehrešuje sa proti viere.

Poučenie. — Pamätaj na obraz topiaceho sa Petra! Silná viera zdo-
lá všetky ťažkosti.

Pokrm Božích dietok.

Prisľúbenie Sviatosti Oltárnej. — Na druhý deň po zázračnom nasýtení ľudu Pán Ježiš včas ráno prišiel s učeníkmi do Kafarnauma a odobral sa do synagogy. Keď sa ľudia dozvedeli o Jeho príchode, hrnuli sa k Nemu.

Ale aj ľudia za morom ráno hľadali Ježiša. Keď Ho tam nebolo, sadli si na loďky a ponáhľali sa do Kafarnauma. Zaradovali sa, že Ho našli, ale sa divili a spytovali sa: „Učiteľ, ako si sem prišiel?“ Ježiš nesadal totiž na loď s apoštolmi. Pán Ježiš im povedal: „**Veru, veru nehľadáte ma preto, že ste videli zázraky, ale preto, že ste jedli z chlebov a nasýtili ste sa. Usilujte sa dostať pokrm, ktorý sa nekazí, ale trvá do večného života, a ten vám dá Syn človeka.**“ Ľudia mysleli na zázračný chlieb s neba, ako bola kedysi manna na púšti, preto prosili: „Pane, vždy nám daj toho chleba!“ Vtedy Pán Ježiš opravil ich omyl a poučil ich: „**Ja som chlieb života; kto prichádza ku mne, nebude lačnieť, a kto verí vo mňa, nebude nikdy smädiť. Ja som chlieb života. Vaši otcovia jedávali na púšti mannu, a pomreli. Toto je chlieb zostupujúci s neba, aby neumrel, kto z neho bude jesť. Ja som živý chlieb, ktorý som zostúpil s neba. Kto bude jesť z tohto chleba, bude žiť naveky. A chlieb, ktorý ja dám, je moje telo na živobytie svetu.**“

Pán Ježiš — pokrm duší. — Po Spasiteľových slovách ľudia sa dohadovali medzi sebou: „Akože nám tento môže dať jesť svoje telo?“ Ale Ježiš im zasa vrazil: „**Veru, veru, hovorím vám, ak nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať v sebe života. Kto je moje telo a pije moju krv, má večný život a ja ho vzkriesim v posledný deň, lebo moje telo je opravdive pokrmom a moja krv je opravdive nápojom. Kto je moje telo a pije moju krv, prebýva vo Mne a Ja v ňom.**“

Aj mnohí učeníci Ježišovi sa pohoršili nad Ježišovou rečou a hovorili si: „**Tvrdá je to reč, ktože ju môže počúvať?**“ Mnohí učeníci pre túto reč opustili Spasiteľa a viac s Ním nechodili.

Vernosť apoštolov. — Vtedy Pán Ježiš oslovil dvanástich apoštolov: „Či aj vy chcete odísť?“ Ale Peter za všetkých vyznal: „**Pane, ku komu pôjdeme? Ty máš slová večného života a my sme uverili a poznali, že Ty si Kristus, Syn Boží!**“ (Jn 6, 22—70.)

Spôsob podania ako aj vonkajšie okolnosti nasvedčujú, že Pán Ježiš rozumel *doslovne* slová o požívaní Svojho tela a krvi. Strpel, aby Ho učeníci opustili, ale svoje tvrdenie neopravil.

Spasiteľ uskutočnil svoj sľub pri *poslednej večeri*. Ježiš preto hovoril už prv tak dôrazne o požívaní Svojho tela a krvi, aby sme nepochybovali o Jeho prítomnosti vo Sviatosti Oltárnej.

Rozprava. — Prítomnosť Pána Ježiša vo Sviatosti Oltárnej je *tajomstvom viery*. Pamätaj, že tajomstvá sa nedajú pochopiť, ale sa *musia veriť*. Takáto viera je *rozumná*, lebo sa spoliehame na neomylnú Pravdu, Pána Boha. — Hrozný je omyl *bludárov*, ktorí zavrhlí Sviatosť Oltárnu. Ktorí sú to? Chrám bez Pána Ježiša je pustý. — Ako sa správať pred svätostánkom? — Večné svetlo. — Starosť o hlavný oltár.

Poučenie. — Keď vkročíš do chrámu, kľakni a modli sa: „Nech je pochválená a pozdravená Najsv. Sviatosť Oltárna!“

Viditeľná hlava Božieho kráľovstva na zemi.

Od začiatku verejnej činnosti pripravoval Pán Ježiš *sv. Petra* na úrad *hlavy Cirkvi*. Keď už bol Peter dostatočne upevnený vo viere, P. Ježiš mu verejne prisľúbil, že ho ustanoví za svojho *zástupcu na zemi*.

Petrovo vyznanie. — Koncom druhého roku verejnej činnosti prišiel Pán Ježiš s učeníkmi do **Cezarey Filipovej**. Mesto ležalo v úrodnej a malebnej krajine na úpäťí Libanonu, blízko prameňov Jordána. Cezarea bola sídlom kráľa Filipa, tretieho Herodesovho syna. Filip dal mesto zväčšiť a vyzdobil ho nádhernými stavbami. Na okolí mesta Ježiš sa raz spýtal svojich učeníkov: „**Za koho pokladajú ľudia Syna človeka?**“ Učeníci hovorili: Jedni za Jána Krstiteľa, iní za Eliáša, iní zasa za Jeremiáša alebo jedného z prorokov.“ Vtedy sa Spasiteľ dozvedal: „**A vy za koho ma pokladáte?**“ Peter pohotove povedal: „**Ty si Kristus, Syn Boha živého!**“ Pán Ježiš ho pochválil: „Blahoslavený si, Šimon, syn Jonášov, lebo telo a krv ti to nezjavily, ale môj Otec, ktorý je na nebesiach. **A Ja ti hovorím, že ty si Peter, t. j. Skala, na túto skalu vystavím svoju Cirkev a pekelné brány ju nepremôžu. Tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva. Čokoľvek sviažeš na zemi, bude sviazané aj na nebesiach a čokoľvek rozviažeš na zemi, bude rozviazané aj na nebesiach.**“ (Mt 16, 17—19.)

* Pod kráľovstvom Božím na zemi Spasiteľ rozumel *sv. Cirkev*. Odovzdať niekomu kľúče od tohto kráľovstva znamenalo dať mu *najvyššiu moc* čiže *primát* v Cirkvi. V starej dobe občania odovzdávali víťazovi nad mestom *kľúče od mestskej brány*, čím víťaz dostal plnú moc nad mestom. — Spasiteľ sľúbil, že postaví Cirkev na skale a nič na svete, ani brány pekla, t. j. *zlé mocnosti* ju nezničia.

Pán Ježiš predpovedá svoje utrpenie. — Bližil sa už čas vykúpenia. Po Petrovom vyznaní Pán Ježiš začal pripravovať apoštolov na dni najväčšej skúšky — na svoje utrpenie a smrť. Po prvý raz spomenul učeníkom, že musí ísť do Jeruzalema, tam veľa trpieť a dať sa usmrtiť, lebo len tak vykúpi svet od hriechu. Potešil ich však, že vstane zmŕtvych. Apoštoli, nevediac ešte nič o plánoch Božej Prozreteľnosti, pokladali to za nemožné. Ale Ježiš im vážne pripomínal: „**Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma,** lebo čo osoží človekovi, keby získal aj celý svet, ale na duši by utrpel škodu?“ (Mt 16, 24, 26.)

Premenenie Pána. — Keď Pán Ježiš pripomenul apoštolom svoje utrpenie, mohla sa v apoštoloch otriast dôvera v Neho, a preto po návrate do Galiley raz večer vystúpil s tromi najvernejšími učeníkmi Petrom a s bratmi Jakubom a Jánom na horu. Podľa podania vyšiel na horu **Tábor**, vypínajúcu sa do výšky 823 metrov nad rovinou západne od Genezaretského jazera. Ostatných apoštolov nechal v dedinke pod horou. V tichej noci sa Pán Ježiš modlil. Razom zaskvela sa Mu tvár ako slnko a Jeho rúcho zbelelo ako sneh. Vedľa Neho zjavil sa Mojžiš a Eliáš a shovárali sa s Ním.

Apoštoli pocítili nebeskú blaženosť a sv. Peter zvolal: „**Pane, dobre je nám tu byť. Ak chceš, spravíme tu tri stánky, Tebe jeden, Mojžišovi jeden a Eliášovi jeden.**“ Kým ešte hovoril, jasný oblak zahalil Spasiteľa a apoštoli počuli hlas: „**Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zaľúbenie, Jeho poslúchajte!**“ (Mt 17, 4, 5.)

Keď učenici počuli Božie slová, padli na tvár a veľmi sa báli. O chvíľku sa ich Ježiš dotkol, povzbudiac ich: „**Vstaňte a nebojte sa!**“ Apoštoli pozreli okolo seba a videli iba Ježiša. Keď ráno zostupovali s hory, Pán Ježiš im prikázal: „**Nikomú nehovorte o videní, kým Syn človeka nevstane zmŕtvych.**“

Pán Ježiš aj preto ukázal trom apoštolom svoju božskú velebnosť, lebo: Peter sa stal hlavou Cirkvi, Jakub zomrel prvý zo sboru apoštolov ako mučeník a Ján zostal z apoštolov najdlhšie na zemi, ako svedok Ježišovho božstva.

Rozprava. — Cirkev Kristova je *jediná*. Ako ju poznáme? (Známky Cirkvi.) Sv. Peter dostal najvyššiu moc „*sväzovať*“ — „*rozväzovať*“, t. j. vydávať v Cirkvi zákony a súdiť v otázkach svedomia (rozhrešovať).

Poučenie. — Modlievaj sa často za Cirkev a za pápeža! Zaspievajte pápežskú hymnu!

III. DOBRÝ PASTIER V JUDEI.

Hlavné prikázanie Božieho kráľovstva.

Pán Ježiš opúšťa Galileu. — Spasiteľ v mnohých rečiach v Galilei podal základné nauky nového Božieho kráľovstva, určil najvyššieho predstaveného, presvedčil apoštolov a učeníkov, že je Syn Boží. Ešte mal pred sebou najťažšiu úlohu: *vykúpiť Iudstvo*. Podľa predpovedí prorokov dielo vykúpenia malo sa vykonať v Jeruzaleme. Pán Ježiš opustil Galileu a uberal sa do Judey. Bližily sa sviatky šiatrov (v októbri), preto poslal apoštolov vopred do Jeruzalema na sviatky, On šiel za nimi.

Milosrdný Samaritán. — Na ceste jordánskym údolím pripojil sa k Ježišovi zo zástupu, ktorý Ho sprevádzal, akýsi zákonník a pýtal sa Ho: „**Učiteľ, čo mám činiť, aby som obsiahol večný život?**“ Ježiš mu dal otázku: „Čo je písané v zákone? Ako tam čítaš?“ Spasiteľ myslel na Starý zákon. Zákonník odpovedal: „**Milovať budeš Pána Boha svojho z celého srdca svojho, z celej duše svojej, zo všetkej sily svojej, zo všetkej mysli svojej a bližného svojho ako seba samého.**“ Pán ho pochválil: „Dobre si odpovedal, čiň tak a budeš žiť.“ Ale zákonník sa vyhovárал, že nevie, komu má dobre robiť, a pýtal sa: „Kto je môj bližný?“ Spasiteľ ho poučil krásnym podobenstvom o milosrdnom Samaritánovi.

Akýsi človek zostupoval z Jeruzalema do Jericha. Na ceste ho napadli zbojníci, okradli ho o všetko. zbili ho a nechali ležať polomŕtveho pri ceste. Onedlho šiel tade židovský kňaz. Keď videl raneného, bez pohnutia prešiel popri ňom. Za ním šiel cestou levíta. Aj levíta prešiel bez povšimnutia vedľa raneného. Ale cestoval tade aj akýsi Samaritán. Keď zbadal raneného, srdce sa mu pohlo milosrdenstvom. Pristúpil k nemu, nalial mu na rany oleja a vína, obviazal mu ich a vyložil ho na svojho oslíka. Potom ho zaviezol do hostinca a postaral sa oňho. Na druhý deň, prv než odcestoval ďalej, vyňal dva desiatniky, dal ich hostinskému a prosil ho: „Staraj sa o chorého a ak vynaložíš naň viac, vynahradím ti to, keď pôjdem nazad.“

Pán Ježiš sa pýtal zákonníka: „Ktorý z týchto troch zdá sa ti bližným tomu, čo upadol do rúk zbojníkov?“ Zákonník povedal: „**Ten, čo mu preukázal milosrdenstvo.**“ Vtedy mu Pán povedal: „**Id', aj ty čiň podobne!**“ (Lk 10, 1—42.)

Prikázanie o láske k Bohu a bližnému je preto hlavné, lebo kto miluje Pána Boha, zachováva všetky ostatné prikázania. Môžeme teda

povedať, že prikázanie lásky k Bohu a k bližnému obsahuje všetky ostatné prikázania.

Mária a Marta. — Z jordánskeho údolia cesta odbočovala na Jericho a potom stúpala na jeruzalemskú vysočinu. Blízko Jeruzalema ležalo mestečko **Betánia**. Tam býval **Lazár**, Ježišov priateľ, s dvoma sestrami **Máriou** a **Martou**. Lazár a jeho sestry pozvali Ježiša, aby si u nich odpočinul po dlhej ceste. Spasiteľ prijal ich pozvanie a odpočívajúc rozhovoril sa o veciach spasenia. Mária si sadla k Jeho nohám a pozorne počúvala Jeho nauky. Marta sa starala o dobré pohostenie Pána. Mrzelo ju, že Mária sa nestará o pohostinstvo. Postožovala sa na ňu Pánovi: „Pane, nedbáš na to, že moja sestra nechala ma samu posluhovať? Povedz jej, aby mi pomáhala!“ Ale Ježiš ju milo napomenul: „**Marta, Marta, staráš sa o mnohé veci, ale jedno je potrebné. Mária si vyvolila najlepšiu čiastku, ktorá jej nebude odňatá.**“

Spasiteľ pokarhal priveľkú starostlivosť o pozemské veci, lebo pre ňu Marta zanedbala starosť o dušu.

Rozprava. — Sv. Cirkev sa stará o chudobných. — Charita, sirotince, chudobince, nemocnice. Červený kríž. — Ktoré sú telesné skutky milosrdenstva?

Poučenie. — Nezabúdaj na slová Pána: „Jedno je potrebné“, t. j. spasíš svoju dušu!

Ježiš — dobrý pastier.

Žena hriešnica. — V polovici šiatrových sviatkov Ježiš prišiel do Jeruzalema a učil v chráme. Farizeji ho chceli uväzniť, ale báli sa ľudu. Keď sa im nepodarilo zajať Ježiša, hľadali zámienku, ako by ho mohli obžalovať pred veľradou. Priviedli k Nemu ženu hriešnicu a pokrytecky Mu povedali: „Mojžišov zákon káže takéto ženy ukameňovať. Čo povieš Ty?“ Ježiš sa sklonil a písal prstom po zemi. Keď sa farizeji neprestávali vypytovať, vzpriamril sa a povedal: „**Kto z vás je bez hriechu, nech prvý hodí na ňu kameň.**“ A zasa sa zohol a písal po zemi. Zahanbení farizeji vytratili sa jeden po druhom z nádvorja. Pán Ježiš sa vzpriamril, pozrel sa okolo seba a opýtal sa ženy: „Kde sú tí, čo ňu obvinili? Nikto ňu neodsúdil?“ Žena povedala: „Nikto, Pane.“ Ježiš, vidiac jej úprimnú ľútosť, povedal: „Ani Ja ňu neodsúdím. Id' a viac nehreš!“ (Jn 8, 1—11.)

Ježiš — svetlo sveta. — Pán Ježiš učil ďalej v chráme. Hovoril: „**Ja som svetlo sveta. Kto Mňa nasleduje, nechodí po tme, ale bude mať svetlo života.**“ (Jn 8, 12.) Farizeji Mu zasa zanovito protirečili, ale Spasiteľ sa ich opýtal: „**Kto z vás Ma obviní z hriechu? Keď vám hovorím pravdu, prečo mi neveríte? Kto je z Boha, počúva slová Božie,** vy preto nepočúvate, lebo nie ste z Boha.“ (Jn 8, 46.) Vtedy farizeji chytali v zlosti kamene a chceli Ho kameňovať. Ale Ježiš im zázračne zmizol s očí a odišiel z chrámu.

* Táto obranná reč Ježišova číta sa v evanjeliu sv. omše na *Smrtnú nedeľu*. Na pamiatku, že Ježiš sa skryl pred farizejmi, aby Ho predčasne neusmrtili, v kostoloch sa *zahaľujú kríže*. Vo sv. omši sa vynecháva žalm *Judica* (Súd ma, ó Bože) — v stupňových modlitbách — a chválospev *Sláva Otcu*.

Dobry pastier. — Pán Ježiš miloval ľud a bránil ho proti nespravodlivým farizejom. Keď sa farizeji tvrdošijne protivili Jeho napomenutiam, Spasiteľ ich prirovnal k lakomým nájomníkom, ktorí nedbajú o ovce, ale hľadajú len vlastný zisk. Ježiš prehlásil seba za dobrého pastiera. Hovoril: „**Ja som dobrý pastier. Dobry pastier dáva svoj život za svoje ovce.** Ale nájomník, ktorému ovce nepatria, keď vidí prichádzať vlka, opúšťa ovce. Utečie a vlk potom chytá a rozháňa ovce. Nájomník uteká preto, lebo mu nezáleží na ovciach. Ja som dobrý pastier. **Ja poznám svoje ovce a ony poznajú Mňa.** Ako Mňa pozná Otec, i Ja poznám Otca a položím svoj život za svoje ovce. **Mám aj iné ovce, ktoré nie sú z tejto ovčiarne. Aj tie mám priviesť a budú počúvať môj hlas a bude jedna ovčiareň a jeden pastier.**“ (Jn 10, 11—16.)

* Pod slovami „iné ovce“ myslel Pán Ježiš na *pohanské národy*, ktoré privedie do svojej ovčiarne, t. j. do *svätej Cirkvi*. Kristove slová boli napomenutím pre apoštolov, aby nasledovali príklad dobrého pastiera — Krista.

Rozprava. — Vyše polovice ľudstva žije ešte v tme pohanstva. Ako žijú pohani? — Čo sú *misie*? misionári? *Dielo šírenia viery a Destinvo Ježišovo.* — *Unionizmus* je snaha po sjednotení Slovanov v Cirkvi Kristovej.

Poučenie. — Buď členom Diela šírenia viery a obetuj na misie! Modli sa každý deň: Otče náš... Zdravas Mária a vzdych „*Svätý František Xaverský, oroduj za nás!*“

Nevera prekáža prijat' kráľovstvo Božie.

Milosrdný Boh. — Farizeji sa tešili, že sa im podarilo vyhnat' Pána Ježiša z chrámu. Spasiteľ, všemohúci Boh, mohol ich potrestať za ich neveru, ale Jeho milosrdenstvo bolo väčšie. Nechcel ich nútiť, aby Mu uverili, lebo by ich pozbavil slobodnej vôle, preto podal im poznovu dôkaz o svojom božstve. Píše o ňom sv. Ján v hl. 9, 1—41.

Uzdravenie slepého. — Keď išiel Pán Ježiš popri chráme, uzrel človeka slepého od narodenia. Už dlho tam sedával a prosil si almužnu. Takmer každý Jeruzalemčan ho poznal, aj mnohí farizeji. Pán Ježiš spravil zo sliny a z prachu blato, potrel ním oči slepcove a povedal mu: „Id' a umy sa v rybníku Siloe!“ Slepý poslúchol, umyl sa a videl. Naradovaný ponáhľal sa domov.

Bola práve sobota. Na ulici stretol človek susedov a známych a rozprával im o svojom uzdravení. Z jeho tvári prv otupelej žiarila taká radosť, že mnohí nechceli veriť, že je to on. Dozvedali sa, ako dostal zrak. Uzdravený im rozprával: „Človek, ktorý sa menuje Ježiš, spravil blato, pomazal mi oči a poslal ma umyť sa v rybníku Siloe. I šiel som, umyl som sa a vidím.“ A pýtali sa ho: „Kdeže je ten človek?“ On povedal: „Neviem.“

Mienka veľrady. — Ľudia, ktorí poznali slepého, boli prívrženci farizejov. Pohoršili sa nad tým, že Pán Ježiš spravil v sobotu blato. Na zázrak vôbec nedbali, chytili uzdraveného a priviedli ho pred veľradu. Farizeji sa ho vypytovali, ako sa uzdravil. Rozpovedal im všetko. Ale zatvrdilosť farizejov nepoznala hraníc. Niektorí z nich hovorili: „Človek, ktorý nezachováva sobotu, nie je od Boha.“ Ale iní, akiste priatelia Nikodémovi, hovorili: „Ako môže hriešny človek robiť takéto divy?“ Vznikla roztržka medzi nimi, preto sa pýtali uzdraveného: „Čo hovoríš ty o ňom?“ On úprimne vyznal: „**Je prorok.**“

Svedectvo rodičov. — Vtedy farizeji nechceli veriť, že človek bol slepý, a zavolali jeho rodičov. Rodičia sa báli vyznať Krista ako Boha a hovorili: „Vieme, že tento náš syn narodil sa slepý, ale ako dostal zrak, alebo kto mu otvoril oči, nevieme. Spýtajte sa jeho, veď je dospelý, nech hovorí sám za seba!“

Svedectvo uzdraveného o Ježišovi. — Farizeji si želali, aby uzdravený odsúdil Ježiša. Zas ho zavolali a vyzvali ho: „Vzdaj chválu Bohu!“ (t. j. povedz pravdu a tak ucti P. Boha.) „My vieme, že ten človek je hriešnik.“ Uzdravený odpovedal: „Či je hriešnik, neviem, len jedno viem, že som bol slepý a teraz vidím.“ Ešte

raz sa ho vypytovali: „Čo ti urobil? Ako ti otvoril oči?“ On na to: „Už som vám povedal a počuli ste, načo to chcete ešte raz počuť? Či azda aj vy chcete byť Jeho učeníkmi?“ Farizeji zlorečili uzdravenému, hovoriac: „Ty si buď Jeho učeníkom, my sme učeníci Mojžišovi. My vieme, že Mojžišovi hovoril Boh, ale o tomto nevieme, odkiaľ je.“ Uzdravený im odpovedal: „To je divné, že vy neviete, odkiaľ je, a otvoril mi oči. Predsa vieme, že Boh hriešnikov nevypočuje, ale vypočuje len toho, kto Mu slúži a plní Jeho vôľu. Od vekov nebolo počuť, aby niekto bol otvoril oči slepému od narodenia. **Keby tento nebol od Boha, nič by nemohol spraviť.**“

Nevera zatemňuje rozum. — Krásne svedectvo uzdraveného o Pánu Ježišovi pobúrilo farizejov. Zúriac hnevom kričali na neho: „Všetok si sa narodil v hriechoch a ty nás budeš učiť?“ I vyhodili ho z chrámu a vylúčili ho zo židovskej obce. Nevera úplne zaslepila farizejov, a preto ešte väčšmi nenávideli Pána Ježiša.

Odmena za vernosť. — O krátky čas Pán Ježiš stretol uzdraveného a pýtal sa ho: „**Veríš v Syna Božieho?**“ Ale on sa vyzvedal: „Kto je to, Pane, aby som uveril v Neho?“ Ježiš mu láskave vravel: „Však si Ho videl a ten, čo hovorí s tebou, je On.“ Uzdravený padol na kolená, klaňal sa Pánovi a zvolal: „**Pane, verím!**“ Za smelé vyznanie pred veľradou dostal uzdravený milosť pravej viery v Pána Ježiša.

Rozprava. — Ktoré sú hriechy *proti Duchu Svätému*? Najväčším nešťastím človeka na zemi je *zatvrdilosť* v nevere alebo v hriechu.

Poučenie. — Modli sa a obetuj svoje sebazaprenia za obrátenie hriešnikov a nevercov!

Modlitba Božích dietok.

Modlitba Pána. — Po odchode z Jeruzalema učil Pán Ježiš na vidieku v Judei. Často sa modlieval cez celú noc osamote na hore. Učeníci zatúžili vedieť sa tak vrúcne modliť ako Kristus. Keď sa raz Ježiš vrátil zo samoty, prosili Ho: „**Pane, nauč nás modliť sa!**“ Spasiteľ im povedal: „Keď sa modlíte, hovorte: **Otče náš, ktorý si na nebesiach, posväť sa meno Tvoje. Príď kráľovstvo Tvoje. Buď vôľa Tvoja ako v nebi, tak i na zemi. Chlieb náš každodenný daj nám dnes a odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame svojim vinníkom. A neuvod' nás do pokušenia, ale zbav nás od zlého. Amen.**“

* Židia a najmä pohani navykli si na povrchné odriekanie dlhých modlitieb. Mysleli, že modlitba je tým lepšia, čím je dlhšia. Pán Ježiš zdôrazňoval *nábožnosť* pri modlitbe. Naučil apoštolov kratuškú, ale vznešenú modlitbu Otče náš. Modlitba má *sedem prosieb*, ktoré vyjadrujú všetky nadprirodzené aj prirodzené potreby človeka.

Vlastnosti dobrej modlitby. — Spasiteľ poučil apoštolov aj o vlastnostiach dobrej modlitby. Už v reči na hore rozprával o dobrom úmysle pri modlitbe. Inokedy učil:

a) Modliť sa máme s **dôverou**. — Boh vypočuje našu modlitbu, ak splnenie našej prosby bude slúžiť k nášmu dobrému. Spasiteľ hovoril: „Ak niekto pýta od otca chleba, či mu otec dá kameň? Ak pýta rybu, či mu dá miesto nej hada? Keď si dieťa bude pýtať vajce, či mu podá šťúra? Teda keď ľudia vedia dávať dobré dary svojim deťom, čím viac nebeský Otec dá dobrého ducha (t. j. dary Ducha Svätého) tým, ktorí Ho prosia.“ (Lk 11, 11—13.)

b) Modliť sa máme s **poníženosťou**. — O cene poníženej modlitby nás Pán Ježiš poučil v podobenstve o **farizejovi a mýtnikovi** v chráme. — Dvaja ľudia, farizej a mýtnik, vstúpili do chrámu pomodliť sa. Prvý požíval v národe najväčšiu vážnosť, druhého pokladali ľudia za verejného hriešnika. Farizej stál blízko oltára a modlil sa: „Bože, ďakujem Ti, že nie som ako ostatní ľudia, dráči, nespravodliví, hriešnici, alebo ako aj tamten mýtnik. Postím sa dva razy do týždňa, dávam desiatky zo všetkého, čo mám.“ Mýtnik stál obďaleč, neodvážil sa pozdvihnúť oči k nebu, kajúcne sa bil v prsia a vzdychal: „**Bože, buď milostivý mne hriešnemu!**“ Ježiš dodal: „Mýtnik odišiel do svojho domu ospravedlnený, ale farizej nie, lebo **každý, kto sa povyšuje, bude ponížený a kto sa ponízuje, bude povýšený.**“ (Lk 18, 9—14.)

c) Modliť sa máme **vytrvale**. — Pán Ježiš hovoril o vytrvalej modlitbe: „Niekto z vás by dostal o polnoci hosťa, ktorý prišiel z ďalekej cesty, ale nemal by mu čo predložiť. Pôjde k susedovi, zabúcha mu na dvere a prosí ho: »Priateľ, požičaj mi tri chleby (rozumej malé bochničky ako naše žemle). Prišiel mi môj priateľ z ďalekej cesty a nemám mu čo predložiť.« Ale sused znútra odpovie: »Neobťažuj ma, dvere sú už zatvorené a ja s dietskami odpočívam, nemôžem vstať a dať ti.« V núdzi postavený nedá sa odbyť, ale klope a prosí ďalej. Veru,“ hovoril Ježiš „keby aj sused nevstal preto, že ho prosí priateľ, napokon predsa vstane pre jeho neodbytnosť, aby sa ho zbavil.“ Potom Spasiteľ dodal: „**Tak aj vy,**

pýtajte a dá sa vám, hľadajte a nájdete, klopte a otvorí sa vám.“ (Lk 11, 9.) Vytrvalá modlitba býva vypočutá.

d) Modliť sa máme v **Ježišom mene, s čistým srdcom.** — Pán zdôraznil: „**Keď budete niečo pýtať od Otca v mojom mene, dá vám,** lebo Otec vás miluje, pretože vy ste milovali mňa.“ (Jn 16, 23.) Kto miluje Spasiteľa, chráni sa hriechu, čiže žije v posväcujúcej milosti, a toho Boh rád vypočuje.

e) Napokon Pánu Bohu je milá **spoločná modlitba,** keď sa totiž modlí viac ľudí za jeden cieľ. Spasiteľ hovoril: „**Kde sú dvaja alebo traja shromaždení v mojom mene, tam som ja s nimi.**“ (Mt 18, 20.)

Pre veľkú moc spoločnej modlitby sa schádzajú kresťania do chrámov, aby spoločne prosili nebeského Otca, chválili Ho a ďakovali Mu.

Rozprava. — Čo je modlitba? Spoločné modlitby v rodinách prinášajú pokoj a požehnanie Božie. — Zasvätenie rodín Božskému Srdcu! Nedeľné nešpory (litánie), ľudové pobožnosti.

Poučenie. — Drž sa pekného hesla: „Ora et labora! — Modli sa a pracuj!“ a požehnanie Božie ťa neminie.

Nebeský Otec hľadá stratené deti.

Ježiš za Jordánom. — V Jeruzaleme koncom novembra každý rok sa slávil *posvätenie chrámu.* Spasiteľ zasa šiel do chrámu a učil, ale farizeji sa chystali uväzniť Ho. Vtedy Pán Ježiš opustil mesto a odišiel za Jordán do *Perey,* kde kedysi krstil svätý Ján. Ľud šiel ta za Ním. Prišli aj mýtnici a hriešnici, ľutujúci svoje hriechy. Spasiteľ ich vyučoval a odpúšťal im hriechy. Farizeji poslali za Ježišom svojich vyzvedačov, ktorí medzi ľuďmi šomrali na Spasiteľa a ohovárali Ho: „Tento prijíma hriešnikov a jedáva s nimi.“ Pán Ježiš im vysvetlil *podobnosťami,* že nebeský Otec je milosrdný a taký musí byť aj On.

Podobenstvo o stratenej ovci. — Spasiteľ rozprával ľudu: Nie- kto z vás má sto oviec a jednu stratí. Či nezanechá deväťdesiat- deväť na púšti a bude hľadať stratenú, kým ju nenájde? Keď ju nájde, naradovaný položí si ju na ramená. Príďuc domov, svolá priateľov a susedov a povie: „Radujte sa so mnou, lebo som našiel svoju stratenú ovcu.“ „No hovorím vám, že väčšia radosť bude v nebi nad jedným hriešnikom, činiacim pokánie, ako nad deväť- desiatimideviatimi spravodlivými, ktorí nepotrebujú pokánie.“ Pán Ježiš v podobenstve o stratenej ovci ubezpečil nás, že obrátení

hriešnici sú Pánu Bohu tak milí, ako spravodliví. Nemáme teda pohrdáť hriešnikmi, ale musíme sa usilovať priviesť ich k Bohu.

O stratenej drachme. — Spasiteľ povedal aj iné podobenstvo: Chudobná žena mala desať drachiem. (Drachma = denár, hodnota dennej mzdy.) Žena jednu stratila. Zažala sviecu, aby videla v tmavom príbytku, aké bývajú na východe, vymietla dom a hľadala drachmu dotiaľ, kým ju nenašla. Potom s radosťou rozpovedala udalosť susedám, aby sa s ňou tešili. — Pán Ježiš dodal: „**Tak sa budú radovať anjeli v nebi nad jedným hriešnikom činiacim pokánie.**“

Márnotratný syn. — Pán Ježiš najpôsobivejšie nám vysvetlil Božie milosrdenstvo podobenstvom o márnotratnom synovi. Otec mal dvoch synov. Mladší raz povedal otcovi: „Otče, daj mi z majetku čiastku, ktorá mi patri.“ Otec podelil synom majetok. O krátky čas mladší syn vzal svoju čiastku a odišiel do ďalekej krajiny. Tam v samopaši všetko premárnil. Keď už nič nemal, nastal v cudzom kraji veľký hlad. Márnotratník, trpiac núdzu, prosil bohatého pána o službu. Boháč ho poslal do svojho dvorca svine pásť. Ale márnotratný syn aj tam hladoval. Bol by sa rád nasýtil aspoň lúšteninami, ktorými krmievali ošípané, ale ani tých nedostal.

Vtedy sa spamätal a v duši svojej uvažoval: „Koľko nádenníkov v dome môjho otca má chleba dosýta, a ja tu hyniem hladom! **Vstanem, pôjdem k otcovi a poviem mu: Otče, zhrešil som proti nebu i proti tebe. Už nie som hodný volať sa tvojím synom, ale prijmi ma aspoň za svojho nádenníka.**“ Syn vstal a šiel k otcovi.

Dobrý otec nezavrhol nevďačného syna. Každý deň ho vyzeral. Keď ho zďaleka zbadal, pohnutý útrpnosťou bežal mu v ústrety, objal ho a pobozkal. Syn mu vravel: „Otče, zhrešil som proti nebu a pred tebou. Už nie som hodný volať sa tvojím synom.“ Ale otec rozkázal sluhom: „Chytré prineste najlepšie rúcho a oblečte ho, dajte mu prsteň na ruku a obujte ho! Potom priveďte vykŕmené teľa a zabite ho. Jedzme a hodujme, **lebo tento môj mladší syn bol mŕtvy a ožil, bol stratený a našiel sa.**“ A začali hodovať.

Starší syn bol vtedy na poli. Keď sa približoval k domu, počul hudbu a tanec. Zavolať si sluhu a pýtal sa ho, čo znamená nezvyklé veselie? Sluha mu rozpovedal, čo sa stalo. Starší syn sa

nahneval a nechcel vojsť do domu. Otec vyšiel za ním a prehováral ho. Ale syn zazlieval otcovi: „Toľko rokov ti slúžim a nikdy som neprestúpil tvoj rozkaz, a predsa nikdy si mi nedal kozľa, aby som hodoval so svojimi priateľmi. Ale keď prišiel brat, ktorý premárnil svoj majetok s hriešnikmi, zabil si mu tučné teľa. Otec tíšil syna: „**Syn, ty si vždy so mnou a všetko moje je aj tvoje.** No patrilo sa hodovať a radovať sa, lebo tvoj brat bol mŕtvý a ožil, bol stratený a našiel sa.“ (Lk 15, 11—32.)

Význam podobenstiev: O vca predstavuje hriešnika, ktorý sa bez rozvahy vrhá do hriechu, peniaz otupelého, zatvrdlivého hriešnika, márnotravný syn človeka zaslepeného náruživosťami. Spasiteľ všetkých hľadá a privádza k Otcovi.

Rozprava. — Ktoré sú čiastky sviatosti pokánia? Vymenujte ich a porovnajte s podobenstvom o márnotravnom synovi!

Poučenie. — Ako verné dieťa nebeského Otca máš si chrániť jeho milosť.

Božie dietky a pozemské majetky.

Medzi Ježišovými poslucháčmi boli aj bohatí mýtnici a obchodníci. Nazývali ich *publikánmi* (publicus = verejný), lebo ich pokladali za verejných hriešnikov. Pán Ježiš aj ich poučil, ako majú *užívať majetky*, keď chcú prísť do Božieho kráľovstva. Zasa hovoril v *podobenstvách*.

a) *Božie dietky si nezakladajú na majetkoch.*

Pán Ježiš najprv zdôraznil, že kto chce prísť do Božieho kráľovstva, nesmie priľnúť dušou k majetkom, ktoré mu Pán Boh daroval. Môže používať dovoleným spôsobom svoj majetok, ale musí sa starať najprv o spásu svojej duše.

Podobenstvo o bezstarostnom boháčovi. — Istému bohatému človekovi prinieslo pole hojnú úrodu. Premýšľal: „Čo mám urobiť? Nemám si kam shromaždiť úrodu.“ A povedal si: „Zrúcam stodoly a vystavím si väčšie. Shromažďím ta všetko, čo sa mi urodilo, aj svoje majetky a poviem svojej duši: Duša, máš veľa obilia uloženého na premnohé roky! Odpočiň si, jedz, pi a hoduj!“

Ale vtedy mu Pán Boh oznámil: „Blázon, ešte tejto noci povolám tvoju dušu a čo si nachystal, čie bude?“ Spasiteľ dodal k podobenstvu: „**Tak pochodí, kto si shromažďuje poklady a nie je bohatý u Boha.**“ (Lk 12, 21.)

Význam podobenstva: Čnostným životom rozmnožujeme v sebe milosť. Skrze posväcujúcu milosť prebýva v nás Boh a my v Ňom. Žiť v stave posväcujúcej milosti je pravé bohatstvo, o ktoré sa máme predovšetkým starať.

b) *Božie dietky pomáhajú bližným.*

Pán Ježiš krásnym podobenstvom o *boháčovi a Lazárovi* zdôraznil, že kto chce prísť do neba, musí majetok používať aj na dobré skutky a pomáhať núdznym.

Podobenstvo o boháčovi a Lazárovi. — Bol istý bohatý človek, ktorý sa odieval šarlátom (drahé rúcho) a každý deň hodoval. Vtedy žil aj veľmi biedny žobrák **Lazár**, plný vredov. Lazár ležal pri boháčovej bráne a žiadal si ukojiť svoj hlad odrobinkami, ktoré padaly so stola boháčovho. No nik mu ich nedával, len psi prichádzali a lízali vredey na úbožiakovom tele. Stalo sa, že žobrák zomrel a anjeli ho zanesli do Abrahámovho lona (t. j. do neba). Zomrel aj boháč a uvrhnutý bol do pekla.

Boháč vo veľkých mukách pozdvihol oči a zďaleka uzrel Abraháma a Lazára v jeho lone. Zavolať naň: „Otče Abrahám, zmiluj sa nado mnou a pošli Lazára, nech si omočí koniec prsta do vody a ochladí mi jazyk, lebo sa mučím v tomto plameni.“ Ale Abrahám mu povedal: „**Synu, rozpomeň sa, že si obdržal dobré veci za svojho života a Lazár zlé. Teraz on sa tu teší, ale ty sa mučíš.** A k tomu medzi vami a nami je veľká priepasť, aby nik nemohol prejsť odtiaľto k vám, ani od vás sem.“

Vtedy boháč prosil: „Otče, pošli Lazára do domu môjho otca, lebo mám päť bratov. Nech im dosvedčí, aby aj oni neprišli do tohto miesta múk.“ Ale Abrahám mu vrazil: „**Majú Mojžiša a prorokov, nech ich poslúchajú.**“ Boháč však namietal: „Nie, otče Abrahám! Keď niekto zo zomrelých pôjde k nim, dajú sa na pokánie.“ No Abrahám mu povedal: „**Ak neposlúchajú Mojžiša a prorokov, ani keby niekto zmŕtvych vstal, neuveria.**“ (Lk 16, 19—31.)

Význam podobenstva: Boháč mal tvrdé srdce k chudobným, a preto bol zatratený. O povinnostiach k Bohu a bližnému v Starom zákone poučovali Mojžiš a proroci, v Novom zákone *kňazi Kristovej Cirkvi*. Kto chce byť spasený, musí počúvať ich spasiteľné napomenutia.

Rozprava. — Ktoré sú do *neba volajúce hriechy*? Spravodlivá mzda. Služobníci a nádenníci. Socializmus a komunizmus hlásajú *triedny boj*. Je oprávnená almužna?

Poučenie. — Pamätaj: Kto dáva chudobným, dáva Bohu!

Ježiš — dobrý priateľ.

Ježiš v Perei. — Ježiš strávil poslednú zimu za Jordánom, aby vyhol nástrahám farizejov. Z jari istého dňa prišiel k Nemu posol z Betánie a oznámil mu, že **Lazár**, jeho priateľ, ťažko ochorel. Ale Pán odkázal Lazárovým sestram: „Táto choroba nie je na smrť, ale na slávu Božiu, aby bol skrze ňu oslávený Syn Boží.“ A Spasiteľ nešiel do Betánie, až o dva dni povedal apoštolom: „Poďme zasa do Judey!“ Apoštoli ho odhovárali, lebo sa báli pomsty farizejov. Ale Ježiš ich povzbudzoval: „Náš priateľ Lazár usnul. Idem k nemu, aby som ho zobudil zo sna.“ Apoštoli neporozumeli Ježišove slová a ďalej sa zdráhali: „Keď spí, ozdravie.“ Vtedy im povedal otvorene: „Lazár zomrel. Poďme k nemu!“

Ježiš v Betánii. — Pán Ježiš a apoštoli vystúpili z údolia Jordánu a kráčali k Jeruzalemu. Už zďaleka sa pred ich zrakom vynárala stráň Olivovej hory, na ktorej ležala Betánia, a za ňou sa skrýval Jeruzalem. Kedysi sa apoštoli tešili tomuto obrazu, ale teraz ich naplnil strachom. Mlčky šli za svojim Majstrom pripravení na všetko najhoršie. V Betánii sa dozvedeli, že Lazára pochovali už pred štyrmi dňami.

Len čo **Marta** počula, že Ježiš prišiel do Betánie, bežala Mu naproti a povedala: „Pane, keby si bol tu býval, môj brat by nebol umrel. Ale viem, že i teraz, o čokoľvek požiadaš Boha, (totiž nebeského Otca), dá ti.“ Ježiš jej vravel: „Tvoj brat vstane.“ Marta na to: „Viem, že vstane pri vzkriesení v posledný deň.“ Spasiteľ ju upozornil: „**Ja som vzkriesenie a život. Kto verí vo mňa, bude žiť, hoci by bol aj umrel. A každý, kto verí vo mňa, neumrie naveky. Veríš to?**“ Marta prisvedčila: „Áno, Pane, ja som uverila, že ty si Kristus, Syn Boha živého, ktorý prišiel na tento svet.“

Nato odbehla pre sestru a vravela jej: „Pán je tu a volá ňu.“ Ako to **Mária** počula, vstala a ponáhľala sa k Ježišovi, ktorý čakal za mestečkom. Príbuzní a známi, ktorí prišli potešiť trúchliace sestry, šli za ňou a hovorili si: „Ide k hrobu, aby sa vyplaкала.“ Mária padla Ježišovi k nohám a nariekala: „Pane, keby si tu bol býval, môj brat by nebol umrel.“ Keď Spasiteľ videl Máriu a plaúcich príbuzných, dojatý k slzám sa pýtal: „Kde ste ho položili?“ Vyzvali Ho: „Pane, poď a pozri!“ Vtedy Ježiš zaplakal. Židia si hovorili: „Hľa, ako ho miloval.“ Iní vraveli:

„Či ten, ktorý otvoril oči slepému od narodenia, nemohol učiniť, aby Lazár neumrel?“ Medzitým prišli k hrobu. Hrob bol v jaskyni, ktorej vchod bol privalený kameňom. Spasiteľ kázal: „Odvalte kameň!“ Ale Marta upozorňovala: „Pane, už páchne, veď štyri dni leží v hrobe.“ Ježiš ju však napomenul: „Nehovoril som ti, že uzrieš slávu Božiu, keď uveríš?“ Odvalili teda kameň.

Vzkriesenie Lazára. — Ježiš pozdvihol oči k nebu a modlil sa: „Otče, ďakujem Ti, že si ma vypočul. Vedel som, že ma vždy vypočuješ, ale povedal som Ti slová vďaka kvôli ľuďom, ktorí stoja okolo, aby uverili, že si ma Ty poslal.“ Pomodliac sa, zavolať silným hlasom: „**Lazár, poď von!**“ Lazár hneď vstal. Príbuzní mu uvoľnili obvazy na rukách a na nohách a Lazár, zasa živý, odišiel s nimi. Pre tento zázrak mnohí Židia uverili v Pána Ježiša. (Jn 11, 1—45.)

Niektorí však odišli k farizejom a povedali im, čo učinil Ježiš. Farizeji svolali veľradu na mimoriadne zasadnutie a radili sa, čo majú robiť s Ježišom. Hlavný kňaz K a j f á š navrhoval: „**Užitočné je, aby jeden človek umrel za národ, a nie aby celý národ zahynul.**“ Od tej chvíle sa farizeji chystali, že Ježiša zabijú.

* Ježišov rozhovor s Martou o vzkriesení číta sa v *evanjeliu sv. omše za zomrelých*.

Ježiš zasa v ústraní. Pretože ešte neprišla nebeským Ocom určená chvíľa vykúpenia, utiahol sa Spasiteľ do kraja blízko púšte, východne od Jeruzalema, a ostal aj so svojimi učeníkmi v mestečku E f r e m.

Rozprava. — Posmrtný život. Čo je smrť? *Peklo* je, lebo pri večnej odmene musí byť aj večný trest. — *Očistec.* — Odpustky. Odpustkové modlitby. — Sv. omša za zomrelých (Requiem).

Poučenie. — Modli sa každý večer *za duše v očistci* aspoň *Otče náš*... *Zdravas Mária* a pripoj: *Odpočinutie večné daj duším zomrelých, Pane, a svetlo večné nech im svieti, nech odpočívajú v pokoji. Amen.*

Ježiš — dobrodinec ľudí.

Ježiš žehná deti. — Blížily sa veľkonočné sviatky. Ľud sa už poberal v sprievodoch do Jeruzalema. Aj Pán Ježiš sa chystal odísť z Efrema do svätého mesta. Nečakane prišli k Nemum a t k y s d i e t k a m i a prosily Ho, aby ich požehnal. Apoš-

toli nechceli k Nemu ženy pripustiť. Ježiš to zbadal a pokarhal ich: „**Nechajte malučkých a nebráňte im ku Mne prísť, lebo takých je kráľovstvo nebeské.**“ (Mt 19, 14.) Potom privinul deti k sebe, požehnával ich a modlil sa nad nimi.

Ježiš predpovedá svoje utrpenie. — Asi desať dní pred Veľkou nocou Spasiteľ sa vybral na cestu do Jeruzalema, aby tam dokončil svoje vykupiteľské dielo. Učeníci šli za Ním so strachom. Pán Ježiš chcel ich pripraviť na svoje umučenie, preto im povedal: „**Ideme do Jeruzalema a Syn človeka bude vydaný kňazským kniežatám a zákonnikom, ktorí Ho odsúdia na smrť a vydajú Ho pohanom. Budú sa mu posmievať, pľuť naň, ubíjajú a zabijú Ho, ale tretieho dňa vstane zmŕtvych.**“ Apoštoli nechápali, ako by sa to mohlo stať s ich Majstrom.

Uzdravenie slepeho. — Na ceste sa pripojili k Pánu Ježišovi mnohí pútnici. Šli údolím Jordána a potom zabočili k Jerichu. Vedľa cesty sedel slepec a prosil almužnu. Keď počul zástup ísť tade, dozvedal sa: „Čo je to?“ Povedali mu, že ide Pán Ježiš. Slepý začal volať: „**Ježišu, Synu Dávidov, zmiluj sa nado mnou!**“ Ľudia, idúci vpredu, okrikali ho, aby mlčal. Ale slepec ešte hlasitejšie volal: „Synu Dávidov, zmiluj sa nado mnou!“ Ježiš sa zastavil, kázal slepca priviesť k sebe a opýtal sa ho: „Čo chceš, aby som ti urobil?“ Slepec odpovedal: „Pane, aby som videl.“ Vtedy Ježiš riekol: „**Pohliadni, tvoja viera ťa uzdravila.**“ A slepý naskutku videl, šiel s Ježišom a velebil Boha. Ľudia oslavovali Pána Boha. (Lk 18, 35—43.)

Ježiš v dome Zacheja. — Medzitým prišli pútnici do Jericha, bohatého mesta na križovatke obchodných ciest. Majetný nadmýtnik Zachej túžil uzrieť Pána Ježiša, ale pre veľký zástup nemohol Ho vidieť, lebo bol malej postavy. Predbehol zástup a vystúpil na planý figovník. Keď Ježiš šiel tade, pozrel sa hore a zavolať: „Zachej, sostúp hneď dolu, lebo dnes musím ostať v tvojom dome.“ Zachej chytró sostúpil a s radosťou uviedol do svojho domu Pána a Jeho učeníkov. Mnohí reptali, že sa Ježiš ubytoval v dome hriešnika, lenže Zachej činil pokánie, čo Pán Ježiš dobre vedel. Keď prišli do domu, Zachej kajúcne sľuboval: „Pane, polovicu svojho majetku dám chudobným a ak som niekoho v niečom oklamal, navrátim mu to štvornásobne.“ Pán Ježiš mu láskave povedal: „**Dnes dostalo sa spasenie tomuto domu, veď Syn človeka prišiel hľadať a spasiť, čo zahynulo.**“ (Lk 19, 1—19.)

* Evanjelium o Zachejovi číta sa na slávnosť *posvätenia chrámu* (hody) pre slová: Dnes dostalo sa spasenie tomuto domu.

Ježiš v Betánii. — Šiesty deň pred Veľkou nocou Pán Ježiš prišiel so zástupom učeníkov a pútnikov do **Betánie**. Ubytoval sa u Lazára, ktorého bol vzkriesil. Na druhý deň pozval Ho na večeru vážený občan Šimon, ktorého Spasiteľ uzdravil od prašiny. Pri večeri boli aj učeníci Ježišovi a Lazár. Jeho sestra Marta posluhovala. Mária, sestra Lazárova, priniesla libru drahej masti z pravého nardu a pomazala ňou hlavu a nohy Ježišove a utierala ich svojimi vlasmi. (Nard je indická rastlina, z ktorej sa pripravuje voňavá masť.) Celý dom sa naplnil vôňou masti. Niektorí učeníci Ježišovi sa pohoršovali nad Máriiným skutkom. Judáš šomral: „Prečo sa masť nepredala za tristo desiatnikov, ktoré by sa rozdaly chudobným?“ Ale Judáš nehovoril tak zo starostlivosti o chudobných, lež preto, lebo si chcel nechať z peňazí pre seba. Ježiš láskave napomenul apoštolov: „Nechajte ju a nezazlievajte jej, lebo vykonala dobrý skutok. Veď chudobných máte vždy pri sebe, ale mňa nebudete mať. Mária ponáhľala sa pomazať moje telo na pohreb.“

Lud verí v Ježiša. — Pútnici idúci s Ježišom až do Betánie ponáhľali sa ešte toho dňa do Jeruzalema. Tam rozšírili zvesť, že Majster je v Betánii a príde na slávnosti. Na druhý deň veľa ľudí sa ponáhľalo do Betánie, aby počuli Ježiša. Iní zas chceli vidieť živého Lazára. Vtedy farizeji v bezradnosti zamýšľali zabiť aj Lazára, lebo preňho veľmi mnohí uverili v Ježiša. Ale báli sa uskutočniť svoj úmysel zo strachu pred ľudom.

Rozprava. — Návštevy Sviatosti Oltárnej. — Návštevy chorých, chudobných.

Poučenie. — V ťažkostiach volaj: „Ježišu, Synu Dávidov, zmiľuj sa nado mnou!“

IV. TÝŽDEŇ VYKÚPENIA.

Triumfálny sprievod Ježišov.

Ježiš ide do Jeruzalema. — Na druhý deň ráno po návšteve u Šimona vyšiel Ježiš s učeníkmi z Betánie a zamieril k svätému mestu. Učeníci zabudli na strach. Pri svojom Majstrovi sa cítili v istote a ovládlo ich nezvyčajné oduševnenie. Ježiš sa zastavil

v dedinke **Betfage** na úpäti Olivovej hory. Poslal dvoch učenikov do blízkeho mestečka a povedal im: „Idte do mestečka, ktoré je naproti vám! Nájdete tam priviazanú oslicu a s ňou osliatko, na ktorom ešte nikto nesedel. Odviažte ich a privedte mi ich. Ak vám niekto voľačo povie, povedzte mu: »Pán ich potrebuje a hneď ich prepustí.«“

Učeníci privedli oslicu s osliatkom. Apoštolov naplnila veľká radosť, že ich Majster pôjde do Jeruzalema slávnostne. Dotiaľ chodieval len pešo. Apoštoli položili na zvieru plášť a Ježiš si sadol naň. Sprievod sa pohol. O krátku chvíľu malý zástup menil sa na slávnostný sprievod. Keď sa ľudia v Jeruzaleme dozvedeli, že Ježiš prichádza, vyšli mu naproti. Jedni prestierali svoje rúcha na cestu, iní rúbali olivové ratolesti a hádzali ich pred Neho. Ostatní nesúc ratolesti v rukách volali: „**Hosanna, Synu Dávidovmu! Požehnaný Kráľ, prichádzajúci v mene Pánovom. Hosanna na výsostiach!**“ Ľud veril, že sa Ježiš ujme vlády na zemi a nastane blažená doba Mesiášova, ktorú predpovedali proroci. Pána Ježiša vítali ako skutočného panovníka, potomka slávneho rodu kráľa Dávida.

Keď sa farizeji dozvedeli, že Ježiš je pred bránami Jeruzalema a prichádza pozdravovaný ľudom, ponáhľali sa proti Nemu a dohovárali Mu: „Učiteľ, zahriakni svojich učeníkov!“ Ale On ich pokojne odbil: „**Hovorím vám, že ak oni umlknú, kamene budú kričať.**“ Spasiteľ sa inokedy vyhýbal podobným prejavom ľudu, ale slávnostný vchod do Jeruzalema patrila do večného plánu Božieho, teda sa to muselo uskutočniť.

Ježiš plače nad mestom. — Medzitým Ježiš a učeníci vyšli na vrch Olivovej hory, zkaďe uzreli mesto a chrám. Pán Ježiš sa zahľadel na mesto a zaplakal nad ním hovoriac: „Ó, keby si poznalo aj ty, čo ti slúži k pokoju, ale teraz je to skryté pred tvojimi očami. **Lebo prídu na teba dni a tvoji nepriatelia ťa obkľúčia a budú ťa sužovať so všetkých strán. Porazia ťa na zem a nenechajú v tebe kameň na kameni, pretože si nepoznalo čas svojho navštívenia.**“ (Lk 19, 42—44.) Potom sa sprievod uberal do chrámu. Pán Ježiš v chráme prehovoril ľudu o blízkom vykúpení a v pokoji ho rozpustil. Na noc odišiel do Betánie, aby vyhol úkladom farizejov.

Ježiš vyháňa predavačov. — Na druhý deň išiel Ježiš do chrámu. Vo svätom pohoršení nad zneuctením Božieho domu vyhnal

z chrámu predavačov, poprevracal stoly peňažníkov a karhal ich: „**Písané je: Môj dom je domom modlitby, ale vy ste ho urobili lotrovskou pelešou.**“ (Lk 19, 46.)

Daňový peniaz. — Nasledujúci deň Pán Ježiš zasa učil v chráme. Farizeji sa ushovorili, že ho podchytia v reči. Prišli k Nemu s herodiánmi, t. j. prívržencami kráľa Herodesa, a úlisne sa Ho pýtali: „Učiteľ, vieme, že si pravdomluvný a cesty Božie v pravde učíš. Nedbáš pritom na nikoho, lebo nehľadáš na osoby. Povedz nám teda, čo sa ti zdá: „**Smie sa dávať daň cisárovi a či nie?**“ Ale Ježiš, poznajúc ich podvod, povedal: „Čo ma pokúšate, pokrytci?

Rímsky peniaz.

Ukážte mi daňový peniaz!“ Farizeji Mu podali desiatnik. Ježiš sa ich spýtal: „Čí obraz a nápis je na ňom? Odpovedali: „Cisárov.“ Vtedy im Ježiš poradil: „**Dajte teda cisárovi, čo je cisárovo, a čo je Božie, Bohu.**“ (Lk 20, 25.) Farizeji zahanbení odišli.

Judášova zrada. — Dva dni pred sviatkom Veľkej noci sišli sa kňazské kniežatá a zákonníci u hlavného kňaza Kajfáša a radili sa, ako by Pána Ježiša chytili a usmrtili. Dohovorili sa, že to spravia až po sviatkoch, keď sa ľud rozíde, aby sa nevzbúrili. Vtedy nečakane prišiel do radnej siene **Judáš** a povedal: „**Čo mi dáte, a ja vám ho zradím.**“ Naradostení sľúbili mu odmenu tridsať strieborných. (30 strieborných bola cena otroka.) Od tej chvíle Judáš hľadal príležitosť, ako by Pána zradil Židom.

* Pamiatku vykúpenia ľudstva slávime vo *Veľkom týždni*. Prvý deň Veľkého týždňa *Kvetná nedeľa* je pamiatka na slávny príchod Pána Ježiša do Jeruzalema. V chrámoch sa žehnajú ratolesti (bahniatka), s ktorými sa koná sprievod okolo kostola. Kňaz sa zastaví pri zatvore-

nej bráne kostola. Po speve udrie tri razy päťou križa na bránu, ktorá sa otvorí. Obrad znamená, že križ Kristov nám otvoril bránu neba, ktorá bola zatvorená pre hriech.

Vo sv. omši čítajú (spievajú) sa *pašie* z evanjelia sv. Matúša. *Pašie* sú časť evanjelia, v ktorej sa opisuje umučenie Pána Ježiša.

Rozprava. — Ježiš prejavil lásku k vlasti, keď zaplakal nad smutným osudom sv. mesta. Štvrté prikázanie Božie predpisuje milovať vlasť a plniť povinnosti k nej (platiť dane, voliť spoľahlivých vedúcich štátu, brániť vlasť atď.).

Poučenie. — Drž sa rady Pána: „Dávaj cisárovi, čo je cisárovo, a čo je Božie, Bohu!“, čiže plň povinnosti k Bohu aj k vlasti!

Ježiš predpovedá skazu Jeruzalema a súd sveta.

Pán Ježiš naposledy učil v chráme. Večerom odchádzal s apoštolmi do Betánie. Keď išli vedľa chrámu, apoštoli ukázali na mohutné múry a stavby chrámu a hovorili: „Učiteľ, pozri, aké sú to kamene a stavby!“ Ale Ježiš smutno vravel: „Vidíte toto všetko? **Veru, hovorím vám, nezostane tu kameň na kameni.**“ A prišli na Olivovú horu a posadali si. Apoštoli prosili Pána: „Povedz nám, kedy to bude a čo bude znamením Tvojho príchodu a skončenia sveta?“

a) *Skaza Jeruzalema:*

Spasiteľ rozprával: „Keď uvidíte Jeruzalem obľahnutý vojskom, vedzte, že sa priblížilo jeho spustošenie. Vtedy tí, čo sú v Judei, nech utekajú do hôr a ktorí sú v meste, nech vyjdú z neho a kto je na vidieku, nech nevchádza do mesta, lebo to budú dni trestu, aby sa vyplnilo, čo bolo napísané skrze prorokov. V tých dňoch bude veľké súženie na zemi a hnev bude zúriť nad týmto ľudom. Ľudia budú padať pod ostrým mečom a budú odvedení do zajatia medzi všetky národy. Jeruzalem bude šliapaný od pohanov. Prv než sa to stane, budú vás prenasledovať, väzniť a vláčiť pred vládarov pre moje meno.“ (Mt 24, Lk 21.)

b) *Koniec sveta:*

O konci sveta Pán hovoril: „Keď sa bude bližieť koniec sveta, národ povstane proti národu, miestami vypukne mor, hlad a bude

veľké zemetrasenie. Ale toto bude len začiatok bolestí. Povstanú aj mnohí falošní proroci, budú učiť v mojom mene a vykonajú veľké znamenia a divy a mnohých zvedú na bludné cesty.

Keďže sa rozmnoží nepravosť, u mnohých vychladne láska. I rodičia, bratia a pokrvní vás vydajú nepriateľom a usmrtia niektorých z vás a budete v nenávisti u všetkých pre moje meno. **Kto však vytrvá až do konca, bude spasený.** Evanjelium sa bude hlásať po celom svete všetkým národom. Potom príde skončenie.“ (Mt 24, 7—14.)

c) *Príchod Syna človeka:*

Hneď po tomto súžení slnko sa zatmie a mesiac nevydá svoje svetlo. Hviezdy budú padať s neba a nebeské pevnosti budú sa triasť. Na zemi národy, naplnené úzkosťou a zmätkom od hŕčania mora a vln budú umierať od strachu. Vtedy sa zjaví na nebi znamenie Syna človeka a ľudia uzrú Syna človeka prichádzajúceho na nebeských oblakoch s veľkou mocou a velebnosťou. I pošle svojich anjelov, ktorí mocným hlasom trúby svolajú Jeho vyvolených od štyroch vetrov (strán sveta). (Mt 24, 29—31.)

d) *Posledný súd:*

Syn človeka zasadne na trón svojej velebnosti a shromaždí pred sebou všetky národy. Oddelí dobrých od zlých, prvých postaví na svoju pravú stranu, druhých na ľavú. Dobrým povie: **„Poďte, požehnaní od môjho Otca, vládnete kráľovstvom, pripraveným vám od ustanovenia sveta.** Bol som hladný a dali ste mi jesť. Bol som smädný a dali ste mi piť. Bol som pocestný a pritúlili ste ma, nahý a priodeli ste ma, nemocný a navštívili ste ma. Bol som v žalári a prišli ste ku mne.“ Spravodliví mu povedia: „Pane, kedy sme Ťa videli hladného a nakrmili sme Ťa; smädného a dali sme Ti piť? Alebo kedy sme Ťa videli pocestného a pritúlili sme Ťa, alebo nahého a priodeli sme Ťa? Kedy sme Ťa videli nemocného alebo v žalári a prišli sme k Tebe?“ Pán Ježiš im povie: **„Nakoľko ste to učinili jednému z mojich najmenších bratov, mne ste to učinili.“**

Potom Spasiteľ povie zlým: **„Vzdialte sa odo mňa, zlorečenci, do ohňa večného, ktorý je pripravený diablovej a jeho anjelom.** Bol som hladný a nedali ste mi jesť, smädný som bol a nedali ste mi piť, bol som pocestný a nepritúlili ste ma, nahý a neodeli ste

ma; bol som nemocný a v žalári a nenavštívili ste ma.“ Prekvapení hriešnici Mu povedia: „Pane, kedy sme Ťa videli hladného alebo smädného, počestného alebo nahého, nemocného alebo v žalári a neposlúžili sme Ti?“ Ježiš im povie: „**Veru, nakoľko ste to neučinili jednému z najmenších mojich bratov, ani mne ste to neučinili.**“ I pôjdu zlí do trestu večného zatratenia a spravodliví do večného života.“ (Mt 24, 31—46.)

Napomenutie Ježišovo. — Potom Spasiteľ doložil: „Hľa, predpovedal som vám. Veru, nepominie ľudské pokolenie, kým sa moja predpoveď nesplní. **Nebo a zem pomínú, ale moje slová nepomínú.** — No o tom dni a hodine nikto nevie, ani anjeli nebeskí, iba sám Otec. **Teda bedlite, lebo nevíete, v ktorú hodinu príde Pán!**“

Splnenie proroctva. — Proroctvo Ježišovo o skaze Jeruzalema sa doslova splnilo. Roku 70 po Kr. P. rímsky vojvodca Titus dobyl mesto a zničil ho ohňom. V krvavom boji zahynulo asi milión Židov. Kresťania včas odišli za Jordán. — Veríme, že sa vyplní aj proroctvo o konci sveta a o poslednom súde. Posledný súd bude preto: 1) aby sa ukázala moc syna Božieho nad svetom a aby jeho druhý príchod na svet bol v sláve, keďže prvý sa stal v pokore, 2) aby aj zatratení uzreli *velebnosť Pána Ježiša a slávu spravodlivých*, 3) aby sa odkryly pred celým svetom mnohé *tajné dobré skutky spravodlivých* a 4) aby sa *hriešnici zahabili pred celým svetom.*

Z proroctva Ježišovho vidno, aké dôležité sú *telesné a duševné skutky milosrdenstva* pre získanie večnej slávy. Proroctvo o poslednom súde sa číta v evanjeliu sv. omše na *prvú* a na *poslednú nedeľu cirkevného roku.*

Rozprava. — Posledné veci človeka sú smrť, súd, večnosť. — Pomazanie nemocných. — Plnomocné odpustky pri hodine smrti. — Deviatnik (prvé piatky). — Bratstvá Panny Márie.

Poučenie. — Modlievaj sa za šťastlivú hodinu smrti: Sv. Jozef, *patrón zomierajúcich, oroduj za nás!*

Ježiš — Veľkňaz.

Veľkonočný baránok. — Od časov Mojžišových v Starom zákone najväčším sviatkom bola *Veľká noc.* Slávili ju na pamiatku vyslobodenia izraelského národa z egyptského otroctva. Zákon predpisoval, aby podľa možnosti každý dospelý muž putoval na slávnosti do Jeruzalema. Slávnosti trvaly sedem dní. Cez ten čas Izraeliti jedli *nekva-*

sené chleby čiže presnice (maces), preto volali sviatky aj *Presnicami*. V predvečer hlavného sviatku — bol to prvý deň slávnosti — *jedli veľkonočného baránka*.

Ak hlavný sviatok pripadol na *piatok*, slávnosť sa prekladala na *sobotu*. Tak sa stalo aj v roku smrti Pána Ježiša. Vtedy sa mohol požívať veľkonočný baránok vo štvrtok alebo v piatok. Pán Ježiš jedol veľkonočného baránka *vo štvrtok večer*, teda v prvý deň Presníc, aby na druhý deň mohol zomrieť v čase, keď sa v chráme *zabíjal veľkonočný baránok*.

Posledná večera. — V prvý deň Presníc Pán Ježiš poslal z Betánie Petra a Jána do Jeruzalema, aby pripravili veľkonočného baránka. Apoštoli sa pýtali: „Kde chceš, aby sme ti Ho pripravili?“ On im povedal: „Keď budete vchádzať do mesta, stretne sa s vami človek, nesúci krčah vody. Idte za ním a povedzte Pánovi domu: »Učiteľ ti odkazuje: U teba budem jesť baránka so svojimi učeníkmi.« On vám ukáže veľkú jedáleň, v ktorej je už prestreté. Tam pripravte baránka!“

Apoštoli kúpili ročného baránka bez chyby, dali ho v chráme zabiť a podľa predpisu pripravili večeru. Keď sa zvečerilo, Pán Ježiš prišiel s ostatnými apoštolmi do Jeruzalema a uložil sa s nimi ku stolu. Posledná večera mala viac čiastok.

Prípravné modlitby. — Prv než začali jesť, Pán Ježiš hovoril apoštolom: „**Túžobne som si žiadal jesť s vami tohto veľkonočného baránka prv, ako by som trpel. Veru, hovorím vám, že odteraz nebudem ho jesť, kým sa nenaplní v kráľovstve Božom.**“ Potom Spasiteľ požehnal jedlá a nápoje a požívali baránka s nekvaseným chlebom a so zeleninou. Medzi jedlami častejšie sa modlili a spievali žalmy.

Umývanie nôh. — Po večeri Pán Ježiš vstal, odložil vrchné rúcho a opásal si zásteru. Potom nalial do nádoby vody a chystal sa umývať apoštolom nohy. Takú prácu konali len sluhovia a otroci svojim pánom. Pán Ježiš prišiel k Petrovi. Ale Peter zvolal: „**Pane, Ty mi chceš umývať nohy?**“ Pán mu povedal: „Teraz nevieš, čo robím. Dozvieš sa to neskôr.“ Ale on sa vzpíeral hovoriac: „Nikdy mi nebudeš umývať nohy!“ Pán ho láskavo upozornil: „Ak ťa neumyjem, nebudeš mať účasť so mnou.“ Vtedy Peter ochotne privolil a prosil: „**Pane, umy mi nielen nohy, ale i ruky a hlavu.**“ Pán ho uspokojil: „Kto si umyje nohy, celý je čistý.“ Podľa Mojžišovho zákona umývanie nôh a rúk znamenalo

vnútorné očistenie duše. Potom Ježiš umyl všetkým apoštolom nohy a utrel zásterou. Chcel apoštolov poučiť, aby boli ponížení a nevynášali sa jeden nad druhého.

Ustanovenie Sviatosti Oltárnej. — Potom sa Pán zas uložil ku stolu. Vzal do ruky chlieb a pozdvihnúc oči k nebu, vzdával vďaky nebeskému Otcovi, požehnal chlieb, lámal ho a dával svojim učeníkom hovoriac: „**Vezmite a jedzte, toto je moje telo.**“ Potom vzal kalich s vínom, vzdával vďaky Bohu a dával piť apoštolom hovoriac: „**Pite z neho všetci, lebo toto je moja krv Nového zákona, ktorá sa vyleje za mnohých na odpustenie hriechov. Toto čiňte na moju pamiatku!**“ (Mt 26, 26—28; Lk 22, 19—20.)

* Pamiatku ustanovenia Sviatosti Oltárnej slávime na *Zelený štvrtok*. V biskupských chrámoch koná sa aj obrad *umývania* nôh dvanástim chudobným. — *Oslava Sviatosti Oltárnej* koná sa na sviatok *Božieho Tela* (vo štvrtok po sviatku Najsv. Trojice).

Zradca Judáš. — Len čo apoštoli prijali telo a krv Pána Ježiša, Spasiteľ zosmutnel a povedal: „**Jeden z vás ma zradí.**“ Učeníci sa naľakali a jeden po druhom sa pýtali: „Či som to ja, Pane?“ Sv. Ján sa priklonil k Pánovi a ticho sa opýtal: „Kto je to, Pane?“ On na to: „Komu podám kúsok chleba.“ A podal ho Judášovi. Keď Judáš prijal chlieb, Ježiš mu povedal: „Čo robíš, urob čím skôr!“ Nato Judáš vyšiel do tmavej noci. Spasiteľ láskavo upozorňoval Judáša, že vie o jeho podlých plánoch. Chcel ho zachrániť, ale on ostal zatvrdlivý v hriechu.

Ježiš predpovedá, že Ho Peter zaprie. — Keď Judáš odišiel, Pán Ježiš smutno vravel apoštolom: „Tejto noci všetci sa pohoršíte na Mne, lebo je napísané: Ubijem pastiera a rozpŕchne sa ovčie stádo.“ Slová sa nemilo dotkli apoštolov, najmä však sv. Petra, ktorý sa prvý ozval: „Pane, aj keď sa všetci pohoršia na Tebe, ja sa nepohorším.“ Pán mu znova dokazoval: „Hovorím ti, že tejto noci, skôr ako zaspieva kohút, tri razy ma zaprieš.“ Ale Peter sa bránil a tvrdil: „Pane, hotový som ísť s Tebou aj do žalára i na smrť.“ Podobne hovorili aj ostatní apoštoli. Vtedy im Spasiteľ vážne povedal: „Šimon, Šimon, hľa, satan si vás vypýtal, aby vás preosial ako pšenicu, ale ja som prosil za teba (nebeského Otca), aby neprestala tvoja viera. Až sa kedysi obrátiš, utvrdzuj (vo viere) svojich bratov!“

* *Umučenie Pána a prenasledovanie*, ktoré začalo po Jeho nanebevstúpení, znamenalo pre apoštolov a veriacich *veľkú skúšku*. Vtedy

sa zlý duch usiloval otriasť v nich dôveru v Krista. Sv. Peter vo veľkom vzrušení mysle *zaprel* síce svojho Majstra, ale úprimne oplakal svoj hriech a po nanebevstúpení Pána upevňoval všetkých vo viere v Ježiša Krista a za túto vieru podstúpil aj *mučenícku smrť*.

Rozprava. — Čo je sv. omša? Ktoré sú jej *čiasťky*? Cirkev sv. koná rozličné *obrad*y, lebo aj Spasiteľ ich konal pri poslednej večeri. — Sv. *prijímanie*.

Poučenie. — Modli sa slová piesne: „Klaniam sa Ti vrúcne, Bože večitý, pod spôsobom chleba z lásky ukrytý!“

Veľkňaz sa lúči so svojimi žiakmi.

Po veľkonočnej večeri Pán Ježiš sa *lúčil s apoštolmi*. Reč, ktorú pri rozlúčke povedal, menujeme Jeho *veľkňazskou rečou*. Zaznačil ju sv. Ján v hl. 14—17. Reč má viac čiasťok.

a) **Nové prikázanie.** — Najprv Ježiš hovoril jedenástim apoštolom: „Synáčkovia, ešte chvíľočku som s vami. **Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa vospolok milovali, ako som vás ja miloval.** Po tom budú poznávať všetci, že ste mojimi učeníkmi, keď budete mať medzi sebou vzájomnú lásku.“

b) **Ide pripraviť miesto.** — Potom pokračoval: „Nech sa vaše srdce nezarmucuje, že odchádzam, **lebo idem vám pripraviť miesto.** Prídem zasa a vezmem vás k sebe, aby ste i vy boli tam, kde som ja.“

c) **Ježiš zasa príde.** — Pán sľúbil apoštolom: „**Nenechám vás sirotami, prídem zasa k vám.** Vtedy poznáte, že ja som vo svojom Otcovi a vy vo mne a ja vo vás. Ak ma milujete, zachovávajte moje prikázania a Otec vás bude milovať.“

d) **Duch Svätý príde.** — „**Keď odídem, budem prosiť Otca a dá vám iného Tešiteľa, Ducha pravdy, aby s vami ostal naveky.** Ducha pravdy svet nemôže dostať, lebo ho nepozná. On vás naučí všetkému a pripomenie vám všetko, čo som vám povedal. **Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam, nie ten, ktorý svet dáva.**“

e) **Spojenie s Ježišom.** — Potom Ježiš zdôraznil, že apoštoli vždy musia ostať s Ním spojení. Povedal podobenstvo: „**Ja som vinič, vy ste ratolesti.** Ako ratolesť nemôže prinášať ovocie sama od seba, tak ani vy, ak nezostanete vo mne, **lebo bezo mňa nič nemôžete činiť.** Kto nezostane vo mne, uschne a hodia ho na oheň,

kde bude horieť.“ Spojenie s Ježišom sa uskutočňuje skrze posväcujúcu milosť. Milosť má len ten, kto miluje Ježiša a zachováva Jeho prikázania.

f) **Vyvolenie apoštolov.** — „Vy ste ma nevyvolili, ale ja som vyvolil vás, aby ste šli a prinášali ovocie. Preto keď vás bude svet (zlí ľudia) nenávidieť, vedzte, že mňa nenávidel skôr ako vás. Keby ste boli zo sveta, svet by vás miloval. Pamätajte si, že **nie je sluha väčší od svojho pána. Keď mňa prenasledovali, aj vás budú.** To všetko vám učinia pre moje meno a vy budete vydávať svedectvo o mne. Prichádza hodina, keď každý, kto vás zabije, bude si myslieť, že koná službu Bohu. Učinia vám to, lebo nepoznajú ani Otca ani mňa. Budete sa rmútiť, ale váš zármutok premení sa na radosť a vašu radosť nikto vám neodníme. Vo svete budete trpieť útisk, ale dúfajte, ja som premohol svet.“

g) **Prosba za apoštolov a za veriacich.** — Napokon Ježiš pozdvihol oči k nebu a hovoril: „Otče, dokonal som dielo, ktoré si mi určil na zemi, a oslávil som Ťa. Teraz zasa, Otče, Ty osláv mňa u seba slávou, ktorú som mal u Teba skôr, než bol svet. Oznámil som Tvoje meno ľuďom. **Prosím Ťa za tých, ktorých si mi dal (apoštolov).** Otče svätý, v mene svojom zachovaj ich, aby boli jedno, ako aj my jedno sme. Neprosím, aby si ich vzal so sveta, ale aby si ich zachoval od zlého.

Prosím aj za tých, ktorí skrze ich slovo uveria vo mňa (veriaci): **aby všetci jedno boli, ako Ty, Otče, vo mne a ja v Tebe, aby aj oni v nás jedno boli, aby svet uveril, že si ma Ty poslal.** Otče, chcem, aby boli so mnou, kde som ja, že by videli moju slávu, ktorú si mi dal, lebo si ma miloval pred stvorením sveta. Otče spravodlivý, soznámil som ich s Tvojím menom a budem ich oboznamovať, **aby láska, ktorou si ma miloval, bola v nich a ja aby som bol tiež v nich.**“ — Jednotu s Bohom vytvorí v nás milosť posväcujúca.

Rozprava. — Pán sa modlil za nás. Máme sa modliť jeden za druhého. — *Modlitebná oktáva* za sjednotenie ľudí v Cirkvi katolíckej koná sa pred sviatkom obrátenia sv. Pavla od 18. do 25. januára. Kňaz po sv. omši sa modlí slová Pána: „Aby všetci jedno boli...“

Poučenie. — Staraj sa o najvyšší záujem Kristov, aby všetci jedno boli v Kristovi.

Prastaré olivy v Getsemanskej záhrade.

Ježiš — najväčší trpiteľ.

Na Olivovej hore. — Po poslednej večeri neskoro v noci vyšiel Ježiš s apoštolmi z večeradla a údolím Jozafat cez potok **Cedron** uberali sa na **Olivovú horu**. Tam pod mohutnými olivami alebo v jaskyni Ježiš často nocovával s učeníkmi. Prišli do záhrady zvanej **Getsemany** a pri bránke povedal Spasiteľ apoštolom: „Posedzte tu, kým zájdem ta ďalej a pomodlím sa.“ Potom vzal so sebou Petra, Jakuba a Jána a vošiel s nimi hlbšie do záhrady. Tam veľmi zosmutnel a chvejúc sa úzkosťou, vzdychol: „**Smutná je moja duša až na smrť; počkajte tu a bedlite so mnou!**“ Napokon zanechal aj troch apoštolov a odišiel ešte ďalej. V Ježišovej duši nastal strašný boj. Ako vševediaci Boh videl všetko utrpenie, ktoré Ho očakávalo, a Jeho ľudská príroda sa hrozila nad mukami a vzpierala sa im. V ťažkom duševnom zápase padol na tvár a vrúcne sa modlil: „**Otče môj, ak je možno, odním odo mňa tento kalich, lenže nie ako ja chcem, lež ako Ty.**“ Cítiac sa opustený od všetkých, Spasiteľ išiel k trom apoštolom, ale našiel ich spať. Vyčítal Petrovi: „Šimon, spíš? **Nemohol si so mnou bedliť jednu hodinu? Bedlite a modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia!** Duch je síce ochotný, ale telo nevládze.“

Ježiš zasa odišiel a modlil sa: „**Otče môj, ak ma nemôže tento kalich minúť tak, aby som ho nepil, nech sa stane Tvoja vôľa.**“ V hrozných úzkostiach opäť šiel k svojim učeníkom, ale oni zasa spali od únavy. Nechal ich spať a vrátil sa k miestu, kde sa bol modlil. Po tretie volal k Otcovi, aby odňal od Neho strašný kalich utrpenia. Úzkosti Ježišove boli také veľké, že Mu vystúpil na čelo krvavý pot a v kvapkách padal na zem. Vtedy sa Mu zjavil anjel a posilnil Ho. (Mt 26, 37—44.)

Zradca Judáš. — Spasiteľ prekonal ťažký zápas. Napokon bol rozhodnutý: Z poslušnosti k Otcovi zomriem za ľudstvo! Šiel k apoštolom a zobudil ich: „Vstaňte, poďme! Už prišla hodina a Syn človeka bude vydaný do rúk hriechnikom. Hľa, približuje sa ten, čo ma zradí!“ Kým ešte hovoril, prišiel Judáš a s ním veľký ozbrojený zástup vyslaný od najvyšších kňazov a zákonníkov. V zástupe mohli byť asi šesťsto mužov. Zradca bol sa s nimi už dohodovil: „Ktorého pobožkám, to je on; chyďte ho a veďte opatrne!“ I pristúpil k Ježišovi, pozdravil ho: „**Zdrav buď, Majster!**“ a pobožkal ho. Ježiš ho naposledy varoval: „**Priateľu, načo si pri-**

šiel? **Bozkom zrádzaš Syna človeka?**“ Chcel ho priviesť k pokániu, ale Judáš zmizol v zástupe.

Ježiš sa spýtal ľudu: „**Koho hľadáte?**“ Odpovedali mu: „**Ježiša Nazaretského.**“ Ježiš riekol: „Ja som.“ Keď počuli ozbrojení mužovia Ježišove slová, ustúpili nazad a padli na zem. Ježiš sa ich zasa spýtal: „Koho hľadáte?“ Odpovedali: „Ježiša Nazaretského.“ Ježiš im vravel: „Povedal som vám, že ja som. Keď teda mňa hľadáte, nechajte týchto (apoštolov) odísť!“ Pán Ježiš mocou svojho slova srazil zástup na zem, aby ukázal, že sa celkom dobrovoľne dal zajať.

Ježiš zajatý. — Keď Peter videl, že Ježiša chcú zajať, vytasil meč, ktorý mal pri sebe, a začal brániť Majstra. Pritom uťal ucho sluhovi hlavného kňaza Malchusovi. Ale Spasiteľ povedal Petrovi: „Schovaj svoj meč do pošvy! Či nemám piť kalich, ktorý mi dal Otec? Alebo sa nazdávaš, že som nemohol prosiť Otca a dal by mi viac ako dvanásť plukov anjelov?“ Ježiš sa dotkol raneného Malchusovho ucha a uzdravil sluhu. Potom pokarhal zástup: „**Vyšli ste na mňa ako na lotra s mečmi a kyjakmi. Každý deň som býval s vami v chráme a nepoložili ste ruku na mňa. Ale toto je vaša hodina, moc temnosti.**“ Vtedy veliteľ a vojaci Ježiša chytili a poviazali. Apoštoli Ho opustili a zutekali.

Rozprava. — Vo Veľkom týždni modlia sa kňazi tzv. *temné hodinky*, pri ktorých si pripomínajú utrpenia Pána. Spievajú sa aj *Lamentácie* proroka Jeremiáša. — Prvé tajomstvo *bolestného ruženca*.

Poučenie. — Rád rozjímaj o opustenosti Ježišovej na Olivovej hore!

Veľrada odsúdi Ježiša na smrť.

Ježiš pred Annášom. — Okolo polnoci priviedli poviazaného Ježiša do domu bývalého veľkňaza **Annáša**, ktorý bol Kajfášovým svokrom. Annáš sa Ho vypytoval na učeníkov a na učenie. Pán Ježiš stál pred súkromnou osobou v súkromnom dome, teda nie pred úradujúcim sudcom, preto mu odpovedal: „Ja som verejne hovoril svetu, učil som v chráme a v synagogách, kde sa schádzal ľud. Tajne som nikdy neučil. Čo sa ma vypytuješ? Spýtaj sa tých, čo ma počuli. Oni vedia, čo som im hovoril.“ Po tých slovách ktorýsi sluha uderil Pána Ježiša po tvári a zakričal naň: „Tak

odpovedáš hlavnému kňazovi?“ Ale Ježiš mu pokojne vrazil: „**Keď som zle hovoril, vydaj svedectvo o zlom, ale keď dobre, prečo ma biješ?**“

Ježiš pred veľradou. — Vtedy Annáš poslal poviazaného Spasiteľa ku **Kajfášovi**, úradujúcemu veľkňazovi. V Kajfášovom dome sišla sa veľrada na nočné zasadnutie. Na vyvýšenom predsedníckom stolci sedel Kajfáš, po oboch stranách siene podľa hodností kňazi a zákonníci, členovia veľrady. Pán Ježiš stál v prostriedku siene strážený vojakmi. Predviedli mnohých falošných svedkov, aby dokázali Ježišovi nejaký trestuhodný čin, ale nemohli. Svedkovia si protirečili. Naposledy prišli dvaja svedkovia a tvrdili: „**Tento povedal: Môžem zboriť Boží chrám a za tri dni zasahov vystavím.**“ (Také slová znamenali rúhanie a podľa zákona trestaly sa smrťou.) Veľkňaz vstal, šiel do stredu siene, kde stál Ježiš, a pýtal sa Ho: „Nič neodpovedáš na to, čo títo svedčia na teba?“ Ale Ježiš mlčal.

Rozsudok. — Keď vyšetrovanie už viazlo a zdalo sa, že úplne stroskotá, náhle nastal obrat. Veľkňaz Kajfáš slávnostne vyzval Spasiteľa: „**Zaprisahám Ťa na Boha živého, aby si nám povedal, či si Ty Kristus, Syn Boží?**“ Pán Ježiš vážne odpovedal: „**Ty si to povedal, t. j. áno, som! A odteraz uvidíte Syna človeka sedieť na pravici moci Božej a prichádzať v nebeských oblakoch.**“ (Mt 26, 63—64.) Kajfáš na znak veľkého pohoršenia roztrhol si rúcho a pýtal sa členov rady: „Rúha sa, načo ešte potrebujeme svedkov? Hľa, teraz ste počuli rúhanie. Čo sa vám zdá?“ Všetci kričali: „**Hodný je smrti.**“

Najvyšší súd nenašiel na Pánu Ježišovi ani najmenej viny. Odsúdil Ho na smrť len preto, lebo Ježiš vyhlásil o sebe, že je **Syn Boží**.

Peter zaprie svojho Majstra. — Apoštol Peter s Jánom zďaleka šli za vojakmi, vedúcimi sviazaného Pána do mesta. Vošli za nimi do Kajfášovho domu. Peter ostal na dvore, aby mohol pozorovať priebeh súdu a Ján sa ponáhlal k Ježišovej Matke, aby jej oznámil, čo sa stalo s Ježišom. Bola chladná noc. Vojaci a služobníci zohrievali sa pri vatre. Peter sa zamiešal medzi nich. Chcel sa zohriať a dozvedieť sa, čo sa deje s Ježišom. Akási služobníčka si ho bližšie všimla a oslovila ho: „Aj ty si bol s Ježišom Nazaretským.“ Ale Peter zaprel Krista, vraviac: „**Neviem, čo hovoríš.**“ O chvíľu ktorýsi služobník sa osopil naňho: „Veru, aj ty

si bol s Ježišom Nazaretským.“ Ale on zasa zapieral tvrdiac: „**Neznám toho človeka.**“ Peter sa naľakal, že ho spoznajú, preto ponáhľal sa von z dvora. Pri bráne ho zbadala iná dievka a hovorila mu: „Veru, aj ty si z nich, lebo aj tvoja reč ťa prezrádza.“ Peter sa začal preklínať a prisahať, že nepozná toho človeka. Hneď nato kohút zakikirikal. Peter sa rozpamätal na Ježišove slová, povedané pri poslednej večeri. Vyšiel von a horko plakal.

Ježišovi sa posmievajú. — Keď veľrada vyniesla rozsudok, vojaci zaviedli Ježiša do žalára a do rána ho strážili. Posmelení správaním veľrady posmievali sa Mu. Niektorí Mu pľuli do tváre a bili ho pästami. Iní zasa prikryli Mu tvár, pohľavkovali Ho a posmešne sa pýtali: „Hádaj nám, Kriste, kto ťa uderil?“ Ráno sa sišla veľrada na zasadnutie v chráme, kde potvrdila nočný rozsudok.

Judáš zúfa. — O rozsudku smrti sa dozvedel aj Judáš. Hnaný výčitkami svedomia zanesol nazad tridsať strieborných kňazským kniežatám a priznal sa: „**Zhrešil som, lebo som zradil spravodlivú krv.**“ Ale kňazské kniežatá ho odbily: „Čo nás po tom? To je tvoja vec.“ Vtedy Judáš zahodil strieborné peniaze v chráme, v zúfalstve odišiel za mesto a tam sa obesil.

Kňazské kniežatá vzaly peniaze a hovorily: „Nesmú sa vhodiť do chrámovej pokladnice, lebo je to cena krvi.“ Poradily sa a kúpily za ne hrnčiarovo pole na cintorin pre cezpoľných. Ľud nazval to pole Hakeldama, t. j. Krvavé pole.

Rozprava. — *Prisahať* znamená volať Boha za svedka, že hovoríme pravdu. — Kedy je prisaha dovolená? Hriešna prisaha. — Falošné svedectvo. Osočovanie.

Poučenie. — V hlbkej úcte pokloň sa v duchu Spasiteľovi a hovor: „Ježišu, Tebe žijem, Tebe umieram, Tvoj som v živote i po smrti. Amen“.

Ježis pred svetským súdom.

Od dôb rímskej nadvlády veľrada nesmela previesť rozsudok smrti bez dovolenia prokurátora. V tom čase prokurátorom v Palestíne bol **Pilát**, rodom z Potnu, ťtížiadoštvivý a nesvedomitý pohan. Býval v Caesarei pri mori a len na veľké sviatky prichádzal do Jeruzalema s väčšou posádkou vojska, aby držal na uzde hor-

kokravný národ. V Jeruzaleme býval v paláci, ktorý dal postaviť Herodes Veľký neďaleko chrámu a tam vždy zrána vypočúval žaloby Židov.

Ježiš pred Pilátom. — Včas ráno veľkňazi priviedli Ježiša pred Pilátov radný dom. Nevošli do domu, aby sa nepoškvrnili a aby mohli jesť veľkonočného baránka. Pilát vyšiel k nim a pýtal sa: „Akú žalobu prednášate proti tomuto človekovi?“ Veľkňazi chceli len potvrdenie svojho rozsudku bez ďalšieho vyšetrovania, a preto povedali: „Keby tento nebol zločincem, neboli by sme ho odovzdali tebe.“ Ale Pilát chcel pokračovať podľa predpisov, teda chcel sa presvedčiť o vine obžalovaného.

Obžaloba. — Kňazské kniežatá obvinily Ježiša, že búri ľud, zakazuje dávať daň cisárovi a vydáva sa za Krista kráľa. Pilát musel vyšetriť tieto politické obvinenia.

Prvý výsluch. — Pilát vošiel do radného domu, dal si predviesť Ježiša a pýtal sa Ho: „Ty si kráľ židovský?“ Ježiš mu odpovedal: „Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta. Keby holo z tohto sveta, moji služobníci iste by bojovali, aby som nebol vydaný Židom.“ Pilát sa zasa pýtal: „Teda kráľ si ty?“ Ježiš mu vravel: „Ty sám hovoríš, že som kráľ. Ja som sa preto narodil, a preto som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo pravde. Každý, kto je z pravdy, počúva môj hlas.“ (Jn 18, 33—37.) Pilát posmešne poznamenal: „Čo je pravda?“ a skončil výsluch.

Prvý pokus o oslobodenie. — Pilát sa presvedčil, že v smysle rímskeho práva Ježiš je nevinný a že ho veľrada nenávidí len z náboženskej zaujatosti. Vyšiel teda k Židom a vyhlásil im: „**Nenachádzam nijakej viny na tomto človekovi.**“ Ale veľkňazi nedali sa odbiť a žalovali na Ježiša: „Búri ľud a učí po celej Judei, počnúc od Galilejska.“ Pilát sa potešil. Aby sa zbavil nepríjemnej záležitosti, poslal Ježiša ku kráľovi Herodesovi, lebo Kristus ako galilejský príslušník patril pod jeho právomoc.

Ježiš pred Herodesom. — Aj Herodes, vládca Galiley a Perey, chodieval do Jeruzalema na výročné sviatky. Herodes sa zaradoval, lebo už bol veľa počul o Ježišovi a žiadal si Ho vidieť. Dúfal, že pred ním vykoná nejaký zázrak. Vypytoval sa Ho, zaliečal sa Mu, ale Pán Ježiš neprehovoril ani slova. Kňazské kniežatá aj tu žalovali Naň. Herodes, urazený vo svojej pýche, s povýšenosťou a s opovržením odvrátil sa od Pána Ježiša, dal Ho na posmech obliecť do bieleho rúcha a poslal Ho späť k Pilátovi.

Druhý pokus o oslobodenie. — Pilát sa presvedčil, že Ježiš je úplne nevinný, lebo ani domáci kráľ Ho neodsúdil. Chcel Ho prepustiť na slobodu. Na pamiatku vyslobodenia Židov z Egypta každý rok na veľké sviatky dával milosť jednému väzňovi, ktorého ľud žiadal prepustiť. Vtedy vo väzení bol aj vrah **Barabáš**. Pilát ho dal priviesť a pýtal sa ľudu: „Ktorého chcete, aby som vám prepustil, Barabáša a či Ježiša, ktorý sa volá Kristus?“ Zástup kričal: „**Preč s Kristom a prepust' nám Barabáša!**“ Pilát sa pýtal: „Čo spravím s Ježišom?“ Ľud kričal: „**Ukrižuj Ho!**“

Tretí pokus o oslobodenie. — Pilát zastával Ježiša a hovoril: „**Čo zlého urobil? Nenachádzam na ňom nič, čo by bolo hodné smrti. Potrescem Ho a prepustím.**“ A kázal Ježiša zbičovať. Rímske bičovanie bolo neludské. Mnohí odsúdenci pri ňom zomreli. Suroví vojaci zbičovaného Ježiša posadili na kameň, vtlačili mu na hlavu veniec z trnia ako korunu, hodili naň špinavý šarlátový plášť, kľakali pred Ním, posmešne ho pozdravovali: „**Zdrav buď, kráľ židovský!**“ a bili Ho po hlavu.

Hľa, človek. — Pilát vyšiel zasa k Židom a ukázal im zmučeného Ježiša hovoriac: „**Hľa, človek!**“ (lat. **Ecce homo!**) Len čo Ho hlavní kňazi a ich služobníci uzreli, kričali: „**Ukrižuj Ho!**“ Pilát im povedal: „Vezmite si ho vy a ukrižujte. Ja na ňom nenachádzam vinu.“

Nová obžaloba. — Keď Židia videli, že Pilát chce oslobodiť Ježiša, predniesli pravú príčinu, pre ktorú Ho odsúdili na smrť: „**My máme zákon a podľa zákona musí zomrieť, lebo sa vydáva za Syna Božieho.**“ Rimania ponechávali podmaneným národom ich domáce náboženské zvyky a predpisy, chránili ich aj zákonom. Keď Pilát počul novú obžalobu, naľakal sa, že porušil domáce náboženské právo.

Druhý výsluch. — Pilát zas vošiel do radného domu a dal predviesť Ježiša. Pýtal sa Ho: „Zkade si?“ Ale Ježiš mu neodpovedal. Vladár bol prekvapený: „Mne neodpovedáš? Nevieš, že mám moc ukrižovať Ťa a mám moc prepustiť Ťa?“ Ježiš mu na to odpovedal: „**Nemal by si nado mnou nijakej moci, keby ti to nebolo dané shora, a preto ten, kto ma tebe vydal, má väčší hriech.**“ Pilát poznal z Jeho reči, že uznáva božský pôvod vrchnosti, teda nemôže byť buričom. Ale Židia vonku kričali: „Keď tohto prepustíš, nie si priateľ cisárov, lebo každý, kto sa vydáva za kráľa, protiví sa cisárovi.“

Výrok smrti. — Keď sa krik ľudu vzmáhal, Pilát vyšiel von, sadol si na súdnu stolicu a dal priviesť Ježiša. Ukázal Ho ľudu so slovami: „**Hľa, váš kráľ!**“ Ale ľud kričal: „**Preč s Ním, preč s Ním, ukrižuj Ho!**“ Pilát sa divil: „**Vášho kráľa mám ukrižovať?**“ Na to hlavní kňazi zakričali: „**Nemáme kráľa, iba cisára!**“ Pilát si umyl ruky pred ľuďom a povedal: „Nevinný som na krvi tohto spravodlivého.“ Zaslepený zástup volal: „**Krv Jeho na nás a na našich synov!**“ Vtedy im Pilát prepustil Barabáša a ubičovaného Ježiša im vydal, aby Ho ukrižovali.

Rozprava. — Prvé zastavenie križovej cesty. — Druhé a tretie tájomstvo bolestného ruženca.

Poučenie. — Neváhaj podstúpiť aj obeť za Krista!

Ježiš — Vykupiteľ sveta.

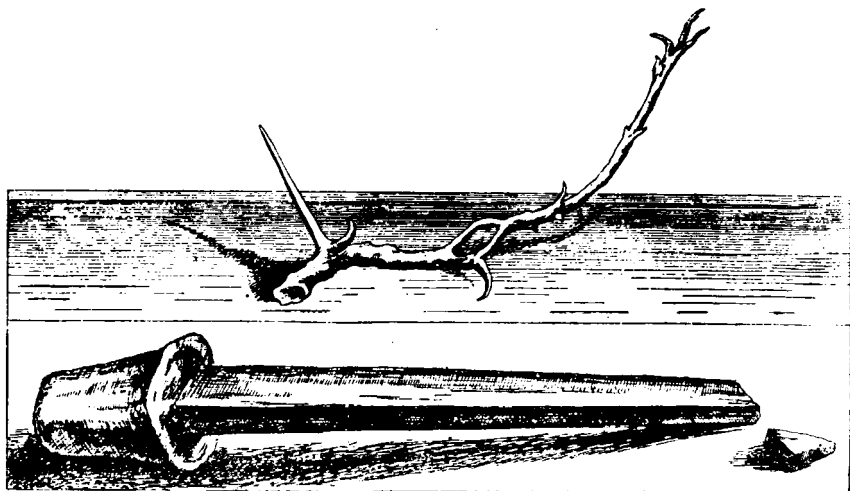
Križ. — *Ukrižovanie* bol najhroznejší a najpotupnejší trest smrti, prevzatý od Púnov. *Slobodných občanov* nebolo dovolené ubičovať ani ukrižovať, len *otroci* a *veľkí zločinci* zomierali týmto strašným spôsobom. *Križ* býval obyčajne nízky, len ak chceli *potupit* popraveného, stavali vysoké križe. Odsúdený bol na križ *pribitý štyrmi klincami*, ktorými boli prebodnuté obe jeho ruky a obe nohy. — Križ Pána Ježiša bol vysoký, lebo Židia chceli Pána Ježiša čím viac potupiť. Mohol byť asi 3.5 m dlhý, 2 m široký a vážil blízko 1 q. Pri *nesení* križa sa jeho dlhšie rameno vlieklo po zemi, čím sa váha križa síce zmenšila, ale utrpenie bolo tým bolestnejšie, lebo cesta bola hrboľatá a tak križ udieral na rameno Pána.

Križová cesta. — Pilát vyhlásil nad Ježišom rozsudok „Ibis ad mortem!“ (Pôjdeš na smrť!) Potom určil stotníka a štyroch katov, ktorí mali priviesť popravu. Vojaci obliekli Ježiša do jeho rúcha a položili Mu križ na rameno. Priviedli aj dvoch zločincov už prv odsúdených, a sprievod sa pohol. Vpredu šiel trubač, za ním stotník a čata vojska, potom hlásateľ, ktorý po ceste vyvolával mená, pôvod a zločiny odsúdených. Čítal to s tabuľky, ktorá sa potom pripevnila na križ. Za hlásateľom kráčali odsúdení s križami a vedľa nich kati. Sprievod uzavierala čata vojska a za ňou išli zvedavci alebo trúchliaci zástup.

Cesta po hrboľatých úzkych uličkách Jeruzalema bola pre odsúdených nesmiernym utrpením. Niet divu, že tradícia nám za-

chovala zprávu o trojnásobnom páde Spasiteľa pod krížom. Ježiš klesal vysilením. Farizeji sa báli, že zomrie na ceste, preto prinútili akéhosi **Šimona Cyrenejského**, ktorý sa vracal s poľa, aby niesol kríž za Ježišom.

Podľa tradície nábožná žena **Veronika** podala Ježišovi ručník. Ježiš si utrel doň tvár, zaliatu krvou, a zanechal jej na ručníku podobu svojej tváre. V Jeruzaleme bol dobročinný spolok žien, ktoré preukazovali drobné služby odsúdeným. Ženy plakaly

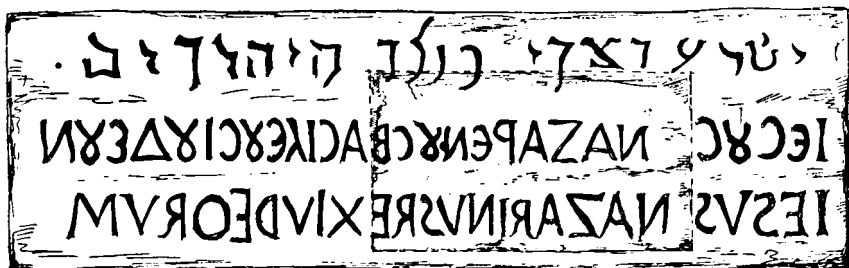
Klinec z Ježišovho kríža a tŕň z koruny. (1/2 skutočnej veľkosti.)

nad Ježišom a chcely ho potešiť. Ale Ježiš im povedal: „**Dečery jeruzalemské, neplačte nado Mnou, ale plačte samy nad sebou a nad svojimi synmi.**“

Na Kalvárii. — Medzi 9.—12. hodinou (podľa východného počítania 3—6. hod.) sprievod prišiel na **Kalváriu** (hebrejsky **Golgota**), popravné miesto blízko mesta. Kati s Ježiša strhli rúcho. Potom Mu dávali piť víno, smiešané s myrhou, ale Ježiš ho neprijal. Nápoj bol omamným prostriedkom, aby odsúdený toľko netrpel. Potom položili Ježiša na kríž a štyrmi klincami Ho pribili naň. Kríž zdvihli a vsadili ho do jamy. Vojaci si rozdelili Ježišovo rúcho. O vrchný plášť hádzali kocku, lebo bol v jednom kuse utkaný. S Ježišom ukrižovali aj dvoch lotrov, jedného zprava a druhého zľava. Nad hlavou Ježišovou pripevnili tabuľku s nápi-

som: „Ježiš Nazaretský, kráľ židovský“ (lat. Jesus Nasarenus Rex Judaeorum). Nápis bol v troch rečiach: židovskej, gréckej a latinskej. Keď hlavní kňazi čítali nápis, prosili Piláta, aby ho zmenil a napísal: „Tento hovoril o sebe: »Som kráľ židovský.«“ Pilát ich zahriakol: „Čo som napísal, to som napísal.“

Sedem slov zomierajúceho Spasiteľa. — Kým Ježiš trpel nevyšlovné muky na kríži, mimoidúci sa mu posmievali a hovorili: „Aha, ktorý zboríš chrám a za tri dni zasa ho postavíš, pomôž sám sebe. Keď si Syn Boží, zostúp s kríža!“ Rovnako aj hlavní kňazi, zákonníci a farizeji sa Mu posmievali: „Iným pomáhal, sám si nemôže pomôcť. Keď je židovský kráľ, nech zostúpi s kríža a uve-

Nápis na kríži. (Zachovala sa len čiastka označená čiarou a obsahuje slová: NAZARENUS REX. Písmo sa čítalo od prava do ľava.)

ríme Mu.“ Ale Spasiteľ sa modlil za nich: „**Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo robia.**“ (Mt 27, 39—43.)

Aj jeden lotor, visiaci na kríži, rúhal sa Spasiteľovi a hovoril: „Ak si Ty Kristus, pomôž sebe aj nám!“ Ale druhý ho pokarhal: „Ani ty sa nebojíš Boha, hoci si na to isté odsúdený? My síce spravodlivo trpíme, ale tento nič zlého neučinil.“ Potom sa obrátil k Ježišovi a prosil Ho: „Pane, spomeň si na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva!“ Ježiš mu povedal: „Ešte dnes budeš so Mnou **v raji.**“ (Lk 23, 39—43.)

Pri kríži stála Ježišova matka, jej príbuzná Mária Kleofášova, Mária Magdaléna a apoštol Ján. Ježiš sa pozrel na matku a na svojho apoštola a povedal matke: „**Žena, hľa, syn tvoj!**“ Potom vravel Jánovi: „**Hľa, matka tvoja!**“ Od tej chvíle Ján sa staral o Ježišovu matku. (Jn 19, 26—27.)

O dvanástej hodine sa sotmelo a strašná tma trvala až do pätnástej. Ježiš zvolal silným hlasom: „**Bože môj, Bože môj, prečo**

si ma opustil?“ (Hebrejsky: „Eli, Eli, lemah sebakthani?“) Rimania nerozumeli slovám a hovorili: „Volá Eliáša.“ V tej chvíli Kristus na kríži pretrpel všetku hrôzu úplnej opustenosti, lebo vzal na seba naše hriechy. Potom zvolal: „Žíznim.“ Ktorýsi vojak naplnil hubu octom, vložil ju na trstinu a podal Mu ju, aby sa napil. Iní ho zdržiavali: „Počkaj, uvidíme, či príde Eliáš vyslobodiť Ho.“ Keď Ježiš prijal ocot, povedal: „Dokonané je.“ Naposledy zvolal silným hlasom: „Otče, do tvojich rúk porúčam svojho ducha.“ Po tých slovách sklonil hlavu a vypustil dušu. (Lk 23, 46.)

Zázračné zjavy po Pánovej smrti. — Keď Spasiteľ zomrel, opona v chráme, ktorá oddeľovala svätyňu Najsvätejšieho od svätyne, roztrhla sa napoly. Boh dal znamenie, že sa ľudom otvorilo nebo a prestal Starý zákon. Zem sa zatriasla, skaly sa pukaly, hroby sa otvorily a mnohí mŕtvi vstali a po Pánovom vzkriesení zjavili sa známym v Jeruzaleme. Stotník a pohanskí vojaci, ktorí strážili popravených, naľakali sa zjavov a hovorili: „Ozaj, toto bol Syn Boží.“ Ľud sa bil kajúcne v prsia a ponáhľal sa do mesta.

Pohreb Ježišov. — Nasledujúci deň bola sobota, hlavný sviatok veľkonočný. Židia nechceli, aby telá visely na kríži cez sviatok. Prosili Piláta, aby dal polámať ukrižovaným kosti a pochovať ich. Obyčajne ukrižovaní viseli na krížoch, kým nezomreli. Keď chceli urýchliť pohreb, polámali im kosti železnými drúkmi, čiže dobili ich. Vojaci polámali kosti obom lotrom, ale Ježiša našli už mŕtveho. Aby sa presvedčili o Jeho smrti, jeden z vojakov prebodol Mu bok kopijou. Z Ježišovho boku vytiekla krv a voda, čo bolo znakom počiatočného rozkladu.

Keď sa zvečeriло, **Jozef z Arimatie**, člen veľrady a učeník Ježišov, prosil Piláta, aby mohol pochovať Ježiša do svojho hrobu. Príbuzní alebo známi mali právo pochovať popravených, ak im to prokurátor dovolil, ináč sa popravení pochovávali v spoločnom hrobe. Pilát sa čudoval, že Ježiš už zomrel. Keď mu zpravu o Ježišovej smrti potvrdil i stotník, kázal vydať Spasiteľovo telo Jozefovi. Na Kalváriu prišiel i **Nikodém** a priniesol asi sto funtov (asi 22 kg) drahej masti z myrhy a z aloe na balzamovanie Ježišovej mŕtvolky. Nábožní muži sňali Ježišovo telo s križa, zavinuli Ho do plachiet, ktoré posypali voňavým práškom, a pochovali ho do hrobu, v ktorom ešte nik nebol pochovaný. Na balzamovanie

nebolo už času, lebo večerom začal veľký sviatok. Masti uložili v hrobe a vchod do hrobu privalili veľkým kameňom.

Stráž pri hrobe. — Na druhý deň (na hlavný sviatok) prišli kňazské kniežatá a farizeji k Pilátovi a prosili ho: „Pane, rozpa-mätali sme sa, že ten burič ešte za živa sľuboval: „**Po troch dňoch zasa vstanem.**“ Rozkáž strážiť hrob, až do tretieho dňa, aby azda učenici neukradli Jeho telo a neriekli ľudu: »Vstal zmŕtvych.« Nový blud by bol horší ako prvý.“ Pilát im povedal: „Máte stráž. Id'te, strážte, ako viete!“ Kňazské kniežatá a farizeji odišli k hrobu, zapečatili kameň, ktorým bol uzavretý jeho vchod, a postavili ku hrobu stráž.

* Pamiatku Ježišovej smrti slávime na *Veľký piatok*.

Rozprava. — Omša sv. *predposvätených darov.* — *Odhalenie kríža.* Spev: *Ecce lignum crucis!* Hľa, drevo kríža, na ktorom visela Spása sveta! *Venite, adoremus!* Poďte, klaňajte sa mu! — Pašie podľa sv. Jána. — *Čo je krížová cesta?* Možno získať vždy *plnomocné odpustky?* — Boží hrob. — Bolestný ruženec. —

Poučenie. — Ďakuj častejšie Spasiteľovi a modli sa: *Klaniame sa Ti, Kriste, a dobrorečíme Tebe, lebo si svojim sv. krížom svet vykúpil.*

V. OSLÁVENIE JEŽIŠOVO.

Ježiš — víťaz nad smrťou.

Vzkriesenie Ježišovo. — V noci po veľkom židovskom sviatku Ježiš vstal zmŕtvych. Božskou mocou spojil dušu s telom a vyšiel zo zatvoreného hrobu. Potom sa zem pri hrobe silno zatriasla, lebo anjel sostúpil s neba, odvalil kameň od hrobu a sadol si naň. Vzhľad anjelov bol ako blesk a rúcho sa na ňom belelo ako sneh. Keď ho strážcovia uzreli, zmeraveli od veľkého ľaknutia. Napokon sa spamätali a zutekali do Jeruzalema. Rozpovedali kňazským kniežatám, čo sa im prihodilo. Kňazské kniežatá sa poradily, podplatily vojakov a nakázaly im: „Všade hovorte, že Ježišovi učenici prišli v noci k hrobu, a kým ste vy spali, ukradli Jeho telo. Keby sa to dopočul vládár, my ho prehovoríme a vás zastaneme.“ Vojaci rozchýrili lož medzi ľudom. (Mt 28, 11—15.)

Nábožné ženy pri hrobe. — V prvý deň po sobote, hneď za sviatania, ponáhľaly sa k hrobu nábožné ženy Mária Magdaléna,

Mária Jakubova a Salome. Nakúpily voňavých mastí a chceli dokončiť balzamovanie Ježišovho tela. Cestou sa radily: „Kto nám odvalí kameň od vchodu do hrobu?“ Nevedely nič o stráži ani o zapečatení hrobu. Keď prišli k hrobu, našli kameň odvalený. Vošly do hrobu a napravo zbadaly sedieť bielo odetého mládenca. Ženy ustrnuly od strachu, ale anjel ich posmelil: „**Nefakajte sa! Hľadajte ukrižovaného Ježiša Nazaretského? Vstal, niet ho tu! Hľa, miesto, kde Ho boli položili. Idte a povedzte to jeho učeníkom a Petrovi!**“ Ženy sa ponáhľaly oznámiť novinu apoštolom a učeníkom Ježišovým.

Peter a Ján pri hrobe. — Zvesť sa zdala apoštolom ako by blúznením a neverili ženám. Ale Peter a Ján ponáhľali sa k hrobu, aby sa na vlastné oči presvedčili o pravdivosti chýrov. V hrobe našli položené plachty, v ktorých Ježiša pochovali, a šatku, ktorou Mu boli obviazali hlavu. Divili sa tomu, lebo ešte nechápali, čo sa stalo. Vrátili sa k ostatným apoštolom a rozpovedali im všetko.

Ježiš sa zjaví Márii Magdaléne. — Keď Peter a Ján odišli od hrobu, Mária Magdaléna vrátila sa k hrobu a plakala. Zrazu uzrela sedieť dvoch anjelov v bielom rúchu tam, kde bolo položené telo Pána Ježiša, jedného pri hlave a druhého pri nohách. Anjeli sa jej pýtali: „Žena, čo plačeš?“ Povedala im: „Vzali môjho Pána a neviem, kde Ho položili.“ Po týchto slovách sa obzrela a videla stáť pri sebe Pána Ježiša, ale pre veľký žiaľ Ho nepoznala. Pán Ježiš sa jej pýtal: „Žena, čo plačeš?“ Mária Magdaléna, pokladajúc Ježiša za záhradníka, prosila Ho: „Pane, ak si ho ty vzal, povedz mi, kde si ho položil, a ja si ho vezmem.“ Pán Ježiš ju oslovil: Mária!“ Vtedy Ho spoznala, padla Mu k nohám a radosne zvolala: „Učiteľ!“ Spasiteľ jej povedal: „**Netýkaj sa Ma! Id' k mojim bratom a povedz im, že vstupujem k svojmu Otcovi a k vášmu Otcovi, k svojmu Bohu a k vášmu Bohu.**“ Mária bežala k učeníkom a s radosťou im zvestovala: „Videla som Pána.“ Potom im porozprávala, čo jej povedal.

Na ceste do Emmauz. — Dvaja Ježišovi učeníci v deň slávneho zmŕtvychvstania opustili Jeruzalem. Zriekli sa všetkej nádeje, a preto smutní sa poberali do svojho kraja. Na ceste sa k nim pripojil Pán Ježiš, ale oni Ho nepoznali. Ježiš sa ich dôverne spýtal: „O čomže sa tak idúcky rozprávate a prečo ste smutní?“ Jeden z učeníkov, **Kleofáš**, mu vravel: „I ty si cezpoľný v Jeruza-

leme a nedozvedel si sa, čo sa tam stalo v týchto dňoch?“ Pán Ježiš chcel poučiť učeníkov, prečo zomrel a vstal zmŕtvych, a preto nadpriadol rozhovor o sebe. Kleofáš vyrozprával, ako sa sklamali v Mesiášovi. Dúfali, že obnoví izraelské kráľovstvo, a zatiaľ Ho predstavení národa dali popraviť.

Pán Ježiš pokarhal učeníkov: „**Ó ľudia farbavého srdca! Prečo neveríte všetko, čo hovorili proroci? Či Kristus nemal toto trpieť a tak vojsť do svojej slávy?**“ A porozprával im všetko, čo o Ňom písali proroci.

I prišli k mestečku **Emauzy**, kde chceli učeníci ostať. Ale Ježiš predstieral, že by mal ísť ďalej. Učeníci Ho však zdržiavali: „**Ostaň s nami, lebo sa zvečerieva.**“ Šiel teda s nimi do mestečka. Večer si sadli ku stolu, aby sa navečerali. Pán Ježiš vzal chlieb, požehnal ho, lámal a podával im. Vtedy sa im otvorily oči a spoznali Ho. Ježiš však im zmizol. Len teraz si uvedomili, čo im Ježiš rozprával a hovorili si: „**Či naše srdcia nehořely v nás, keď hovoril na ceste a vysvetľoval nám Písmo sväté?**“ Hneď vstali a ešte v noci sa vrátili do Jeruzalema a porozprávali apoštolom, čo sa stalo na ceste a ako spoznali Pána Ježiša pri lámaní chleba. (Lk 24, 13—33.)

Pamiatku slávneho vzkriesenia Spasiteľa slávime na *Veľkú noc*, ktorá je najväčším sviatkom v cirkevnom roku.

* Vzkriesenie je *najväčší zázrak* Ježišov a najlepší dôkaz Jeho božstva. Svojím vzkriesením Pán Ježiš dokázal, že je *pánom života a smrti*. Zmŕtvychvstanie Ježišovo je zárukou nášho slávneho vzkriesenia. Preto napísal sv. Pavol: „Ak Kristus nevstal zmŕtvych, márne je naše kázanie, márna je aj vaša viera... Ale Kristus vstal zmŕtvych ako prvotiny zosnulých.“ (1 Kor 15, 14, 20.)

Rozprava. — Len z praktických príčin koná sa slávnosť vzkriesenia už na Bielu sobotu večer. — Čo je *veľkonočná svieca* (paškál)? — *Trojramenný svietnik* znak Najsv. Trojice. — Spev: *Pax vobis, ego sum, Alleluja* = Pokoj vám, ja som, Aleluja. — Veľkonočné sv. prijímanie. — Veľkonočná doba. — Slávnostný ruženec.

Poučenie. — Vstali sme s Kristom z hrobu hriechu. Nikdy sa nevráťme do hrobu!

Apoštolí — prví biskupi Kristovej Cirkvi.

Apoštolí, učítelia Kristovej náuky. — Ježiš ako Najvyšší učiteľ tri roky hlásal ľuďom božskú náuku. Menujeme ju **evanjeliom**, čiže radostnou zvesťou, lebo ukazuje ľuďom bezpečnú cestu do večnej blaženosti. Spasiteľ vyhlásil: „**Ja som cesta, pravda a život. Nikto nepríde k Otcovi iba skrze Mňa.**“ Ježiš sa postaral, aby sa Jeho náuka hlásala aj budúcim pokoleniam. Vyvolil si apoštolov a sveril im **poklad svojej náuky**. Povedal im: „**Kto vás počúva, mňa počúva, kto vami pohŕda, mnou pohŕda, a kto pohŕda mnou, pohŕda tým, ktorý Ma poslal.**“ (Lk 10, 16.) Z poverenia Kristovho apoštolí odovzdali Jeho učenie svojim nástupcom a tak sa Kristova náuka preberá s pokolenia na pokolenie a bude sa preberať až do konca sveta.

Apoštolí, prví biskupi Cirkvi. — Ježiš ako Najvyšší kňaz sblížil ľudí s nebeským Otcem. Svojou smrťou na kríži získal ľuďom znovu milosť a tak im umožnil stať sa Božími dietkami. Aby ovocie Jeho smrti bolo trvalé, ustanovil **sv. sviatosti** a **sv. omšu**, ako zdroje milosti. A aby aj budúce pokolenia mohli užívať prostriedky milosti, Ježiš dal apoštolom moc vysluhovať **sv. sviatosti** a konať **sv. omšu**, čiže **kňazskú** a **biskupskú moc**. Apoštolí ako biskupi svätili zas svojich nástupcov za biskupov a za kňazov a preniesli na nich moc, ktorú prijali od Krista.

Ustanovenie sv. pokánia. — Spasiteľ poznal aj naše krehkosti. Vedel, že ľudia sú nestáli v dobrom a že ich diabol navádza na zlé. Preto umožnil hriešnikom návrat k Bohu. Dal apoštolom a ich nástupcom právomoc v Jeho mene **odpúšťať hriechy** kajúcim hriešnikom. Večer v prvý deň po vzkriesení Pán Ježiš zjavil sa apoštolom. Apoštolí boli shromaždení vo večeradle za zavretými dvermi, lebo sa báli Židov. Zrazu stál medzi nimi Pán Ježiš a pozdravil ich: „**Pokoj vám!**“ Potom im ukázal ruky a bok. Apoštolí sa zaradovali. Spasiteľ im zasa vravel: „**Pokoj vám! Ako Mňa poslal Otec, tak i Ja posielam vás!**“ Keď to povedal, dýchol na apoštolov a hovoril: „**Prijmite Ducha Svätého! Ktorým odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im a ktorým zadržíte, zadržané sú.**“ (Jn 20, 21—23.)

Tomáš, svedok vzkriesenia. — Keď sa Pán Ježiš zjavil apoštolom, **Tomáš** nebol medzi nimi. Učeníci mu hovorili: „Videli sme Pána.“ Ale Tomáš vyhlásil: „**Ak len neuvidím jazvy od kincov na**

Jeho rukách a nevlážim svoj prst do miesta klincov a svoju ruku do Jeho boku, neuverím.“ Po ôsmich dňoch boli apoštoli spolu a Tomáš s nimi. Pán Ježiš zasa prišiel a pozdravil: „**Pokoj vám!**“ Potom napomenul Tomáša: „**Vlož svoj prst sem a pozri mi na ruky a vlož svoju ruku do môjho boku a nebuď neveriaci, ale veriaci!**“ Tomáš uveril a zvolal: „**Pán môj a Boh môj!**“ Ježiš mu povedal: „**Tomáš, uveril si, lebo si ma videl. Blahoslavení sú tí, ktorí nevideli, a uverili!**“ (Jn 20, 24—28.)

Rozprava. — Pomenujte svojich *cirkevných predstavených!* — *Sviatosť pokánia* je prejav najväčšieho milosrdenstva Božieho.

Poučenie. — Keď kňaz pozdvihuje sv. hostiu po premenení vo sv. omši, pozeraj na Sviatosťného Spasiteľa a hovor slová sv. Tomáša: „*Ďán môj a Boh môj!*“ (300 dní odp.)

Peter — hlava Cirkvi, prvý pápež.

Hlava Cirkvi. Pán Ježiš sa pomenoval aj *kráľom*, a skutočne ním je. Ako Boh je všemohúci Pán sveta a ako človek dostal od Otca všetku moc na nebi aj na zemi. Kristus chce všetkých ľudí priviesť do svojho *večného kráľovstva* v nebi a preto založil aj na zemi svoje *kráľovstvo Cirkve*. (Meno pochádza z gréckeho slova: *Kyriaké* = *Pánova*, t. j. spoločnosť Pánova). Cirkvi dal poslanie viesť ľudí k večnému spaseniu. Ježiš Kristus je *hlavou Cirkvi*, ale na zemi si ustanovil *zástupcu* — *pápeža*. Prvým pápežom bol *svätý Peter*. Pán Ježiš ho ustanovil za hlavu Cirkvi po svojom vzkriesení.

Zázračné lovenie rýb. — Po veľkonočných sviatkoch apoštoli odišli do Galiley, kde čakali Spasiteľa, lebo im tak bol kázal. Do Jeho príchodu skúsení rybári hľadali si živobytie. Lovili ryby na Genezaretskom jazere. Raz v noci boli spolu na jazere Šimon Peter, Tomáš a Filip, Jakub a Ján a iní Ježišovi učeníci. Tej noci nechytli nič. Ráno sa vracali bez úlovku k brehu. Tam stál Pán Ježiš, ale učeníci Ho nepoznali v rannom šere. Ježiš sa ich spýtal: „Dietky, máte čo jesť?“ Odpovedali Mu: „Nič sme nechytli.“ Vtedy im kázal: „**Spustite sieť na pravú stranu loďky a nájdete!**“ Učeníci spustili sieť a už ju nevládali vytriahnuť pre množstvo rýb. Tu Ján spoznal Pána a pošepkal svätému Petrovi: „To je Pán!“ Keď to Peter počul, hodil na seba plášť, skočil do vody, lebo neboli ďaleko od brehu, a ponáhal sa za milovaným Majstrom. Ostatní

učeníci pritiahli sieť s rybami. Na brehu našli rozložené žeravé uhlie, na ňom rybu a vedľa chlieb. Pán Ježiš im kázal: „Prineste z rýb, ktoré ste teraz chytili!“ Peter vytiahol na breh sieť, naplnenú veľkými rybami. Načítali ich stopäťdesiattri kusov. Apoštoli sa divili, že sa im nepotrhalo sieť. Potom ich Ježiš ponúkol: „Poďte, zajedzte si!“ A vzal chlieb a rybu a nadelil všetkým.

Peter ustanovený za hlavu Cirkvi. — Keď si zajedli, Pán Ježiš zvažnel a spýtal sa Petra: „**Šimon Jánov, miluješ ma viac ako títo?**“ Peter úprimne vyznal: „**Áno, Pane, Ty vieš, že Ťa milujem.**“

Rybári na Genezaretskom jazere.

Pán mu povedal: „**Pas baránky moje!**“ Potom sa ho zasa pýtal: „**Šimon Jánov, miluješ ma?**“ Na otázku Peter odpovedal: „**Áno, Pane, Ty vieš, že Ťa milujem.**“ Ježiš na to: „**Pas baránky moje!**“ A Pán Ježiš sa spýtal po tretie: „**Šimon Jánov, miluješ ma?**“ Peter sa zarmútil, rozpomenul sa na svoju nevernosť a pokorne vyznal: „**Pane, Ty vieš všetko, vieš aj to, že Ťa milujem.**“ Pán ho poveril: „**Pas ovce moje!**“ (Jn 21, 15—17.)

* Trojnásobnou otázkou Spasiteľ chcel upozorniť sv. Petra, že má byť naplnený veľkou láskou k Bohu. Keď Kristus hovoril o *baránkoch*, myslel vtedy na veriacich, keď spomínal *ovce*, dával Petrovi najvyššiu

moc nad biskupmi a kňazmi. Kristom udelená najvyššia moc Petrova *prechádza na všetkých Petrových nástupcov.*

Peter zomrie za Krista. — Keď Pán Ježiš vymenoval svojho zástupcu na zemi, hneď mu predpovedal, že musí zaň zomrieť. Hovoril mu: „**Veru, veru, kým si bol mladší, opasoval si sa a chodieval si, kam si chcel, ale keď zostarneš, rozťahneš si ruky a iný ťa opáše a povedie ťa, kam ty nechceš.**“ Pán chcel uspokojiť sv. Petra, že vytrvá vo vernosti až do konca, preto mu predpovedal, že zomrie ako mučeník na kríži.

Rozprava. — Rozprávajte o živote panujúceho pápeža. Pápežská hymna.

Ježiš Kristus v sláve Otca.

Sv. krst. — Pán Ježiš dokončil svoje dielo na zemi a chystal sa odísť k Otcovi. Zavolať apoštolov a učeníkov na horu (asi Tábor). Sišlo sa do päťsto veriacich. Pán Ježiš sa im zjavil a apoštolom hovoril: „**Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi. Idte teda do celého sveta, učte všetky národy a krstite ich: V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Učte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal. Kto uverí a dá sa pokrstiť, bude spasený, ale kto neuverí, bude zatratený. A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta.**“ (Mt 28, 18—20.)

Pán Ježiš dal apoštolom svetové poslanie, aby viedli ľudí k večnému spaseniu. To isté poslanie dostali aj ich nástupcovia, lebo Spasiteľ sľúbil, že ostane s nimi až do konca sveta. Svätý krst je brána ku spaseniu.

Posledný odkaz. — Pán Ježiš po svojom vzkriesení ostal na zemi ešte za štyridsať dní. Keď mal odísť do neba, kázal apoštolom, aby Ho čakali v Jeruzaleme. Tam sa im naposledy zjavil a hovoril im: „**Neodchádzajte z Jeruzalema, kým nedostanete Ducha Svätého!**“ Niektorí ešte stále dúfali, že Spasiteľ založí svetské kráľovstvo na zemi, a opýtali sa: „Pane, či v tomto čase obnovíš izraelské kráľovstvo?“ Pán Ježiš ich napomenul, aby sa nestarali o svetské záležitosti, a povedal im: „**Dostanete moc Ducha Svätého, ktorý sostúpi na vás, a budete mi svedkami v Jeruzaleme, po celej Judei, Samarii a až do končín zeme.**“

Pán Ježiš odchádza do neba. — Na štyridsiaty deň po svojom vzkriesení vyšiel Pán Ježiš s apoštolmi na Olivovú horu. Tam pozdvihol svoje ruky a požehnal ich. A ako žehnal apoštolov, mocou svojho božstva vzniesol sa pred ich očami so zeme, stúpал vždy vyššie, až zmizol v oblakoch. Ježiš Kristus odišiel do neba a sedí na pravici Božej, čiže vládne božskou mocou na nebi i na zemi. Priviedol so sebou do neba všetky spravodlivé duše, ktoré čakaly v predpeklí na vykúpenie.

Kým apoštoli s túžbou hľadeli za Ježišom, dvaja mužovia v bielom odeve zastali vedľa nich a tešili ich: „**Galilejskí mužovia, čo stojíte a hľadáte do neba? Tento Ježiš, ktorý bol vzatý do neba, zasa tak príde s neba na zem, ako ste Ho videli odchádzať so zeme do neba.**“ Apoštoli radujúc sa, vrátili sa do Jeruzalema, kde očakávali príchod Ducha Svätého.

Nanebevstúpenie je dôstojné zakončenie života Ježiša Krista, Syna Božieho, na zemi. Opísal ho sv. Lukáš v 1. hl. „Skutkov apoštol-ských.“

Sviatok *Nanebevstúpenia Pána* slávime štyridsiaty deň po Veľkej noci.

Životopisy Pána. — Evanjeliá neobsahujú všetko zo života Pána Ježiša. Sv. Ján dokončil evanjelium týmito slovami: „No jesto ešte mnoho iných vecí, ktoré učinil Ježiš, čo keby sa všetko opisovalo, myslím, že ani celý svet by nemohol obsiahnuť tie knihy, ktoré by sa mali napísať.“ (Jn 21, 25.) Na inom mieste dodáva: „Ale tieto sú napísané, aby ste verili, že Ježiš je Kristus (Spasiteľ sveta), Syn Boží a aby ste ako veriaci mali život večný v Jeho mene.“ (Jn 20, 31.) O mnohých udalostiach zo života Pána dozvedáme sa z *tradície* a mnohé veci nám objasňuje aj *vedecké štúdium* (dejepis, zemepis, starožitnosti, vykopávky, štúdium obyčajov ľudu v Palestíne atď.). Cirkevní spisovatelia použili tieto tri pramene a napísali *Životopis Pána Ježiša*. Životopisy Pána podávajú nám ucelený obraz života Pánovho a oboznamujú nás so zaujímavými podrobnosťami z Jeho života. Kto si prečíta niektorý dobre zostavený životopis Pána, lepšie porozumie Písmu sväté. Spisovatelia napísali aj *Život Panny Márie*. Ktoré životopisy Pána a Matky Božej poznáte? (*Villam: Život Ježiša Krista, Villam: Život Panny Márie.*)

Rozprava. — Pred sviatkom Nanebevstúpenia Pána sú tzv. *Križové dni*. Aký je ich pôvod? Vtedy sa konajú *prosebné sprievody*. — Sv. krst.

Poučenie. — Zapamätaj si slová sv. Pavla: „*Keď ste povstali s Kristom, hľadajte, čo je hore (na nebesiach), kde je Kristus!* (Kol 3, 1.)

II. ČASŤ.

DIELO APOŠTOLOV.

A) BOŽIE KRÁĽOVSTVO NA ZEMI.

Duch Svätý prichádza.

Dejiny prvej Cirkvi. Okrem štyroch evanjelií dejepisnou knihou v Novom zákone sú aj *Skutky apoštolské*. Skutky apoštolské rozprávajú o *činnosti apoštolov*, najmä kniežat apoštolských sv. Petra a Pavla a o *živote prvých kresťanov*. Túto knihu napísal sv. Lukáš, sprievodca sv. Pavla. Chcel poučiť veriacich, akým *obdivuhodným spôsobom šíri- rilo sa kresťanstvo vo svojich začiatkoch* cez všetky prekážky so strany Židov aj pohanov a tak ich upevniť vo viere v Krista Pána.

Voľba apoštola Mateja. — Po nanebevstúpení Pána bývali jedenásti apoštoli pravdepodobne v dome matky evanjeli- stu Jána Marka. Denne sa spoločne modlievali s Matkou Pána, s príbuznými Pána Ježiša a s nábožnými ženami. Istého dňa sišlo sa na modlitbu asi 120 ľudí. Vtedy vstal Peter a hovoril im: „Mu- žovia, bratia! Splnilo sa, čo predpovedal prorok o Judášovi, zrad- covi Pána, že prijal mzdu nepravosti a musel zahynúť. Treba, aby sme vyplnili aj slová žalmistu: „**jeho biskupstvo prevezme iný.**“ Preto je potrebné, aby sa stal s **nami svedkom vzkriesenia Ježišovho jeden z tých mužov, ktorí bývali s nami po celý čas, čo s nami strávil Pán Ježiš od krstu Jánovho až po Jeho nanebevstú- penie.**“ I postavili do stredu dvoch: Jozefa a Mateja a modlili sa nad nimi: „**Pane, Ty znáš srdcia všetkých, ukáž, ktorého si vy- volil z týchto dvoch, aby prijal apoštolský úrad.**“ Potom im podali kocky a keď ich hodili, vyžrebovaný bol **Matej**. Apoštoli ho pri- jali do svojho sboru.

Soslanie Ducha Svätého. — V päťdesiaty deň po Veľkej noci boli apoštoli zasa spolu na tom istom mieste. Zrazu sa strhol veľ- ký hukot s neba, ako by prichádzal prudký víchor. I ukázaly sa **ohnivé jazyky** a sostúpily nad každého z nich. Apoštoli boli

naplnení Duchom Svätým a začali hovoriť rozličnými jazykmi, čo im Duch Svätý vnukol.

V ten deň slávil sa práve sviatky Letníc. Veľa Židov z Palestíny aj z diaspor (osád v cudzine) sa išlo do Jeruzalema. Keď počuli hukot, shrklo sa ich veľké množstvo k domu, kde boli apoštoli. Apoštoli vyšli k nim. Všetci sa divili, keď počuli apoštolov rozprávať rečou cudzích krajín. Udivení sa pýtali: „Či títo nie sú Galilejčania? Ako je to, že hovoria rečou našich krajín? Parti, Médi, obyvatelia Mezopotámie, Kapadócie, Pontu a ostatnej Ázie, Egypta, prisťahovaní Rimania, Kréčania a Arabi počuli sme ich hovoriť našimi jazykmi veľké veci Božie. Čože to má byť?“ Ale iní sa posmievali a vraveli: „Títo sú plní muštu“ (t. j. sú opití).

Vtedy prehovoril svätý Peter: „Izraelskí mužovia a všetci, ktorí bývate v Jeruzaleme! Nech je vám známe, že títo nie sú opití, veď je tretia hodina denná, ale splnilo sa, čo predpovedal prorok Joel: »V tých dňoch vylejem zo svojho Ducha na svojich služobníkov a budú prorokovať. A dám znamenia na zemi a každý, kto bude vzývať meno Pánovo, bude spasený.« Izraelskí mužovia, počúvajte moje slová: Ježiša Nazaretského, ktorý mnohými zázrakmi dosvedčil svoje božstvo — ako sami viete — rukami nespravodlivých vydali ste na smrť a pribili na kríž. **Ale On vstal zmŕtvych a my všetci sme svedkami Jeho vzkriesenia.** A keď bol povýšený na pravicu Boha Otca, poslal nám Ducha Svätého, ako aj vy vidíte a počujete. **Preto vedzte, že Ježiš, ktorého ste vy ukrižovali, je prisľúbený Mesiáš a Pán neba i zeme.**“

Prví kresťania. — Keď shromaždení počuli Petrove slová, ľutovali zradný čin a pýtali sa: „Mužovia, bratia, čo máme robiť?“ Peter ich napomenul: „**Čiňte pokánie! Nech sa každý z vás dá pokrstiť v mene Ježiša Krista a dostanete dar Ducha Svätého!**“ V ten deň sa dalo pokrstiť asi tritisíc ľudí. (Skt hl. 2.)

Sviatok *Soslania Ducha Sv.* čiže *Turíce* sa svätí päťdesiaty deň po Veľkej noci.

Rozprava. — *Sedem darov Ducha Sv.* — Sv. birmovanie. — Červená farba omšového rúcha znamená oheň Ducha Sv. — Cirkev svätí *nedefu* miesto starozákonnej soboty, lebo v *nedefu* vstal Pán Ježiš zmŕtvych a poslal aj Ducha Svätého.

Poučenie. — Pred vážnym podujatím modli sa k Duchu Svätému: *Duchu Svätý, príď s neba...!*

Prvá cirkevná obec v Jeruzaleme.

Život prvej Cirkvi. — Pokrstení v Jeruzaleme tvorili prvú cirkevnú obec. Chodili ešte na modlitby do chrámu, ale schádzali sa aj do súkromných domov, kde ich apoštoli vyučovali, obetovali svätú omšu a podávali veriacim sväté prijímanie. Kresťanskú bohoslužbu pomenovali **lámaním chleba**. Po čase pripojovali k svätej omši tzv. **agapy**, t. j. hody kresťanskej lásky, ktoré pripravovali zámožnejší kresťania svojim chudobným bratom.

Cirkev vzrastá. — Aby sa rozmnožoval počet veriacich, Pán Ježiš robil veľké zázraky skrze apoštolov. Jedného dňa Peter a Ján šli do chrámu. Pri bráne ležal človek chromý od narodenia a prosil od apoštolov almužnu. Petrovi sa ho ulútosťilo a povedal mu: **„Striebra a zlata nemám, ale čo mám, to ti dám. V mene Ježiša Krista Nazaretského vstaň a choď!“** (Skt 3, 6.) Potom ho chytil za ruku a zdvihol. Chromý vyskočil na rovné nohy, išiel s apoštolmi do chrámu a velebil Pána Boha. Ľud, ktorý to videl, hrnul sa za Petrom. Vtedy Peter prehovoril: **„Izraelskí mužovia, čo pozeráte na nás, ako by sme vlastnou mocou urobili, aby tento chodil? Boh vašich otcov oslávil svojho Syna Ježiša Krista, ktorého ste vydali na smrť, a žiadali ste prepustiť muža-vraha. Skrze vieru v Jeho meno uzdravil sa tento človek. Preto činite pokánie!“** Mnohí zas uverili v Ježiša, takže počet pokrstených vzrástol na päťtisíc mužov.

Peter svedčí o Kristovi. — Keď Peter kázal na dvore chrámu, prišla chrámová stráž a na rozkaz veľrady uväznila oboch apoštolov. Na druhý deň sa sišla celá veľrada a vyšetrovala apoštolov. Predviedli aj uzdraveného a pýtali sa apoštolov: **„Akou mocou, alebo v mene koho ste učinili zázrak?“** Peter, naplnený Duchom Svätým, odpovedal: **„Kniežatá ľudu a starší, počujte! Nech je známe vám všetkým a celému izraelskému ľudu, že (zázrak sme učinili) v mene Pána nášho Ježiša Krista Nazaretského, ktorého ste vy ukrižovali a ktorého Boh vzkriesil zmŕtvych. Skrze Neho stojí tento človek pred vami zdravý. A niet v nikom inom spasenia, lebo nie je dané ľuďom pod nebom iné meno, v ktorom by sme mali byť spasení.“** (Skt 4, 12.)

Veľkňazi, vidiac stálosť a hlboké presvedčenie apoštolov, ostali bezradní. Zakazovali apoštolom, aby neučili viac v mene Ježišo-

vom. Ale Peter sa ohradil proti tomu: „**Súdte, či je spravodlivé viac poslúchať vás než Boha? My musíme hovoriť o tom, čo sme videli a počuli.**“ Keď apoštolov prepustili na slobodu, oni oslavovali Boha a ďalej smelo ohlasovali Krista.

Život prvých veriacich bol vzorný. Žili ako jedna rodina. Všetko pokladali za spoločné. Bohatší predávali polia a domy a peniaze za ne oddávali apoštolom, aby podporovali chudobných kresťanov. Skrze apoštolov dialy sa mnohé zázraky, takže ľudia vynášali chorých na ulice, kade mal ísť apoštol Peter, aby aspoň tieň jeho postavy ich zatienil a aby ozdraveli. Ľud prichádzal aj z okolitých miest a prinášal chorých. Apoštoli ich zázračne uzdravovali. Tak rástol so dňa na deň počet veriacich v Pána Ježiša. V chráme sa už oddelili od židovského ľudu.

Apoštoli svedkami Kristovej pravdy. — Farizeji a saduceji so závisťou pozorovali blahodarné účinkovanie apoštolov. Napokon hlavný kňaz dal ich pochytať a uväzniť. Ale anjel Pánov v noci otvoril dvere žalára, vyviedol ich von a povedal im: „**Idte a v chráme kážte ľudu slová života večného!**“ Apoštoli hneď za rána kázali v chráme. Veľrada sa sišla, aby vyšetrovala apoštolov. Keď ich chceli predviesť, našli žalár zatvorený, ale apoštolov nebolo v ňom. Farizeji sa dozvedeli, že učia v chráme, preto ich dali priviesť. Najvyšší kňaz im povedal: „Prísno sme vám zakázali učiť v tom mene, a neposlúchli ste!“ Peter rozhodne odpovedal: „**Viac treba poslúchať Boha než ľudí.**“ (Skt 5, 29.) Smelé slová apoštolov rozpálili hnev farizejov, takže sa strojili dať apoštolov zabiť.

Vtedy vstal vo veľrade vážny učiteľ **Gamaliel** a povedal shromaždeným: „Izraelskí mužovia! Nechajte týchto ľudí. **Lebo ak je ich náuka od ľudí, toto dielo sa rozpadne. Ale ak je od Boha, nezrušíte ho, ale ukážete, že sa protivíte Bohu.**“ Táto reč sa páčila všetkým. Na návrh saducejov predsa ich dali zbičovať pre neposlušnosť, zakázali im rozprávať ľudu v mene Ježišovom a prepustili ich. Apoštoli boli radi, že mohli trpieť za Pána Ježiša, preto ešte horlivejšie hlásali náuku Ježiša Krista v chráme aj po domoch.

Rozprava. — Prví kresťania boli naplnení duchom Kristovým, preto ich život bol vzorný. Kresťania, žijúci podľa zásad Kristových, žijú vzorne aj dnes. Kto sa odkloní od náboženstva, klesá mravne.

Poučenie. — Spravuj sa heslom: „Viac treba poslúchať Boha ako ľudí.“

Cirkev sa šíri v Palestíne.

Diakoni. — Počet veriacich so dňa na deň rástol. Sv. krst prijímalo aj veľa chudobných, o ktorých sa apoštoli museli starať. Rozdeľovanie almužien im hatilo v kázaní Božieho slova, preto navrhli učeníkom, aby vybrali sedem nábožných mužov, ktorým by sverili starosť o chudobných. Apoštoli sa modlili nad nimi, vkladali na nich ruky a vysvätili ich za **diakonov** čiže **jáhnov**. Medzi nimi vynikal svätosťou a múdrosťou diakon **Štefan**.

Štefan, prvý mučeník. — Diakon Štefan konal veľké divy a zázraky v Jeruzaleme. Veľa ľudí, aj židovských kňazov uverilo v Ježiša Krista. Iní však povstali proti Štefanovi a hádali sa s ním, ale nemohli odolať jeho múdrosti, lebo Duch Svätý hovoril skrze neho. Vtedy Židia podplatili nečestných mužov, ktorí falošne svedčili, že sa Štefan rúhal Bohu a kázal proti zákonu Mojžišovmu. Preto ho chytili a postavili pred veľradu. On sa obhajoval rečou, v ktorej dokazoval, že Ježiš Kristus je sľúbený Mesiáš. Keď hovoril, jeho tvár žiarila anjelskou krásou. Napokon zvolal: „Vy sa vždy protivíte Duchu Svätému, ako to robili vaši otcovia. Oni zabíjali prorokov, ale vy ste zradili a zavraždili samého Božieho Syna.“

Keď Židia počuli toto obvinenie, pukali od zlosti a škripali zubami. Štefan, naplnený Duchom Svätým, pohliadol do neba. Uzrel slávu Božiu a Pána Ježiša stáť na pravici Božej a zvolal: „**Vidím nebesá otvorené a Syna človeka stáť na pravici Božej.**“ (Skt 7, 55.) Tu všetci skríkli, zapchávali si uši a vrhli sa na neho. Vyvliekli ho z mesta. Svedkovia složili si vrchné rúcha k nohám **Šavla** a kameňovali Štefana. On sa modlil: „**Pane Ježišu, prijmi ducha môjho!**“ Potom padol na kolená a zvolal veľkým hlasom: „**Pane, nepokladaj im to za hriech!**“ Keď to povedal, zomrel v Pánovi. Aj Šavol privolil k jeho usmrteniu, lebo aj ten, čo strážil šaty, úradne vykonával trest kameňovania.

Svätý Štefan zomrel asi roku 37 po Kr. P. O pravde Kristovej prvý vydal svedectvo mučeníckou smrťou, preto sa mu pred smrťou *zjavil Pán Ježiš*, aby ho posilnil. Ovocím jeho modlitby bolo obrátenie Šavla, ktorý sa stal horlivým apoštolom Ježiša Krista.

Prenasledovanie kresťanov. — Po smrti svätého Štefana vypuklo v Jeruzaleme kruté prenasledovanie kresťanov. Ukrutnosťou predstihol všetkých mladý farizej **Šavol**. Chodil po do-

moch, hľadal veriacich a vláčil ich do žalárov. Veriaci sa rozprchli do okolitých krajín. Tam zvestovali vieru v Krista Pána. Len apoštoli ostali v Jeruzaleme.

Aj **diakon Filip** odišiel do Samarie a zvestoval tam evanjelium o kráľovstve Božom. Pán Boh potvrdil jeho reči mnohými zázrakmi, a preto veľmi mnohí uverili v Ježiša Krista. Filip ich pokrstil.

Apoštoli birmujú. — Keď sa apoštoli v Jeruzaleme dozvedeli, že Samaria prijala Božie slovo, poslali ta Petra a Jána. Apoštoli sa modlili nad veriacimi, vkladali na nich ruky a oni prijali Ducha Svätého. — Táto udalosť nám dokazuje, že Pán Ježiš ustanovil **sviatosť birmovania**, ktorú apoštoli riadne vysluhovali.

Simónia čiže svätokupectvo. — Akýsi kúzelník **Šimon** stal sa tiež kresťanom. Keď videl, že skrze vkladanie rúk dostávali veriaci Ducha Svätého, ponúkol apoštolom peniaze, aby mu predali takú moc. Peter mu povedal: „Tvoje peniaze nech sú s tebou zatratené, lebo nie si úprimný. Čiň pokánie, aby ti Pán Boh odpustil tvoju nepravosť.“ — Kto predáva alebo kupuje sväté veci za peniaze, spácha simóniu alebo svätokupectvo.

Sviatok sv. Štefana, prvého mučeníka, slávime 26. decembra.

Rozprava. — Stupne kňazských svätení sú: tonzúra, štyri nižšie svätenia a tri vyššie (podjáhensťvo, jáhensťvo a kňazské svätenie). *Biskupská hodnosť* je doplnkom kňazského stavu. — Svätokrádež a svätokupectvo.

Poučenie. — Odpúšťaj tým, čo ti krivdia a modli sa: „Pane, nepokladaj im to za hriech!“

Mladosť apoštola Pavla.

Pavol, ktorého hebrejské meno bolo **Šavol**, narodil sa v meste Tarzus v maloázijskej krajine Cilícii niekoľko rokov neskôr ako Pán Ježiš (asi roku 6). Jeho otec si nadobudol rímske občianstvo, preto dal synovi okrem pôvodného mena aj rímske meno Paulus. Rodina Pavlova prísno zachovávala tradície farizejov. Keď chlapec odrástol, dal ho otec na štúdiá k slávnemu učiteľovi zákona Gamalielovi. Pavol žil v Jeruzaleme v čase, keď Spasiteľ trávil skrytý život v Nazarete. Pred jeho verejným vystúpením vrátil sa do Tarzu. Po nanebevstúpení Pána prišiel zas do Jeruzalema, lebo dúfal, že dostane vysoký úrad vo veľrade. V rodiacom

sa kresťanstve videl najväčšieho nepriateľa pre židovské náboženstvo, preto kde len mohol, prenasledoval kresťanov. Zúčastnil sa aj na kameňovaní svätého Štefana. O krátky čas po jeho smrti ako 30-ročný dosiahol verejný úrad. Vyžiadal si od veľrady splnomocnenie, aby mohol prenasledovať kresťanov aj v diaľkovaných miestach. Najprv sa vybral do **Damašku**.

Obrátenie. — Pavol so svojou družinou blížil sa k mestu. Zrazu ho ožiarilo svetlo s neba. Padol na zem a počul slová: „**Šavol, Šavol, prečo ma prenasleduješ?**“ On sa pýtal: „Kto si, Pane?“ A hlas odpovedal: „**Ja som Ježiš, ktorého prenasleduješ!**“ Pavol, trasúc sa od ľaknutia, sa pýtal: „Pane, čo chceš, aby som konal?“ Pán Ježiš mu povedal: „Vstaň a id' do mesta! Tam ti povie, čo máš robiť.“ Šavol vstal, ale od nebeskej žiary oslepol. Spoločníci vzali ho za ruky a zaviedli do Damašku. Pavol tam činil prísne pokánie, za tri dni nič nejedol ani nepil.

Krst. — Vtedy sa Pán Boh zjavil učeníkovi **Ananiášovi** a kázal mu: „Id' do ulice, ktorá sa volá Rovná, a v dome Júdovom nájdeš Šavla, ktorý sa modlí. **On mi je vyvolenou nádobou a roznesie moje meno medzi národami.**“ Ananiáš našiel Šavla, vložil na neho ruky a povedal mu: „**Brat Šavol! Pán Ježiš ma poslal, aby si videl a naplnený bol Duchom Svätým.**“ Po tých slovách Šavlovi spadly ako by lupiny s očí a zas videl. Vstal a dal sa pokrstiť. Keď sa posilnil, hneď išiel do synagogy a hlásal, že Ježiš Kristus je Syn Boží a sľúbený Mesiáš.

V samote. — Potom sa Pavol utiahol na púšť do Arábie. Tam žil tri roky v prísnom pokání. Rozjímaním a modlitbou chystal sa na svoje verejné účinkovanie. Z púšte sa Pavol vrátil do Damašku a horlivo kázal o Pánu Ježišovi. Poprední Židia sa ushodovorili, že ho zabijú. Dali strážiť všetky brány mesta, aby nemohol odísť. Ale kresťania odhalili sprisahanie a v noci spustili Pavla v koši cez múr. On sa ponáhlal do Jeruzalema.

Jeruzalemskí veriaci sa ho stránili, lebo neverili v jeho obrátenie. Až keď im Earnabáš, Ježišov učeník, vyrozprával, čo sa stalo v Damašku a ako horlivo kázal o Pánu Ježišovi, prijali ho medzi seba ako Ježišovho učeníka.

Pavol v Tarze. — Pavol horlivo kázal aj v Jeruzaleme. Lenže aj tam ho chceli Židia usmrtiť. Preto ho apoštoli poslali do Tarzu, kde strávil dlhší čas v samote.

Poučenie. — Využi mladosť a vážne sa chystaj na život!

Prvá apoštolská vizitácia (návšteva).

Cirkev v pokoji. — Po búrke so strany Židov, ktorá trvala niekoľko rokov, nastaly pre Cirkev pokojnejšie časy. Rímsky miestodržiteľ Petronius sa staral, aby v Palestíne nevznikaly nijaké rozbroje. **Svätý Peter** využil pokoj. V Jeruzaleme ustanovil za biskupa **Jakuba ml.**, brata Júdovho, príbuzného Pána Ježiša. Sám navštívil kresťanské obce roztrúsené po celej Palestíne. Všade poučoval veriacich, povzbudzoval ich k vytrvalosti a prijímal do Cirkvi mnohých obrátených Židov aj pohanov. Pán Boh potvrdzoval jeho slová mnohými zázrakmi.

V Lyde. — Pri návšteve v **Lyde** našiel človeka, ktorý ležal už osem rokov porazený. Peter mu povedal: „**Eneáš, Pán Ježiš Kristus ťa uzdravuje. Vstaň a usteľ si!**“ Chorý hneď vstal. Zázrak mocne pôsobil na ľud; mnohí uverili v Pána Ježiša.

V Jope, prístavnom meste, žila akási učeníčka **Tabita**. Bola známa svojim milosrdenstvom a dobrými skutkami. V tom čase ochorela a zomrela. Učeníci poslali pre Petra do Lydy, lebo dúfali, že ju vzkriesi. Apoštol Peter prišiel. Chudobné ženy a vdovy ho obstaly a s plačom mu rozprávaly, koľko dobrého im Tabita preukázala. Peter si kľakol a modlil sa. Potom zavolať na mŕtvu: „**Tabita, vstaň!**“ Ona otvorila oči a sadla si. Pre tento zázrak veľmi mnohí uverili v Pána Ježiša. Peter ostal za dlhší čas v Jope, aby upevnil kresťanov vo viere.

Kornélius. — V Cézarei, kde sídlili rímski prokurátori, žil aj pohanský stotník **Kornélius**, veliteľ čaty. (Čata bola desatina pluku a mala asi 600 mužov.) Kornélius bol pobožný. Dozvedel sa o Pánu Bohu, rád sa modlieval k Nemu a dával hojné almužny chudobným. Raz sa mu zjavil anjel a povedal mu: „**Kornélius, Boh vypočul tvoje modlitby. Pošli do Jopy a zavolaj istého Šimona, ktorý sa volá Peter. On ti povie, čo máš robiť.**“

Petrovo videnie. — Na druhý deň, keď sa poslovia Kornéliovi blížili k Jope, Peter sa modlil na streche domu. (Domy na východe majú rovné strechy, na ktorých sa domáci často zdržujú.) Zrazu mal videnie: s neba sa spustil veľký obrus plný všelijakých jedál, ktoré mali Židia zakázané jesť. Peter počul hlas: „**Vstaň a jedz!**“ Ale on sa zdráhal: „**Nečisté nebudem jesť!**“ A hlas mu odpovedal: „**Čo Boh očistil, ty nenazývaj nečistým!**“

Kým Peter ešte rozmýšľal, čo má znamenať videnie, traja

poslovia Kornéliovi prišli do domu a dopytovali sa na Petra. Keď mu rozpovedali, čo sa stalo s Kornéliom, na druhý deň vybral sa s nimi do Cézarey.

Prvý pohan pokrstený. — Kornélius vyšiel Petrovi naproti a padol pred ním na kolená. (Na východe tak pozdravovali vzácných hostí.) V jeho dome sa síšlo mnoho ľudí, ktorí túžili po Kristovej náuke. Svätý Peter ich poučil o Pánu Ježišovi. Kým ešte hovoril, sostúpil na nich Duch Svätý a všetci vebili Pána Boha. Peter ich dal všetkých pokrstiť. (Skt 10.)

V Antiochii. — V tom čase apoštol Peter navštívil aj **Antiochiu**, stredisko rímskeho impéria v Ázii. Usporiadal tam cirkevnú obec a sám bol jej biskupom. V Antiochii po prvý raz pomenovali veriacich kresťanmi (christiani), t. j. prívrženci Kristovi. Keď Peter dokončil vizitáciu kresťanských obcí, vrátil sa do Jeruzalema. Do Antiochie poslal učeníka **Barnabáša**, aby viedol tamojšiu obec. Barnabáš povolal **Pavla** z Tarzu a obaja horlivo vyučovali ľud vo viere.

Poučenie. — Pamätaj si, že nosíš vznešené meno kresťan!

Apoštol Peter v žalári.

Nové prenasledovanie. — Roku 41 po Kristu Pánu zmocnil sa vlády v celej Palestíne **Herodes Agrippa I.**, vnuk Herodesa Veľkého, lebo Filip, vládca Perey, zomrel a Herodes Antipas bol poslaný do vyhnanstva. Herodes chcel sa zavďačiť Židom. Roku 42 po Kristu Pánu zajal apoštola **Jakuba st.**, brata svätého Jána, a dal ho sťat. O krátky čas uväznil aj hlavu Cirkvi — svätého **Petra** a chcel ho dať pred celým národom popraviť. Cez veľkonočné sviatky dal ho prísno strážiť štyrom štvoriciam vojakov. Aj v podzemnom žalári stáli pri ňom dvaja vojaci a Peter bol k nim reťazami pripútaný. Ale Cirkev bez prestania modlila sa za neho.

Vyslobodenie. — V noci pred popravou spal Peter medzi strážnikmi. Zrazu sa zjavil pri ňom anjel, zobudil ho a kázal mu: „Vstaň chytro!“ Vtedy mu spadly reťaze s rúk. Potom mu kázal anjel: „Opáš sa a podviaž si obuv (sandále)!“ Keď bol hotový, anjel ho vyzval: „Obleč si plášť a poď za mnou!“ Peter išiel za

anjelom, no nevedel, či je to skutočnosť, alebo či má len videnie. Prešli prvú aj druhú stráž, prišli k veľkej železnej bráne, ktorá viedla z hradu do mesta, a tá sa im sama otvorila. Anjel ho previedol cez jednu ulicu a potom zmizol. Keď Peter ostal sám, spamätal sa a vravel si: „**Teraz viem, že Pán poslal svojho anjela a vytrhol ma z ruky Herodesovej a zo všetkého očakávania židovského ľudu.**“ (Skt 12, 11.)

Odchod do Ríma. — Potom sa Peter ponáhlal do domu Márie, matky evanjelistu **Jána Marka**. Tam boli shromaždení kresťania a modlili sa za neho. Všetci ustrnuli nad jeho nečakaným príchodom. On im rozpovedal, ako ho Pán Boh vyslobodil zo žalára. Potom im kázal, aby to oznámili svätému Jakubovi, jeruzalemskému biskupovi, a ostatným učeníkom a hneď odišiel z Jeruzalema. Navštívil Antiochiu, kde vysvätil biskupa a odcestoval do **Ríma**. Tam zriadil cirkevnú obec a bol jej biskupom až do svojej smrti. Tak sa stal Rím, stredisko svetovej ríše, aj sídlom hlavy Cirkvi — pápeža.

* *Refaze*, ktorými bol sv. Peter sviazaný, údajne sa zachovali. Podľa tradície zázračne sa spojily s tými, ktorými bol sv. Peter spútaný v Ríme pred svojou smrťou. Uložené sú v Ríme v chráme *Sancti Petri ad vincula*, ktorý pochádza zo 4. storočia.

Apoštolí hlásajú Krista. — V tom čase aj ostatní apoštolí sa rozišli do rozličných krajín a hlásali vieru v Ježiša Krista. Len sv. **Jakub ml.** ostal v Jeruzaleme ako tamojší biskup. Vynikal mimo-riadnou svätosťou života. Aj Židia si ho ctíli a jemu jedinému z učeníkov Pána dovolili chodiť do svätyne chrámu medzi kňazov. Veľa Židov priviedol do ovčince Kristovho.

Trest boží. — Herodesa, prenasledovateľa apoštolov, stihol zaslúžený trest. Upadol do ťažkej choroby. Utiahol sa do Cézarey Filipovej a tam r. 44. po Kr. P. biedne zomrel. Červy za živa žraly jeho telo. Po jeho smrti väčšina územia pripadla pod správu *rímskych miestodržiteľov*, ktorí sídlili v *Antiochii*. Oni zasa ustanovili *prokurátorov* v Palestíne.

Poučenie. — Modlievaj sa na úmysly sv. Otca a za sv. Cirkev!

Prvá apoštolská cesta sv. Pavla (r. 45-49).

Pavol a Barnabáš. — Po odchode sv. Petra do Ríma sv. Pavol a Barnabáš účinkovali v sýrskej Antiochii. Roku 45 Duch Svätý vnukol predstaveným cirkevnej obce, aby oboch vysvätili za biskupov a prepustili ich kázať slovo Božie pohanom. Keď sa obaja prichystali na to pôstom a modlitbou, predstavení položili na nich ruky a vysvätili ich za biskupov.

Na Cypre. — Sv. Pavol a Barnabáš, vedení vnuknutím Ducha Svätého, plavili sa cez Seleuciu na ostrov **Cyprus**. Išiel s nimi aj ich učeník **Ján Marek**, evanjelista. Prešli celý ostrov od Salamáiny až po Paphos, všade horlivo kázali slovo Božie a v mene Pána Ježiša robili mnohé divy. Mnohí sa dali pokrstiť, medzi nimi aj Sergius Paulus, miestodržiteľ ostrova.

V Malej Ázii. — Z Cypru sa plavili do Malej Ázie. Všade kázali Židom aj pohanom a veľmi mnohí sa obrátili. Neobrátení Židia sa pohoršovali, že aj pohanom sa káže slovo Božie, a začali osočovať apoštolov. V Antiochii pobúrili proti nim mestské úradníctvo a ľud a vyhnali ich z mesta. Oni otriasli prach so svojich nôh a odišli do Ikónia. Kázali tam za dlhší čas a veľké množstvo ľudu uverilo, lebo videlo mnohé zázraky. Ale nepokrstení Židia aj tu pobúrili pohanov a chceli apoštolov kameňovať. Oni sa to zavčasu dozvedeli a odišli do Lystry.

Sv. Pavol uzdravil v Lystre človeka, chromého od narodenia. Keď to ľud videl, hovoril: „**Bohovia v ľudskej podobe sostúpili k nám.**“ (Barnabáša pokladali za Jupitera a Pavla za Merkúra.) O chvíľu Jupiterov kňaz priviedol dvoch ovenčených býkov a chcel ich pred nimi obetovať. Apoštoli bežali medzi ľud a kričali: „Mužovia, čo to robíte? Aj my sme smrteľní ľudia ako vy, ale vám zvestujeme, aby ste sa obrátili od týchto márností k živému Bohu, ktorý učinil nebo i zem.“

Vtedy prišli do Lystry Židia z Antiochie a pobúrili ľud proti apoštolom. Tí, čo neuverili, chytili sv. Pavla a kameňovali ho. Keď mysleli, že je už mŕtvy, vyvliekli ho za mesto a jeho telo hodili na pospas divej zveri. Ale Pán Boh ho zázračne uzdravil. Učeníci ho zaviedli do mesta a na druhý deň odišiel do Derbe.

Zpiatočná cesta. — Židia osočovali aj veriacich, preto sa apoštoli z Derbe vrátili, navštívili všetky kresťanské obce a povzbudili veriacich k vytrvalosti. Veriacim všade ustanovili kňazov. Asi

roku 49 vrátili sa do Antiochie v Sýrii. Kresťania sa potešili, keď sa dozvedeli, že aj pohanom sa otvorily brány spasenia.

Apoštolský snem. — Vtedy vznikol v Antiochii vážny vieroučný spor: **či majú pohani najprv prestúpiť na židovstvo a zachovávať zákon Mojžišov a až potom prijať krst?** Žiadali to kresťania, obrátení zo židovstva. Predstavení Cirkvi v Antiochii poslali sv. Pavla a Barnabáša do Jeruzalema k sv. Petrovi, aby spornú otázku rozriešil. Sv. Peter sa práve vrátil do Jeruzalema, lebo cisár Klaudius vypovedal všetkých Židov z hlavného mesta. Aj kresťania museli opustiť Rím.

Roku 50 svolal sv. Peter apoštolov a biskupov do Jeruzalema na prvý snem. Sv. Peter na ňom predsedal a snem sa usniesol, že podľa vôle Pána Ježiša obrátení pohani nemusia zachovávať predpisy Mojžišovho zákona. Potom poslali vážených kňazov so sv. Pavlom a Barnabášom do Antiochie s **pastierskym listom** pre všetkých veriacich. List znel: „**Apoštolí a starší bratia (t. j. biskupi) tým, ktorí sú v Antiochii a bratom, ktorí sú z pohanstva, pozdravenie.** Pretože sme počuli, že niektorí, čo vyšli od nás, ktorým sme nekázali, zmiatli vás slovami a mýlili vaše mysle, poslali sme k vám mužov s našimi najmilšími, Barnabášom a Pavlom. Oni vám povedia naše rozhodnutie. **Lebo videlo sa Duchu Svätému a nám neklásť na vás viac nijakého bremena, iba toto potrebné:** Aby ste sa zdržovali od vecí obetovaných modlám, od krvi a vecí zadusených a od smilstva. Keď sa toho budete chrániť, dobre urobíte. Majte sa dobre!“ (Smilstvo je hriech, jesť mäso, ktoré bolo obetované modle, znamenalo účasť na modloslužbe a ostatných vecí mali sa kresťania na čas zdržovať, aby nepohoršili Židov.)

Rozprava. — Pápežské encykliky sú *pastierske listy*, určené pre celú Cirkev, v ktorých pápež vysvetľuje dôležité náboženské otázky. — Aj biskupi vydávajú *pastierske listy*, ktoré sa potom čítajú veriacim v kostoloch.

Druhá apoštolská cesta sv. Pavla (r. 50-53).

Timotej, sprievodca Pavlov. — Koncom roku 50 vybral sa sv. Pavol na druhú apoštolskú cestu. Navštívil cirkevné obce v **Malej Ázii**. V Lystre našiel horlivého učeníka **Timoteja** a vzal si ho za pomocníka. Spolu pochodili krajiny Malej Ázie až po mesto **Troas**. Tam mal sv. Pavol videnie: Macedónsky muž ho

prosil: „Prid' k nám a pomôž nám!“ V Troade sa pripojil k nim aj učeník **Lukáš**.

V **Macedónsku** navštívili mestá **Filipy** a **Tesaloniku** (Solún) a veľa ľudí priviedli ku Kristu Pánu. Ale aj tam strojili Židia úklady sv. Pavlovi, preto odišiel do **Atén**, hlavného mesta Atiky. Mesto bolo oddané pohanskej modloslužbe. Poprední mužovia zaviedli sv. Pavla do areopagu, (miesto, kde mávali súdy a shromaždenia) a pýtali sa na jeho nové učenie. On im hovoril: „Aténski mužovia, vidím, že ste veľmi pobožní ľudia. Lebo ako som sa prechádzal a prezeral som vaše modly, našiel som aj oltár s nápisom: Neznámemu Bohu. **Teda vedzte, že vám zvestujem toho Boha, ktorého vy neznajúc ctíte, ktorý učinil nebo a zem a dáva život všetkým, lebo v ňom žijeme, hýbeme sa a sme.**“ Potom im zvestoval Ježiša Krista. Niektorí sa mu posmievali, keď hovoril o vzkriesení, iní uverili.

V **Korinte**. — Potom sv. Pavol odišiel do **Korintu**, bohatého mesta na Peloponéze. Tam kázal s veľkým úspechom rok a šesť mesiacov. Jeho učenikom sa stal aj **Titus**. Keď zriadil v Korinte cirkevnú obec, vrátil sa do Antiochie.

Rozprava. — Solún je rodiskom sv. Cyrila a Metoda. — Obrátenie našich predkov v 9. storočí. — Písmo sväté v staroslovienčine.

Poučenie. — Modli sa: „Sv. Cyril a Metod, orodujte za nás!“

Tretia apoštolská cesta sv. Pavla (r. 53-58).

V **Efeze**. — Na jeseň roku 53 odišiel sv. Pavol na tretiu apoštolskú cestu. Išli s ním Timotej, Lukáš a iní učeníci. Zasa navštívil kresťanov v Malej Ázii a ponáhľali sa do **Efezu**. Tam našiel sv. Pavol ľudí, pokrstených krstom sv. Jána Krstiteľa. Poučil ich o Pánu Ježišovi, pokrstil a udelil im sv. birmovanie. Keď prijali Ducha Svätého, dostali dar reči a prorokovali. Sv. Pavol dva roky horlivo kázal v Efeze. Mnohí uverili v Pána Ježiša, lebo videli zázraky, ktoré vykonal. Ľud prichádzal k nemu, **vyznával svoje hriechy** (svedectvo o svätej spovedi v prvej Cirkvi!) a naprával chyby. Iní prinášali pohanské knihy a verejne ich spálili.

V **Grécku**. — Mesto Efezus bolo strediskom modloslužby bohyne Diany. Mnoho pohanských pútnikov prichádzalo do jej

chrámu. Z toho bohatli zlatníci, lebo zhotovovali modely chrámu a draho ich predávali. Oni pobúrili ľud proti sv. Pavlovi. Apoštol napomenul učeníkov a veriacich k vytrvalosti a odišiel cez Macedónsko do Grécka. Ponavštevoval kresťanské obce a utvrdil ich vo viere. Z Korintu chcel sa vrátiť po mori do Ázie. Židia však mu strojili úklady, preto sa vrátil cez Macedónsko.

V Troade sa sišli veriaci na „lámanie chleba“, t. j. svätú omšu do súkromného domu. Sv. Pavol kázal dlho do noci. Akýsi mládenec sedel v okne, ale premožený spánkom padol s tretieho poschodia a zabil sa. Sv. Pavol ho vzkriesil. Potom sa plavil vedľa pobrežia Malej Ázie a zastavil sa v **Milete**. Povolal ta biskupov a kňazov z celého kraja a lúčiac sa s nimi napomínal ich: „**Dajte pozor na seba a na celé stádo, v ktorom Duch Svätý ustanovil vás za biskupov, aby ste spravovali Cirkev Božiu, ktorú vykúpil svojou krvou.**“ Keď ich požehnal, odcestoval cez Cézareu do Jeruzalema. V Cézarei prosili ho učeníci, aby nešiel do Jeruzalema, lebo Židia sa chystajú uväzniť ho. Ale sv. Pavol sa nedal odhovoríť a povedal im: „**Čo plačete a trápíte moje srdce? Veď som hotový nielen dať sa uväzniť, ale aj zomrieť v Jeruzaleme pre meno Pána Ježiša.**“ Vtedy učeníci odprevadili ho do Jeruzalema hovoriac: „Nech sa stane vôľa Pánova!“

Poučenie. — Cez celý život riaď sa heslom: *Nech sa stane vôľa Pánova!*

Sv. Pavol vo väzení.

Sv. Pavol uväznený. — Kresťania v Jeruzaleme prijali sv. Pavla s veľkou radosťou. Shromaždili sa u sv. Jakuba, jeruzalemského biskupa, a sv. Pavol im rozprával o všetkom, čo Pán Boh skrze neho učinil medzi pohanmi. Slávily sa práve sviatky Letníc, na ktoré prišli do Jeruzalema aj mnohí Židia z Malej Ázie. Keď uzreli sv. Pavla v chráme, pobúrili ľud proti nemu a kričali: „Izraelskí mužovia, pomôžte! Toto je ten človek, čo učí všade proti nášmu zákonu a proti svätému miestu.“ Ľud sa vrhol na sv. Pavla, bil ho a vliekol ho z chrámu, aby ho ukameňoval. Ale zbadal to zavčasu veliteľ rímskej posádky a vyslobodil ho z rúk ľudu. Keď ho vojaci viedli do hradu Antónie, ľud sa hrnul za nimi a kričal: „Preč s ním!“ Iní hádzali prach do vzduchu a chceli pohnúť ostatných, aby ho zabili. Ba vyše štyridsať mužov sa za-

prisahalo, že nebudú nič jesť ani piť, kým nezabijú sv. Pavla. Syn Pavlovej sestry sa o tom dozvedel a oznámil to veliteľovi rímskej posádky. Ešte tej noci poslal veliteľ sv. Pavla pod ochranou dvoch stotín vojakov do Cézarei k prokurátorovi **Felixovi**.

V Cézarei. — Svätý Pavol ostal vo väzení dva roky, hoci sa proti nemu nenašlo nič trestuhodného. Roku 60 stal sa prokurátorom **Porcius Festus**. Veľrada zasa žiadala, aby Pavla priviedli do Jeruzalema pred súd. Židia ho chceli na ceste zabiť. Ale sv. Pavol sa bránil: „Stojím pred súdom cisárovým a tam ma treba súdiť. Ak som niečo smrthodného vykonal, nezdráham sa zomrieť, ale ak nie je nič pravda z toho, čo títo na mňa žalujú, nik ma nemôže vydať Židom. **Odvolávam sa k cisárovi!**“

Cesta do Ríma. — Festus poslal sv. Pavla aj s inými väzňami do Ríma. Strážila ho stotina vojska. Učeník Lukáš dobrovoľne sprevádzal sv. Pavla. Pri Kréte dostala sa loď do prudkej víchrice. Plavci hádzali do mora náklad, ba aj náradie lode, ale víchor neprestával. Za viac dní neuzreli slnko ani hviezdy. Cestujúci už strácali nádej na záchranu. Vtedy prehovoril k nim sv. Pavol: „Mužovia, mali ste ma síce poslúchnuť a nehýbať sa od Kréty, no aj teraz vás vyzývam, aby ste boli dobrej mysle, **lebo ani jeden z vás nezahynie, len loď sa potopí**. Tejto noci zjavil sa mi anjel toho Pána Boha, ktorému slúžim, a povedal mi: „Pavol, neboj sa, máš stáť pred cisárom. Preto ti Boh daroval všetkých, ktorí sú s tebou.“

Na štrnásty deň priplávali k brehom ostrova **Malty**. Loď uviazla v plytčine a rozbúrené vlny mora ju rozbily. Ale všetkých 276 cestujúcich sa zachránilo, jedni vyplávali na neďaleký breh, ostatní sa tu dostali na brvnách rozbitej lode. Sv. Pavol na ostrove mnohých zázračne uzdravil. Po troch mesiacoch plavili sa vedľa Sicílie do Ríma. Rímski veriaci sa dozvedeli o jeho príchode a vyšli mu naproti.

V Ríme. — Festus a najmä stotník Július, ktorý strážil sv. Pavla na ceste, podali o ňom cisárovi dobré zprávy. Preto cisár ho ponechal v miernej vyšetrovacej väzbe, kým ho nepostavil pred súd. Sv. Pavol býval v súkromnom dome, kde ho vždy strážil vojak. Keď vychádzal von, bol pripútaný za pravú ruku reťazou k vojakovi. Mal dovolené prijímať aj veriacich. Židia i pohani chodili k nemu a on ich poučoval o Božom kráľovstve. Aj mnohých

vojakov z cisárskej gardy získal pre Krista Pána. Toto väzenie trvalo dva roky (r. 61—63). Zprávou o tomto väzení skončil svätý Lukáš svoju knihu: Skutky apoštolské.

Poučenie. — Sv. Pavol obetova všetko za Krista, lebo jeho láska k Pánu Ježišovi nemala hraníc. *Miluj Pána Boha nadovšetko!*

Ostatná činnosť a smrť svätých apoštolov.

O ďalšej činnosti sv. Petra a Pavla a ostatných apoštolov ako o ich smrti ani Písmo sväté nehovorí. Dozvedáme sa to aspoň čiastočne z tradície. Je isté, že všetci apoštoli okrem sv. Jána zomreli mučeníckou smrťou. Tak sa stali najhodnovernejšími svedkami náuk, ktoré hlásali.

Sv. Peter a Pavol. — Po jeruzalemskom sneme navštívil sv. Peter kresťanské obce v Malej Ázii a v Grécku. Po smrti cisára Klaudia (po roku 54) vrátil sa zas do Ríma a viedol tamojšiu cirkevnú obec až do svojej smrti.

Sv. Pavol odišiel z rímskeho väzenia do Španielska a potom na východ. Ešte raz navštívil kresťanov v Grécku a v Malej Ázii. V Efeze ustanovil za biskupa **Timoteja** a na Kréte **Tita**. Za cisára Neróna (r. 54—68) vrátil sa do Ríma.

Keď vypuklo krvavé prenasledovanie kresťanov, uvrhli oboch apoštolov do ťažkého mamertínskeho väzenia. Na rozkaz cisára Neróna roku 67 umučili oboch: sv. Petra ukrižovali dolu hlavou a sv. Pavla ako rímskeho občana sťali mečom na Ostijskej ceste neďaleko Ríma. Spoločný sviatok apoštolských kniežat slávime 29. júna.

Sv. Jakub ml., jeruzalemský biskup, horlivo viedol sverenú mu cirkevnú obec. Asi roku 62 pobúrili farizeji proti nemu ľud, lebo veľa Židov získal pre Krista Pána. Svrhli ho s chrámového múru do priepasti a ubili kamením.

Sv. Júda Tadeáš, brat sv. Jakuba ml., účinkoval v Arábii, v Perzii a napokon v Judsku. Keď jeho brata umučili, poslal veriaticim v Judsku list a vyzýval ich k vytrvalosti. — Kresťania vyzývajú ho ako pomocníka v ťažkých životných okolnostiach.

Sv. Ondrej, brat Petrov, kázal evanjelium najmä v Skýtii — dnešné Rusko — a v Grécku. V meste Patras pohani ho ukrižovali. Jeho kríž mal podobu X.

Aj o **ostatných apoštoloch** tvrdí tradícia, že účinkovali v rozličných krajinách Ázie a zomreli za Krista mučeníckou smrťou. Viera v Krista Pána bola známa už v dobe apoštolskej po širom svete a kresťania žili vo všetkých provinciách Rímskej ríše. Keď začalo prenasledovanie kresťanov, tisíce veriacich obetovaly život za Krista Pána. Tertulián, obranca Cirkvi, mohol povedať: „Semen est sanquis martyrum“, t. j. „Krv mučeníkov je semenom kresťanov.“

Poučenie. — Viera v Ježiša Krista, za ktorú apoštoli a mučeníci položili svoje životy, zachovala sa aj nám. *Vyznávaj ju povedome a ži podľa nej!*

Za dar svätej viery ďakuj Pánu Ježišovi slovami sv. Pavla: „*Kráľovi vekov, nesmrteľnému, neviditeľnému, jedinému Bohu, česť a sláva na veky vekov. Amen!*“ (1 Tim 1, 17.)

B) NÁUČNÉ KNIHY NOVÉHO ZÁKONA.

Listy sv. apoštolov.

Náučné knihy Nového zákona sú **listy sv. apoštolov**. Spolu ich je 21, a to: 14 listov **sv. Pavla** a 7 **katolíckych** (2 listy sv. Petra, 3 sv. Jána, 1 sv. Jakuba a 1 sv. Júdu).

a) **Listy sv. Pavla apoštola**. — Sv. Pavol, apoštol národov, horel túžbou získať pre Krista Pána čím viac pohanov. Keď na niektorom mieste zriadil cirkevnú obec, ponáhlal sa ďalej. Po jeho odchode vznikly často medzi veriacimi pochybnosti o niektorej pravde sv. náboženstva, alebo sa vyskytly pohoršujúce prípady v živote veriacich. Sv. Pavol napísal takej obci list, v ktorom objasnil náuku Krista Pána, alebo napomenul veriacich k lepšiemu kresťanskému životu. Kňazi pri bohoslužbách čítali list veriacim. Po čase ho kresťania opisovali a posielali aj iným cirkevným obciam, kde sa tiež verejne čítal.

Sv. Pavol napísal listy: Rimanom (veriacim v Ríme), Korinfanom (2), Galaťanom, Efezanom, Filipanom, Kolosanom, Soluňanom (2), Židom, Titovi, Timotejovi (2) a Filemonovi. Apoštol podal v nich takmer celú náuku Ježiša Krista.

b) **Katolícke listy** sú listy ostatných apoštolov. Menujeme ich preto katolíckymi (všeobecnými), lebo sú určené pre celú Cirkev; kým listy sv. Pavla boly určené pre jednotlivé obce.

Sv. Peter sa dozvedel, že veriaci musia znášať veľa príkoria od pohanov. Preto im poslal dva listy, v ktorých ich povzbudzuje k vytrvalosti vo viere. Ten istý cieľ má aj list **sv. Jakuba ml.** V jeho liste nachádza sa aj svedectvo o sviatosti pomazania nemocných a dôležitý dôkaz o tom, že ku spaseniu okrem viery potrebné sú aj dobré skutky.

Sv. Ján napísal veriacim tri listy. Varuje kresťanov pred bludármi, ktorí siali medzi ľud kúkoľ bludov.

Sv. Júda (Tadeáš) napísal list kresťanom v Palestíne. Tamojší kresťania po smrti sv. Jakuba ml., Júdovho brata, veľa trpeli od Židov aj od pohanov. Apoštol ich povzbudil k stálosti.

Ukážky z listov sv. apoštolov.

Z listu sv. Pavla Rimanom.

Pozdravenie: „Pavol, sluha Ježiša Krista, povolany apoštol, pridelený k evanjeliu Božiemu, ktoré predtým bol prisľúbil skrze svojich prorokov vo svätých písmach o svojom Synovi, ktorý sa mu narodil zo semena Dávidovho podľa tela, . . . skrze ktorého sme dostali milosť a apoštolstvo slúžiť viere medzi všetkými národami pre Jeho meno, medzi ktorými ste i vy povolani od Ježiša Krista: všetkým, ktorí sú v Ríme, milým Božím, povolaným svätým. Milosť vám a pokoj od Boha, nášho Otca a od Pána Ježiša Krista!“

Apoštol poučuje kresťanov, ako majú žiť.

„Prosím vás, bratia, pre milosrdenstvo Božie, aby ste vydávali svoje telá za obetu živú, svätú, Bohu ľubeznú, na duchovnú svoju službu. Nepripodobňujte sa tomuto svetu, ale sa premeňte obnovením svojej mysle, aby ste vyskúmali, či je vôľa Božia dobrá, ľubezná a dokonalá. Lebo hovorím každému z vás skrze milosť, ktorú som dostal, aby ste viac nemysleli o sebe, než treba myslieť, ale aby ste smýšľali skromne (o sebe) . . . Máme rozdielne dary podľa milosti, ktorá je nám daná . . . Láska (vaša) nech je bez pretvarovania. Nenávidíte zlé a pridržajte sa dobrého. Láskou bratskou sa vospolok milujte, úctivosťou sa vospolok predchádzajte, v horlivosti nepopúšťajte, duchom buďte vrúcni, Pánu slúžte! Buďte v nádeji veselí, v súžení trpezliví, v modlitbe vytrvanliví. Svätým (t. j. kresťanom) v potrebách pomáhajte, pohostinstvo pestujte! Dobrorečte tým, ktorí vás prenasledujú, dobrorečte a nepreklinajte! Radujte sa s radujúcimi, plačte s plačúcimi! Buďte napospol jedného smýšľania . . . Nikomu sa neodplácajte zlým za zlé . . . Najmilší, nepomstite sa, ale ustúpte hnevu, ako je napísané: Moja je pomsta, Ja odplatím, hovorí Pán. Ba keď je tvoj nepriateľ hladný, nasýť ho, keď je smädný, napoj ho! Lebo keď to spravíš, nahrnieš mu na hlavu žeravého uhlia. Nedaj sa premôcť zlu, ale premáhaj zlo dobrotou!“ (Rim 12.)

Z listu sv. Pavla Efezanom.

Pozdravenie:

„Pavol, apoštol Ježiša Krista z vôle Božej, všetkým svätým, ktorí sú v Efeze a veria v Krista Ježiša. Milosť vám a pokoj od Boha, nášho Otca a od Pána Ježiša Krista!“ (Ef 1, 1.)

Apoštol píše veriacim z rímskeho väzenia a napomína ich, aby čnostne žili:

„Prosím vás, ja, väzeň v Pánu, aby ste žili dôstojne povolaniu, ku ktorému ste povolani, so všetkou poníženosťou a krotkosťou, s trpezlivosťou, znášajúc sa vospolok v láske, usilujúc sa zachovávať jednotu ducha vo sväzku pokoja: jedno telo a jeden duch, ako ste povolani v jednej nádeji svojho povolania. Jeden Pán, jedna viera, jeden krst, jeden Boh a Otec všetkých, ktorý je nado všetkých a skrze všetko a vo všetkých vás. Ale každému z nás dostala sa milosť podľa miery podarovania Kristovho... On dal niektorých za apoštolov, niektorých za prorokov, iných zas za evanjelistov, iných za pastierov (duši) a učiteľov, aby zdokonaľovali svätých, vykonávali služby (Božie) a budovali telo Kristovo (t. j. Cirkv), aby sme všetci dospeli k jednote viery a k poznaniu Syna Božieho... Nuž obnovte sa na duchu a oblečte si nového človeka, ktorý je stvorený podľa Boha v spravodlivosti a v opravdivej svätosti. Preto odložte lož a každý hovorte pravdu svojmu bližnému, lebo sme vospolok údmi. Hnevajte sa, ale nehrešte: nech slnko nezapadá nad vašim hnevom! Nedávajte miesto diablu! (v srdci plnom hnevu). Kto kradol, nech už nekradne, ale radšej nech pracuje, konajúc svojimi rukami, čo je dobré, aby mal z čoho udeliť tomu, kto trpí núdzu. Nezarmucujte Svätého Ducha Božieho, skrze ktorého ste poznačení ku dňu vykúpenia. Všetka trpkosť a hnev, nenávisť, krik a rúhanie so všetkou zlosťou nech sa vzdiali od vás. Buďte vospolok dobrotiví, milosrdní, odpúšťajúci jeden druhému, ako i Boh odpustil vám pre Krista.“ (Ef 4.) „Teda buďte nasledovníkmi Božími ako najmilší synovia a žite v láske, lebo i Kristus nás miloval a vydal sa za nás ako dar a obeť Bohu na ľúbeznú vôňu. Smilstvo a každá nečistota alebo lakomstvo nech sa ani nespomína medzi vami, ako sa sluší na svätých... Lebo vedzte a rozumejte to, že žiaden smilník ani lakomec... nemá dedičstva v kráľovstve Kristovom a Božom. Nech vás nikto nesvedie

márnymi rečami, lebo pre tieto veci prichádza hnev Boží na synov nevery. Boli ste kedysi tmou, ale teraz ste svetlom v Pánovi. Ako synovia svetla žite, lebo ovocie svetla je vo všetkej добрote, spravodlivosti a pravde.“ (Ef 5, 1—9.)

Z 1. listu sv. Pavla Korinťanom.

Apoštol poučuje o ustanovení Svätosti Oltárnej a o dobrom svätom prijímaní.

„Prijal som od Pána, čo som vám aj oznámil, že Pán Ježiš v tú noc, ktorú bol zapredaný, vzal chlieb a keď poďakoval, lámal a riekol: »Vezmite a jedzte, toto je moje telo, ktoré sa vydá za vás. Toto čiňte na moju pamiatku.« Podobne (vzal) i kalich, keď povečeral a riekol: »Tento kalich je nová smluva v mojej krvi. Koľko ráz budete (z neho) piť, toto robte na moju pamiatku. Keďkoľvek budete jesť tento chlieb a piť tento kalich, budete zvestovať smrť Pánovu, dokiaľ nepríde.

Kto bude jesť tento chlieb alebo piť kalich Pánov nehodne, previní sa proti telu Pánovmu a krvi Pánovej. Preto nech človek skúma seba a tak nech je z tohto chleba a pije z kalicha, lebo kto nehodne je a pije, je a pije si súd, lebo nerozsudzuje telo Pánovo. Preto sú medzi vami mnohí chorí a slabí, ba mnohí zomreli. Keby sme súdili sami seba, neboli by sme súdení. Keď sme súdení, bývame trestaní od Pána, aby sme neboli zatratení s týmto svetom.“ (1 Kor 11, 23—32.)

Z listu sv. Pavla Galáťanom.

Apoštol napomína kresťanov, aby si chránili milosť Božiu. Milosť je sloboda ducha, hriech je otroctvo diavla. Najlepšie to vidno, keď porovnáme ovocie tela s ovocím ducha.

„Bratia, stojte a neberte na seba otrocké jarmo! Povolani ste ku slobode. Nezneužite slobodu za príležitosť k telesnosti (otročaniu telu), ale slúžte si vospolok skrze duchovnú lásku. Celý zákon vyplňuje sa v jednom slove (t. j. v jednom prikázaní): „Miluj bližného svojho ako seba samého!“ Ak sa vospolok hryziete a žeriete, dajte pozor, aby ste jedni druhých nestrávilí. Hovorím vám: »Du-

chom choďte a nebudete konať žiadosti telesné, lebo telo žiada proti duchu a duch proti telu. Telo a duch sa vzájomne protivia, aby ste nečinili, čo by ste (sami) chceli.« Ak ste vedení duchom, nie ste pod zákonom (t. j. ste bez viny).

Skutky tela sú: smilstvo, nestydatosť, chlipnosť, modloslužba, čary, nepriateľstvá, škriepky, nenávisť, hnevy, zvady, rôznice, rozkoly, závisť, vraždy, opilstvá, obžerstvá a tým podobné, o ktorých vám predpovedám, ako som už predpovedal, že ktorí také veci činia, nevojdú do kráľovstva Božieho.

Ale ovocie ducha je: láska, radosť, pokoj, trpezlivosť, dobrotivosť, dobrota, zhovievavosť, krotkosť, vernosť, skromnosť, zdržanlivosť, čistota. Proti takým veciam niet zákona; lebo ktorí sú Kristovi, ukrižovali svoje telo s hriechami i s náruživosťami.

Keď žijeme duchom, duchom aj choďme. Netúžme po márnej chvále, nepopudzujme jedni druhých a nezávidme jedni druhým.“ (Gal 5, 13—26.)

Krásnym dokončením listu sú slová sv. Pavla: „Nech je ďaleko odo mňa, aby som sa chválil. Chválim sa iba krížom Pána nášho Ježiša Krista, skrze ktorého je mi svet ukrižovaný a ja svetu. Ostatne nech mi nie je nikto na obtiaž, lebo nosím jazvy Pána Ježiša na svojom tele. Bratia, nech je milosť Pána nášho Ježiša Krista s vaším duchom. Amen.“ (Gal 6, 14—17.)

Z listu sv. Pavla Filipanom.

Apoštol pripomína, že smluva Starého zákona pominula, lebo Kristus Pán založil novú smluvu a novú obeť.

„Bratia! Tak smýšľajte o sebe, ako Ježiš Kristus, ktorý... zmaril seba samého, keď si vzal podobu sluhovskú a stal sa podobný ľuďom a zvonjšom bol pokladaný za človeka. Uponížil seba samého a bol poslušný až na smrť, a to smrť na kríži. Preto ho Boh (Otec) povýšil a daroval mu meno, ktoré je nado všetky mená, aby v mene Ježišovom pokľaklo každé koleno tých, ktorí sú v nebesiach, na zemi i pod zemou, a aby každý jazyk vyznával, že Pán Ježiš Kristus je v sláve Boha Otca.“ (Flp 2, 8—11.)

Z listu sv. Pavla Židom.

Apoštol pripomína, že smluva Starého zákona pominula, lebo Pán Ježiš založil novú smluvu aj novú obeť.

„Prvá smluva (Starého zákona) mala obradné ospravedlnenia a svetskú svätyňu (t. j. pozemskú svätyňu). Ale prišiel Kristus, ako najvyšší kňaz budúcich dobrôt (vnútorného posvätenia a večného blahoslavenstva) a cez väčší a dokonalejší stánok, nie rukou robený, t. j. nie tohto stvorenia, ani nie s krvou kozľacou alebo teľacou, ale so svojou vlastnou krvou raz vstúpil do svätyne, pretože našiel večné vykúpenie. Ak krv z kozlov a z býkov a pokropenie popolom jalovice posväcovalo poškrvnených a boli čisti na tele, o koľko viac krv Kristova, ktorý skrze Ducha Svätého obetoval sám seba nepoškrvneného Bohu, očistí nám svedomie od mŕtvych skutkov (hriechov), aby sme slúžili živému Bohu. Preto je (Kristus) prostredníkom novej smluvy, aby skrze smrť, ktorú podstúpil za vykúpenie priestupkov . . . dosiahli prisľúbené večné dedičstvo tí, ktorí sú povolani.“ (Žid 9, 11—15.)

Z listu sv. Pavla Židom.

Apoštol poučuje, že Kristus Pán je veľkňaz, ktorý obetoval seba na spasenie ľudí.

„Podľa podobenstva Melchizedechovho povstal druhý kňaz, ktorý sa nestal kňazom podľa telesného pôvodu (z rodu Áronovho), ale mocou neporušiteľného života. (O Pánu Ježišovi svedčí prorok): Ty si kňaz naveky podľa radu Melchizedechovho. (Príchodom Kristovým) bol zrušený predošlý zákon pre jeho slabosť a neužitočnosť . . . Ježiš Kristus stal sa ručiteľom lepšej smluvy. Aj pred Ním boli kňazi, ale smrť zabránila im ostať. Kristus má večné kňazstvo, lebo ostáva naveky, preto večne môže spasiť tých, ktorí pristupujú k Bohu skrze Neho, lebo vždy bude žiť, aby sa prihovárал za nás. Slušalo sa, aby sme mali veľkňaza, ktorý je svätý, nevinný a nepoškrvnený, oddelený od hriešnikov a vznešenejší ako nebesia, ktorý nepotrebuje každý deň prinášať obety najprv za svoje vlastné hriechy, ako robia kňazi, a potom za hriechy ľudu, lebo to učinil raz, keď obetoval sám seba.“ (Žid 7, 15—27.)

Z 2. listu sv. Petra apoštola.

Apoštol pripomína veriacim večný život v nebi a povzbudzuje ich, aby vytrvali v dobrom a zaistili si nebo.

„Premilení! Už druhý list vám píšem. Povzbudzujem (vás) skrze napominanie, aby ste pamätali na slová, ktoré som predpovedal zo svätých prorokov, a na prikázania vašich apoštolov Pánových. Najprv vedzte, že v posledných dňoch prídu s klamom posmievači, ktorí žijú podľa vlastných žiadostí, a povedia: „Kdeže je Jeho (Kristov) prisľúbený príchod? Veď ako otcovia usnuli, t. j. ako zomierali patriarchovia, tak sa deje neprestajne s nami.«... Na jedno nezabudnite, že jeden deň u Pána (je) ako tisíc rokov a tisíc rokov, ako jeden deň. Pán neodkladá so svojím sľubom, ako niektorí myslia, lež je zhovievavý pre vás, lebo nechce, aby niektorí zahynuli, ale aby sa všetci obrátili a robili pokánie. Deň Pánov (súdny deň) príde ako kmín. Vtedy sa s treskom pomínú nebesia, prvky sa rozplynú v horúčosti a zem i veci, čo sú na nej, zhoria. Keďže sa všetko rozpadne, akí máte byť vo svätých obcovaniach a pobožnostiach vy, ktorí očakávate deň Pánov a túžite po ňom...!

Podľa Kristových sľubov očakávame nové nebesia a novú zem, na ktorých prebýva spravodlivosť. Premilení, v tomto očakávaní sa usilujte, aby ste sa Mu (Kristovi) ukázali ako nevinní a nepoškvrnení v pokoji. Zhovievavosť Pána nášho pokladajte za spásu, ako vám písal aj náš premilý brat Pavol podľa múdrosti danej mu (od Boha)... Pretože vopred viete (o budúcich veciach), chráňte sa, aby ste zvedení bludom bezbožníkov nezakolísali vo vlastnej stálosti, ale vzťahajte sa milosťou a pomazaním Pána a Spasiteľa nášho Ježiša Krista. Jemu sláva i teraz i na večný deň. Amen.“ (2 Pt 3.)

Z listu sv. Jakuba apoštola.

Sv. Jakub napomína veriacich, aby podľa viery aj žili, lebo viera bez dobrých skutkov nemá ceny — je mŕtva.

„Bratia moji! Pri viere v Ježiša Krista, Pána nášho osláveného, neberte ohľad na osoby! Lebo keby prišiel do vášho shromaždenia muž so zlatým prsteňom a v skvostnom rúchu a vošiel by aj chudobný v špinavom odevu a hľadeli by ste na toho, ktorý je odený do skvostného rúcha a povedali by ste mu: »Ty si sadni sem

pohodlne«, ale chudobnému by ste povedali: »Ty stoj tam, alebo sadni si dolu na podnožku mojich nôh«, či by ste nerobili rozdiel medzi sebou a neboli by ste sudcami s nesprávnymi zásadami? Počujte, bratia moji najmilší! Či Boh nevyvolil chudobných na tomto svete za bohatých vo viere a za dedičov kráľovstva, ktoré prisľúbil Boh tým, ktorí ho milujú? Vy však ste zneuctili chudobného. Ak plníte kráľovský zákon podľa Písma: »Miluj bližného svojho ako seba samého«, dobre robíte . . . Ak niekto zachová celý zákon, ale potkne sa v jednom, proti všetkým (prikázaniam) sa previní, lebo ten, ktorý povedal: »Nezosmilniš!« povedal aj: »Nezabiješ!« Keď nezosmilniš, ale zabiješ, si priestupníkom zákona . . .

Bratia moji! Čo osoží, keď niekto povie o sebe, že má vieru, ale nemá skutkov? Či ho viera bude môcť spasíť? A keby brat a sestra boli nahí a potrebovali by každodennej potravy, ale niekto z vás by im povedal: »Idte v pokoji, zohrejte sa a najedzte!« a nedali by ste im, čo potrebuje ich telo, čo im to osoží? **Tak i viera, keď nemá skutkov, je mŕtva sama v sebe.**“ (Jak 2, 1—17.)

Z listu sv. Jakuba apoštola.

Apoštol hovorí o sviatosti pomazania nemocných.

„Bratia moji! Ak je niekto smutný medzi vami, nech sa modlí, ak je dobrej vôle, nech spieva. **Ochorie niekto z vás? Nech zavolá starších Cirkvi (t. j. kňazov) a nech sa modlia nad ním pomazúť ho olejom v mene Pánovom. Modlitba viery uzdraví chorého a Pán mu uľaví (v bolestiach) a ak je v hriechoch, budú mu odpustené.** Teda vyznávajte sa jeden druhému zo svojich hriechov (t. j. veriaci kňazom) a modlite sa jeden za druhého, aby ste boli spasení, lebo mnoho môže (dosiahnuť) vytrvalá modlitba spravodlivého . . .

Bratia moji! Vedzte, že kto hriešnika obráti od jeho bludnej cesty, vyslobodí jeho dušu od smrti a zakryje množstvo hriechov.“ (Jak 5, 13—20.)

Z 1. listu sv. Jána apoštola.

Apoštol poučuje veriacich, že sú dietkami Božími, a napomína ich, aby žili ako dietky Otca nebeského. Svet nenávidí dietky Božie, lebo svet je v hriechu a hriech je dielo diabla.

„Dietky moje, píšem vám, aby ste nehrešili. Keby niekto zhrešil, u Otca sa prihovára zaň spravodlivý Ježiš Kristus. Ježiš

je smierením za naše hriechy a za hriechy celého sveta. Či sme Ho poznali, dozvieme sa z toho, keď zachováame Jeho prikázania. Kto hovorí, že poznal Ježiša, a nezachováva Jeho prikázania, je luhár a niet v ňom pravdy. Kto zachováva Jeho slovo, v tom je ozaj dokonalá láska Božia a podľa lásky k Ježišovi poznáme, že sme v ňom. Kto hovorí, že ostáva v Ježišovi, musí žiť tak, ako žil Ježiš . . ." (1 Jn 2, 1—6.)

„Nemilujte svet, ani čo je na svete. Kto miluje svet, u toho niet lásky k Otcovi, lebo na svete je žiadosť tela, žiadosť očí a pýcha života. Tieto veci nie sú z Otca, ale zo sveta. Svet pomínie aj jeho žiadosti, ale kto plní vôľu Božiu, ostane naveky.“ (1 Jn 2, 15—17.)

„Viďte, akú lásku nám preukázal Otec, aby sme sa menovali a aby sme boli **dietkami Božími**. Svet nás preto nepozná, lebo nepozná Boha. Premilení, teraz sme dietkami Božími, ale ešte sa neukázalo, čím budeme. Vieme, že až sa to ukáže, budeme podobní Bohu, lebo Ho uvidíme, ako je. Kto prechováva túto nádej v Neho, každý sa posväcuje, lebo aj Boh je svätý. Kto pácha hriech, pácha nepravosť, lebo hriech je nepravosť. Viete, že Boh sa zjavil, aby sňal naše hriechy. V ňom niet hriechu. Kto teda ostáva v Bohu, nehreší, kto však hreší, nevidel Boha, ani Ho nepoznal.

Synáčkovia, nech vás nikto nezvedie. Kto je spravodlivý, podobný je Bohu. Kto pácha hriech, je z diabla, lebo diabol od začiatku hreší. Syn Boží sa na to zjavil, aby zrúcal diablove diela.“ (1 Jn 3, 1—8.)

Z 1. listu sv. Jána apoštola.

Apoštol učí, že kto miluje Pána Boha, v tom Pán Boh prebýva. Pán Boh nás miluje od večnosti, teda aj my Ho máme milovať. Láska k Bohu sa prejaví najlepšie skutkami milosrdenstva.

„Láska Božia k nám sa zjavila v tom, že Boh poslal svojho jednorodného Syna na svet, aby sme žili skrze Neho. Láska (jej veľkosť) je v tom, nie že by sme my boli milovali Boha, ale že Boh prv miloval nás a poslal svojho Syna ako smierenie za naše hriechy.

Premilení! Keď nás Boh takto miloval, i my musíme milovať bližných. Nikto nevidel Pána Boha, ale keď milujeme bližných,

Boh zostáva v nás a Jeho láska je v nás dokonalá. Tak poznáme, že zostávame v Ňom a On v nás, že nám dal zo svojho Ducha. My (apoštoli) sme videli a svedčíme, že Otec poslal svojho Syna spasíť svet. Kto vyzná, že Ježiš je Syn Boží, Boh zostáva v ňom a on v Bohu. My sme poznali a uverili, akú lásku má Boh k nám. Boh je Láska a kto zostáva v láske, zostáva v Bohu a Boh v ňom.

Dokonalá láska Božia je s nami na to, aby sme mali dôveru na súdny deň . . . V láske niet bázne, lebo dokonalá láska (k Bohu) vyháňa bázeň. Bázeň predpokladá trest a kto sa bojí, nie je dokonalý v láske (k Bohu). Teda milujme Boha, pretože Boh prv miloval nás!

Keby niekto povedal, že miluje Boha a nenávidí svojho brata (bližného), je luhár. Veď kto nemiluje svojho brata, ktorého vidí, ako môže milovať Boha, ktorého nevidí? Od Krista Pána máme prikázanie, aby každý, kto miluje Boha, miloval aj svojho brata.“ (1 Jn 4, 9—21.)

Liturgické texty.

Epištola na I. nedeľu po Zjavení Pána.

Z listu sv. Pavla Kolosanom hl. 3, v. 12—17:

„Bratia! Ako vyvolenci Boží, svätí a milí, osvojte si súcitné milosrdenstvo, dobrotu, pokoru, skromnosť a trpezlivosť. Znášajte sa vospolok a odpúšťajte si jeden druhému, keby kto mal sťažnosť proti niekomu. Ako i Pán odpustil vám, tak aj vy. Ale nadovšetko majte lásku, čo je sväzkom dokonalosti. A pokoj Kristov nech opanuje vaše srdcia, veď preto ste boli povolani v jedno telo. Buďte teda povďační! Slovo Kristovo nech prebýva vo vás hojne. Poučujte a napomínajte sa vo všetkej múdrosti. Chváľte Boha s po-vďačným srdcom žalmami, hymnami a duchovnými spevmi. Všetko, čokoľvek robíte slovom alebo skutkom, robte v mene Pána Ježiša Krista a ďakujte Bohu Otcovi skrze Neho.“

Epištola na VI. nedeľu po Zjavení Pána.

Z listu sv. Pavla Tesaloničanom (Soluňanom) hl. 1, v. 2—8:

„Milosť vám a pokoj! Ďakujeme Bohu vždy za vás za všetkých a neprestajne pamätáme na vás vo svojich modlitbách. Pamätáme

na skutky vašej viery, na ustávania, lásku a vytrvalú nádej v Pána nášho Ježiša Krista, pred Bohom a Otcom našim, pretože vieme, Bohu milí bratia, že ste vyvolení. Naše evanjelium nebolo k vám len v reči, ale i v sile a Duchu Svätom a v hojnej plnosti . . . Stali ste sa nasledovníkmi našimi a Pánovými, keď ste prijali slovo v mnohom súžení s radosťou Ducha Svätého, takže slúžite za príklad všetkým veriacim v Macedónsku a v Grécku. Veď od vás rozhlásilo sa slovo Pánovo nielen po Macedónsku a po Grécku, ale i na každom mieste rozniesla sa vaša viera v Boha, takže nám netreba nič hovoriť.“

Epištola na II. nedeľu po Deviatniku.

Z I. listu sv. Pavla Korinťanom hl. 13, v. 1—13:

„Bratia! Čo by som aj hovoril jazykmi ľudskými a anjelskými a nemal by som lásky, bol by som ako zvučná meď a ako cvenďiaci cymbal. A čo by som mal proroctvo a poznal všetky tajomstvá a všetku vedu, a čo by som mal takú mocnú vieru, že by som hory prenášal, a nemal by som lásky (k Bohu a bližnému), nič nie som. A čo by som rozdal všetok svoj majetok chudobným, aby sa najedli; a čo by som odovzdal svoje telo tak, aby som horel a nemal by som lásky, nič mi to neosoží. Láska je trpezlivá, dobrotivá, láska nie je žiarlivá, nie je falošná a nenadúva sa. Láska nie je ctibažná, nehľadá svoje vlastné, nerozdrážďuje sa a nemyslí zlé. Láska sa neraduje nepravosti, ale teší sa pravde. Ona všetko znáša, všetkému verí, všetko dúfa, všetko pretrpí. Láska nikdy neprestáva, keď i proroctvá prestanú, alebo jazyky (dary reči) pominú, alebo veda vyhynie. Veď len zčiasťky poznávame a zčiasťky prorokujeme. Ale keď príde to, čo je dokonalé, prestane, čo je čiastočné. Keď som bol dieťa, hovoril som ako dieťa, cítil som ako dieťa, myslel som ako dieťa — ale keď som sa stal mužom, opustil som, čo bolo detské. — Teraz vidíme ako by v zrkadle, v hádanke, ale vtedy (po smrti) uvidíme z tvári v tvár. Teraz poznávam čiastočne, ale vtedy poznám tak, ako som sám poznaný. Zatiaľ zostáva viera, nádej a láska, tieto tri, ale najväčšia z nich je láska.“

C) PROROCKÁ KNIHA NOVÉHO ZÁKONA.

Zjavenie sv. Jána.

Zjavenie sv. Jána apoštola, čiže **Apokalypsis** je jediná prorocká kniha Nového zákona. Obsahuje zjavenie o budúcich osudoch sv. Cirkvi a sveta, ktoré dal Pán Ježiš sv. Jánovi na ostrove Patmos. Sv. Ján napísal svoje proroctvá v obrazoch, ako mu ich Pán Ježiš ukázal, a preto ich význam sa dá ťažko určiť. Cieľ knihy je poučiť kresťanov o konečnom víťazstve sv. Cirkvi a povzbudiť ich k vytrvalosti pri prenasledovaní.

Ukážky z knihy „Zjavenie sv. Jána“.

Opis zjavenia.

„Zjavenie Ježiša Krista, ktoré mu dal Boh (Otec), aby dal na javo svojim sluhom (kresťanom), čo sa má stať neskôr. Ježiš ho oznámil, keď ho poslal po svojom anjelovi svojmu sluhovi Jánovi. Ján vydal svedectvo o slove Božom a svedectvo o Ježišovi Kristovi, čokoľvek videl. Blahoslavený, kto číta a počúva slová tohto proroctva a zachováva, čo je napísané v ňom, lebo čas (jeho splnenia) je blízko.

Ján siedmim cirkvám (cirkevným obciam), ktoré sú v Ázii. Milosť vám a pokoj od Toho, ktorý je a ktorý bol a ktorý príde a od siedmich duchov, ktorí sú pred obličajom Jeho trónu, a od Ježiša Krista, ktorý je svedok verný, prvorodený zmŕtvych (z tých, čo vstali zmŕtvych) a knieža nad zemskými kráľmi, ktorý si nás zamiloval a umyl nás svojou krvou od našich hriechov a učinil nás kráľovstvom a kňazmi Bohu a Otcovi svojmu. Jemu sláva a panovanie na veky vekov! Amen!

Hľa, (Kristus) prichádza s oblakmi a uzrie Ho každé oko aj tí, čo Ho prebodli, a budú kviliť preňho všetky pokolenia zeme. Amen.

»Ja som alfa i omega, počiatok a koniec,« hovorí Pán Boh, Všemohúci, ktorý je a ktorý bol a ktorý príde.

Ja Ján, váš brat a účastník v súžení a kráľovstve i trpezlivosti v Kristu Ježišovi, bol som na ostrove, ktorý sa nazýva Patmos, pre slovo Božie a pre svedectvo Ježišovo. V deň Pána bol som vo vytržení a počul som za sebou silný hlas ako by trúby: »Čo vidíš, píš do knihy a pošli siedmim cirkvám, ktoré sú v Ázii...« Obrátil som sa, aby som pozoroval hlas, ktorý hovoril'ku mne, a uzrel som sedem zlatých svietnikov a uprostred nich (muža) podobného Synovi človeka (Pánu Ježišovi), odetého dlhým rúchom a na prsiach prepásaného zlatým pásom. Jeho hlava a vlasy boli biele, ako biela vlna a ako sneh a oči mal ako ohnivý plameň. Jeho nohy sa podobaly mosadzi ako by rozpálenej v peci a Jeho hlas bol ako hukot mnohých vôd. V pravici mal sedem hviezd a z úst mu vychádzal meč ostrý na obe strany. Jeho tvár žiarila ako slnce, keď svieti v plnej sile.

Keď som ho uzrel, padol som mu k nohám ako mŕtvy. Vtedy položil svoju pravicu na mňa a povedal: »Neboj sa, Ja som prvý a posledný a živý. Bol som mŕtvy, a hľa, živý som na veky vekov a mám kľúče od smrti a od pekla. Napíš, čo si videl a čo je a čo sa má stať.« (Zjav 1, 1—19.)

Videnie o nebi.

„Mal som videnie. Otvorily sa dvere na nebi a prvý hlas, ktorý som počul, ako hlas trúby, hovoriacej so mnou, hovoril: »Vystúp sem a ukážem ti, čo sa má stať.« Hneď som bol vo vytržení. Videl som trón v nebi a na ňom Sediaceho. Nad trónom sa vznášala dúha, na pohľad podobná smaragdu. Okolo trónu stálo dvadsaťštyri stolíc a na stolicích sedeli dvadsiatištyria starci. Boli odetí do bielych šiat a na hlavách mali zlaté koruny. Z trónu vychádzaly blesky, hlasy a hromy. Pred trónom horelo sedem lúčok, ktoré znamenajú sedem duchov Božích (anjelov)...

Dvadsiatištyria starci padali (na tvár) pred Sediacim na tróne a klaňali sa Žijúcemu na veky vekov, skladali svoje koruny pred trónom a hovorili: »Hoden si, Pane, Bože náš, prijať slávu a česť i moc, lebo Ty si stvoril všetko a z tvojej vôle je všetko stvorené.« (Zjav 4, 1—5, 10—11.)

Videnie o Baránkovi.

Nebešťania oslavujú Baránka, Ježiša Krista, ktorý svojou smrťou vykúpil svet.

„V pravici Sediaceho na tróne videl som knihu, popísanú vnútri i zvonku, zapečatenú siedmimi pečaťmi. Mocný anjel volal silným hlasom: »Kto je hoden otvoriť knihu a rozlomiť jej pečate?« A nikto na nebi, ani na zemi, ani pod zemou nemohol otvoriť knihu ani nazrieť do nej. Veľmi som zaplakal, že sa nenašiel nikto, kto by bol hoden otvoriť knihu a nazrieť do nej. Vtedy mi povedal jeden zo starcov: »Neplač, hľa, zvíťazil lev z pokolenia Júdovho, koreň Dávidov, aby otvoril knihu a rozlomil jej sedem pečatí.« (Lev bol znakom pokolenia Júdovho.)

A mal som videnie. Uprostred starcov stál Baránok, ako by zabitý. Mal sedem rohov a sedem očí, ktoré znamenajú sedem duchov Božích (anjelov), poslaných na celú zem. Baránok vzal knihu z pravice Sediaceho na tróne. Keď otvoril knihu . . . dvadsaťštyri starcov padlo pred Baránkom na tváre. Každý mal harfu a zlatú čašu, plnú voňaviek, ktoré znamenajú modlitby svätých, a spievali novú pieseň a volali: »Pane, hoden si vziať knihu a otvoriť jej pečate, lebo si bol zabitý a vykúpil si nás Bohu svojou krvou . . . a učinil si nás Bohu nášmu kráľovstvom a kňazmi a budeme kráľovať na zemi.« Potom som počul hlas mnohých anjelov okolo trónu a starcov. Ich počet bol na tisíce tisícov a volali silným hlasom: »Hoden je Baránok, ktorý bol zabitý, prijať moc a božstvo, múdrosť a silu, česť i slávu a dobrorečenie.« A počul som volať všetko stvorenie, čo je na nebi i na zemi, v mori i pod zemou: »Sediacemu na tróne a Baránkovi dobrorečenie a česť, sláva a moc na veky vekov!« . . . Dvadsaťštyri starcov padlo na svoje tváre a klaňali sa Žijúcemu na veky vekov.“ (Zjav 5, 1—14.)

Videnie o novom Jeruzaleme, ktorý predstavuje nebo.

V tomto videní sv. Ján opísal večnú blaženosť oslávených dietok Božích v nebi.

„Anjel ma vyniesol v duchu na vysokú horu a ukázal mi sväté mesto Jeruzalem, ktoré sostupovalo s neba od Boha. Mesto žiarilo od jasú Božieho a jeho žiara podobala sa drahokamu jaspisu a ja-

galo sa ako kryštál. Ohradené bolo vysokým múrom, ktorý mal dvanásť brán. Na bránach boli podoby anjelov a na každej bolo napísané meno jedného pokolenia izraelského. Múr mal dvanásť základov (opevnených pilierov) a na nich bolo napísaných dvanásť mien dvanástich apoštolov Baránkových.

(Sediaci na tróne), ktorý sa rozprával so mnou, mal zlatú trstinovú mieru, ktorou mal zmerať mesto, jeho brány aj múry. Mesto bolo stavané do štvorhranu, jeho dĺžka sa rovnala šírke.

Múry mesta boli vystavené z kameňa jaspisu, ale samé mesto bolo čisté zlato, podobné čistému sklu. Základy mestského múru boli ozdobené rozličnými drahokamami... Dvanásť brán bolo dvanásť perál, každá brána bola z jednej perly. Ulica mesta bola čisté zlato, ako priehľadné sklo. V meste som nevidel chrám, lebo Pán Boh všemohúci a Baránok sú mu chrámom.

Mesto nepotrebuje slnka, ani mesiaca, pretože jasnosť Božia ho osvecovala a jeho svetlom je Baránok. Národy budú chodiť v jeho svetle a králi prinesú do neho svoju slávu a česť. Brány mesta nebudú sa zatvárať, lebo tam nebude noci. Národy donesú do mesta svoju česť a slávu. Do mesta nevojde nič poškvrnené, ani to, čo pácha nepravosť a lož. Vojdú doň len tí, ktorí sú zapísaní v Baránkovej knihe života.“ (Zjav 21, 10—27.)

„(Oslávení) uvidia tvár (Božiu a Baránkovu) a jeho meno bude sa skvieť na ich čelách. Nebude viac noci a nebudú potrebovať svetla slnečného, lebo Pán Boh ich osvieti a spravodliví budú kráľovať na veky vekov.“ (Zjav 22, 4, 5.)

III. Dobrý Pastier v Judei.

Hlavné prikázanie Božieho kráľovstva	— — — — —	51
Ježiš dobrý pastier	— — — — —	52
Nevera prekáža prijať kráľovstvo Božie	— — — — —	54
Modlitba Božích dietok	— — — — —	55
Nebeský Otec hľadá stratené deti	— — — — —	57
Božie dietky a pozemské majetky	— — — — —	59
Ježiš — dobrý priateľ	— — — — —	61
Ježiš — dobrodinec ľudí	— — — — —	62

IV. Týždeň vykúpenia.

Triumfálny sprievod Ježišov	— — — — —	64
Ježiš predpovedá skazu Jeruzalema a súd sveta	— — — — —	67
Ježiš — Veľkňaz	— — — — —	69
Veľkňaz sa lúči so svojimi žiakmi	— — — — —	72
Ježiš — najväčší trpiteľ	— — — — —	75
Veľrada odsúdi Ježiša na smrť	— — — — —	76
Ježiš pred svetským súdom	— — — — —	78
Ježiš — Vykupiteľ sveta	— — — — —	81

V. Oslávenie Ježišovo.

Ježiš — víťaz nad smrťou	— — — — —	85
Apoštolí — prví biskupi Kristovej Cirkvi	— — — — —	88
Peter — hlava Cirkvi, prvý pápež	— — — — —	89
Ježiš Kristus v sláve Otca	— — — — —	91

II. časť. Dielo apoštolov.

A) Božie kráľovstvo na zemi.

Duch Svätý prichádza	— — — — —	93
Prvá cirkevná obec v Jeruzaleme	— — — — —	95
Cirkev sa šíri v Palestíne	— — — — —	97
Mladosť apoštola Pavla	— — — — —	98
Prvá apoštolská vizitácia (návšteva)	— — — — —	100
Apoštol Peter v žalári	— — — — —	101
Prvá apoštolská cesta sv. Pavla	— — — — —	103
Druhá apoštolská cesta sv. Pavla	— — — — —	104
Tretia apoštolská cesta sv. Pavla	— — — — —	105
Svätý Pavol vo väzení	— — — — —	106
Ostatná činnosť a smrť svätých apoštolov	— — — — —	108

B) Náučné knihy Nového zákona.

Listy sv. apoštolov	— — — — —	110
Ukážky z listov sv. apoštolov:		
Z listu sv. Pavla Rimanom	— — — — —	111
Z listu sv. Pavla Efezanom	— — — — —	112

Z 1. listu sv. Pavla Korinťanom	— — — — —	113
Z listu sv. Pavla Galatťanom	— — — — —	113
Z listu sv. Pavla Filipťanom	— — — — —	114
Z listu sv. Pavla Židom (nová smluva)	— — — — —	115
Z listu sv. Pavla Židom (Kristus je veľkňaz)	— — — — —	115
Z 2. listu sv. Petra apoštola	— — — — —	116
Z listu sv. Jakuba apoštola (viera a skutky)	— — — — —	116
Z listu sv. Jakuba apoštola (sv. pomazanie nemocných)	— — — — —	117
Z 1. listu sv. Jána apoštola (dietky Božie)	— — — — —	117
Z 1. listu sv. Jána apoštola	— — — — —	118

Liturgické texty:

Epištola na I. nedeľu po Zjavení Pána	— — — — —	119
Epištola na IV. nedeľu po zjavení Pána	— — — — —	119
Epištola na II. nedeľu po Deviatniku	— — — — —	120

C) Prorocká kniha Nového zákona.

Zjavenie sv. Jána	— — — — —	120
Ukážky z knihy „Zjavenie sv. Jána“:		
Opis zjavenia	— — — — —	121
Videnie o nebi	— — — — —	122
Videnie o Baránkovi	— — — — —	123
Videnie o novom Jeruzaleme, ktorý predstavuje nebo	— — — — —	123